

11^ο Παγκύπριο Συνέδριο Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού

«Τα Δύσκολα Χρόνια»

Η Ανταπόκριση
της Σύγχρονης Κοινωνίας
στα Προβλήματα και τις Προκλήσεις
της Εφηβικής Ηλικίας

13-14 Νοεμβρίου 2004
Ξενοδοχείο ΠΕΝΤΕΛΗ, Πλάτρες

Εισαγωγικό σημείωμα

Κρίνοντας από την ενασχόληση της κοινής γνώμης, αλλά και από τις εμπειρικές μας παρατηρήσεις, φαίνεται ότι τα χρόνια της εφηβείας παρουσιάζουν τις περισσότερες δυσκολίες στον χειρισμό των παιδιών στην εποχή μας. Φυσικά, από επιστημονικής άποψης, το θέμα δεν είναι τόσο καινούριο γιατί η εφηβεία πάντοτε εθεωρείτο ως μια κρίσιμη και προβληματική περίοδος στην κοινωνικοποίηση και την ολοκλήρωση της προσωπικότητας του παιδιού. Ωστόσο, οι κίνδυνοι και τα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι έφηβοί μας στη σημερινή κοινωνία και η πρόκληση προς την κοινωνία να τους βοηθήσει και να τους συμπαρασταθεί παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προκαλούν ιδιαίτερη, επίσης, ανησυχία.

Επιλέγοντας το θέμα για το φετινό Παγκύπριο Συνέδριο Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού, η ΠΣΕΠΕΠ στοχεύει στη συγκέντρωση βασικών πληροφοριών και ανησυχιών, ώστε να προβάλλει προς τους αρμόδιους φορείς την ανάγκη για επείγουσα μελέτη της έντασης και της έκτασης των προβλημάτων των εφήβων και των οικογενειών τους, και στο σχεδιασμό μέτρων και προγραμμάτων για την επίλυση των προβλημάτων αυτών.

Υπάρχει η εντύπωση, που πρέπει να εξεταστεί, ότι η ανταπόκριση από το σύγχρονο Κοινωνικό Κράτος στις ανάγκες της εφηβικής ηλικίας δεν βασίζεται σε έναν ολοκληρωμένο και συντονισμένο σχεδιασμό, ενώ, τα υφιστάμενα προγράμματα και υπηρεσίες δεν λειτουργούν στα επίπεδα που απαιτούν οι προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

Εν όψει τούτου, το Συνέδριο θα επιδιώξει, πέρα από τη διαπίστωση της φύσης και της έκτασης των προβλημάτων, την εξέταση συγκεκριμένων πτυχών της πολιτικής και πρακτικής που εφαρμόζει η Κυπριακή πολιτεία σε αυτόν τον τομέα.

I. Πρόληψη και Καθοδήγηση

Εφόσον πιστεύεται γενικά ότι η πρόληψη είναι η πιο οικονομική και η πιο ανθρώπινη αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων, η πολιτική που ακολουθείται και η επάρκεια των προληπτικών Υπηρεσιών Οικογενειακής και Παιδικής Ευημερίας, καθώς και άλλων κρατικών προγραμμάτων που αφορούν στην ψυχολογία και την ψυχική υγεία των παιδιών, είναι καίριας σημασίας.

Επίσης, είναι γενικά παραδεκτό ότι η παροχή κατάλληλων υπηρεσιών και διευκολύνσεων για τον ελεύθερο χρόνο των εφήβων αποτελεί σημαντικό συντελεστή στην αποφυγή της ανεξέλεγκτης εκμετάλλευσης των παιδιών από την εμπορική ψυχαγωγία. Είναι, επομένως, απαραίτητο να εξεταστεί η καταλληλότητα και η επάρκεια της πολιτικής και των προγραμμάτων που εφαρμόζουν σημαντικοί φορείς (όπως ο Οργανισμός Νεολαίας, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, αθλητικές, πολιτιστικές οργανώσεις, κ.λπ) στον τομέα της ψυχαγωγίας και της υγιούς απασχόλησης των εφήβων.

Τέλος, είναι επίσης παραδεκτό πως η συμμετοχή των εφήβων στη λήψη αποφάσεων σε θέματα που τους αφορούν είναι καίριας σημασίας για την ομαλή ένταξή τους στην κοινωνία των ενηλίκων. Πρέπει λοιπόν να εξεταστεί κατά πόσον οι διάφοροι φορείς, κυρίως η Τοπική Αυτοδιοίκηση, έχουν αναγνωρίσει την ανάγκη συμμετοχής των εφήβων στα κοινά και έχουν δημιουργήσει τις ανάλογες ευκαιρίες, διευκολύνσεις και θεσμούς.

II. Θεραπεία: Αναμόρφωση ή Καταστολή;

Επειδή, κατά κανόνα, πιστεύεται ότι είναι αδύνατη η πρόληψη όλων των προβλημάτων και εφόσον εμπειρικά διαπιστώνουμε ότι επιδεινώνεται η φύση και η έκταση της παθολογικής, παραβατικής και αντικοινωνικής συμπεριφοράς των εφήβων (χρήση βίας, παρανομία, ναρκωτικά, κ.λπ) χρειάζεται η σε βάθος εξέταση του βαθμού στον οποίο το κοινωνικό κράτος έχει διασφαλίσει ότι:

- Παρέχεται η κατάλληλη ψυχοκοινωνική θεραπεία από αρμόδιες υπηρεσίες και ιδρύματα, π.χ. Τμήμα Ευημερίας, Ψυχολογικές και Ψυχιατρικές Υπηρεσίες κ.λπ, στις περιπτώσεις που απαιτείται.
- Εφαρμόζονται από τους αρμόδιους φορείς, δηλαδή Δικαστήρια, Αστυνομία, Υπουργείο Δικαιοσύνης κ.λπ, σύγχρονα και εξειδικευμένα προγράμματα και κατάλληλες πολιτικές καταστολής και αναμόρφωσης της παραβατικής συμπεριφοράς.
- Παρέχεται η κατάλληλη στήριξη στις οικογένειες με παιδιά-εφήβους ώστε διαμέσου της επικοινωνίας και της διαπραγμάτευσης να αποφεύγονται τα αδιέξοδα στις μεταξύ τους σχέσεις.

Η τακτική των σύγχρονων Ευρωπαϊκών κυβερνήσεων για αυξανόμενη αποκέντρωση ευθυνών και προγραμμάτων στον κοινωνικό τομέα προς δομές και λειτουργίες της κοινωνίας των πολιτών είναι ευρέως γνωστή. Για τούτο είναι σημαντικό να γίνει μια κριτική εξέταση:

α) Του βαθμού στον οποίο οι υφιστάμενες εθελοντικές οργανώσεις και ιδρύματα στον τομέα της παιδικής ευημερίας, με τα προγράμματα και τις τακτικές που εφαρμόζουν, μπορούν πράγματι να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της εφηβικής ηλικίας, και

β) Της πολιτικής και τακτικής που εφαρμόζει το κράτος για καθοδήγηση, τεχνική βοήθεια και οικονομική ενίσχυση αυτών των εξειδικευμένων φορέων της κοινωνίας των πολιτών (Σύνδεσμοι Γονέων, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις Παιδικής Προστασίας, οργανώσεις νεολαίας, κ.λπ, κ.λπ) ώστε να μπορούν να αναλάβουν τις αυξημένες ευθύνες που τους παραχωρεί το σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΡΙΣΜΑ

Πραγματοποιήθηκε στις Πλάτρες στις 13 και 14 Νοεμβρίου 2004, το 11^ο Παγκύπριο Συνέδριο στο οποίο συμμετείχαν 130 σύνεδροι, μεταξύ αυτών και μέλη της Κυπριακής Παιδοβουλή. Οργανώθηκαν τέσσερις Σύνοδοι Ολομέλειας και τρεις συνεδρίες θεματικών ομάδων οι οποίες ιεράρχησαν τις διαπιστώσεις και τις προτάσεις για επίλυση των προβλημάτων.

Με βάση τις ομιλίες που έγιναν από εμπειρογνώμονες στις Συνόδους της Ολομέλειας και τις εργασίες των θεματικών Ομάδων, διαμορφώθηκε το ακόλουθο Γενικό Πόρισμα του Συνεδρίου το οποίο κατατέθηκε και εγκρίθηκε στη τελευταία Σύνοδο της Ολομέλειας:

A. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ / ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ:

- Καταθλιπτική έλλειψη επιστημονικής έρευνας της εφηβικής ηλικίας στην Κυπριακή κοινωνία.
- Πρόβλημα επικοινωνίας και συνεννόησης μεταξύ εφήβων και γονέων και γενικότερα μεταξύ των εφήβων και των ενηλίκων.
- Ο έφηβος δεν διαθέτει ελεύθερο χρόνο και είναι από τους πιο σκληρά εργαζόμενους στη Κυπριακή κοινωνία.
- Η ψυχαγωγία των νέων γίνεται αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης (με ακατάλληλα ωράρια και σκοτεινούς και επικίνδυνους χώρους) ενώ δεν προσφέρονται υπαλλακτικές λύσεις για υγιή ψυχαγωγία.
- Αύξηση του αριθμού των εφήβων που παρασύρονται σε αντικοινωνική και παραβατική συμπεριφορά και ακόμη στη χρήση ναρκωτικών.
- Σοβαρές ελλείψεις μελέτης και σχεδιασμού πολιτικής καθώς και κενά στο συντονισμό και επιπόνηση προγραμμάτων τόσο στον τομέα της πρόληψης όσο και στον τομέα της θεραπείας των προβλημάτων της εφηβείας.

B. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΤΟΧΕΥΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ:

1. Άμεση διάθεση των απαραίτητων κονδυλίων για τη διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών που να καλύπτουν το σύνολο του κοινωνικού περιγύρου που αναπαράγει τα προβλήματα της εφηβείας. Με βάση αυτά τα επιστημονικά δεδομένα να σχεδιασθεί ενιαία και ολοκληρωμένη κοινωνική πολιτική.
2. Σύσταση συντονιστικού φορέα για το Παιδί στο ψηλότερο δυνατό επίπεδο της εκτελεστικής εξουσίας, όπως έχουν προτρέψει τα Η.Ε. ελέγχοντας τη συμμόρφωση της Κύπρου με τη ΣΔΠ.
3. Να επαναλειτουργήσει με ενισχυμένη δομή και διευκολύνσεις η Επιτροπή για την Οικογένεια.
4. Να διοριστεί ο Επίτροπος Δικαιωμάτων του Παιδιού όπως μας πιέζουν ΟΗΕ και Ε.Ε. με στόχο τον εξωτερικό έλεγχο της υλοποίησης της ΣΔΠ αλλά και για τη θεσμική εκπροσώπηση των συμφερόντων των παιδιών στη λήψη των αποφάσεων.
5. Να διαμορφωθεί ένα λειτουργικό σχέδιο και να στηριχτεί Οικονομικά η εισαγωγή του Κοινωνικού Σχολείου, με τη συμμετοχή όλων των φορέων που ασχολούνται με τα προβλήματα της παιδικής ηλικίας. Στόχος η αξιοποίηση των σχολικών κτιρίων και διευκολύνσεων για κοινωνικό έργο πέρα από την εκπαίδευση.
6. Να διαμορφωθεί σχέδιο συντονισμού της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας και των Συμβούλων Καθηγητών ώστε να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση καθημερινών προβλημάτων.
7. Να περιληφθεί στο αναλυτικό πρόγραμμα το μάθημα της Κοινωνικής αγωγής του παιδιού στο ίδιο πνεύμα και επίπεδο της φυσικής αγωγής, που να στοχεύει μεταξύ άλλων στην προετοιμασία του παιδιού για το γονεϊκό ρόλο και τις σχέσεις μέσα στην οικογένεια.
8. Να συσταθεί εξειδικευμένος κλάδος προληπτικών υπηρεσιών σε Κεντρικό και επαρχιακό επίπεδο του ΤΥΚΕ.
9. Να σχεδιασθεί και να εισαχθεί σταδιακά δίκτυο επισήμανσης οικογενειών και παιδιών σε κατάσταση υψηλού κινδύνου. Το δίκτυο αυτό να περιλαμβάνει:

- τη λειτουργία δωρεάν τηλεφωνικής γραμμής ανοικτή μέρα και νύκτα
 - την απόσπαση συνοικιακού κοινωνικού λειτουργού που θα χρησιμοποιεί υφιστάμενες διευκολύνσεις για προληπτική παρέμβαση και χειρισμό προβληματικών περιπτώσεων.
10. Επιμόρφωση των λειτουργών του ΤΥΚΕ σε σύγχρονες μεθόδους έγκαιρης παρέμβασης π.χ. συνδυασμός οικονομικής και ψυχοκοινωνικής στήριξης της οικογένειας με τεχνικές οικογενειακής διαμεσολάβησης.
 11. Εφαρμογή προγράμματος επιμόρφωσης γονέων και εφήβων για απόκτηση δεξιοτήτων διαπραγμάτευσης που αντικαθιστούν μεθόδους καταπίεσης, βίας και επανάστασης που βλέπουμε να ξαπλώνονται επικίνδυνα.
 12. Να συσταθούν τοπικές ομάδες αυτοβοήθειας των γονιών και να διευκολύνονται από ειδικούς λειτουργούς.
 13. Να εισαχθεί Πρόγραμμα συμπαράστασης στους ανήλικους με τάσεις αντικοινωνικής συμπεριφοράς.
 14. Να συσταθεί από τον Οργανισμό Νεολαίας υπηρεσία ψυχαγωγίας και αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου και να ξαναδραστηριοποιηθεί και εκσυγχρονισθεί ο θεσμός των Κέντρων Νεότητας.
 15. Να υλοποιηθεί πρόγραμμα εκπαίδευσης των επαγγελματιών που ασχολούνται με τα παιδιά πάνω στις πρόνοιες της ΣΔΠ.
 16. Να διαμορφωθούν προγράμματα από τη τοπική αυτοδιοίκηση για στήριξη της οικογένειας και προώθησης του δικαιώματος συμμετοχής των παιδιών.
 17. Να αναληφθεί από την ΠΣΕΠΕΠ και άλλους Μη Κυβερνητικούς και αρμόδιους κρατικούς φορείς εκστρατεία:
 - Για συνειδητοποίηση εκ μέρους των γονιών και των εφήβων του σημαντικού ρόλου και των ευθυνών τους για προληπτικές δράσεις
 - Για διασφάλιση της λήψης πολιτικής απόφασης για προληπτικές Πρακτικές και δράσεις που θα εκδηλώνεται με τη ψήφιση των απαιτούμενων κονδυλίων.

Γ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΤΟΧΕΥΟΥΝ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ – ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ:

1. Λειτουργία κέντρων οικογενειακής καθοδήγησης σε όλες τις επαρχίες με πολυθεματική στελέχωση για εντατική παρακολούθηση οικογενειών με πολλαπλά προβλήματα.
2. Αύξηση των λειτουργών ευημερίας που ασχολούνται με Θέματα βίας στην οικογένεια.
3. Προώθηση θεραπευτικών προγραμμάτων για κακοποιημένα παιδιά.
4. Αξιολόγηση του ρόλου των ιδρυμάτων προστασίας παιδιών.
5. Εκπαίδευση λειτουργών που ασχολούνται με τα παιδιά σε ιδρύματα.
6. Διορισμός κοινωνικών λειτουργών στα σχολεία Δημοτικής και Μέσης εκπαίδευσης.
7. Να εισαχθεί και να λειτουργήσει αποτελεσματικά ο θεσμός της πολυθεματικής ομάδας στα σχολεία.
8. Εισαγωγή του συναινετικού διαζυγίου και του θεσμού της διαμεσολάβησης πριν την έκδοση διαζυγίου.
9. Να εξευρεθούν εναλλακτικές δομές για τις ανάγκες παιδιών εκτός οικογένειας.
10. Να εφαρμοσθεί η νομοθεσία σε σχέση με τη λειτουργία των δισκοθηκών και να μελετηθεί ξανά των ωραρίων λειτουργίας τους.
11. Να αναβαθμισθεί το πρόγραμμα “Πρόταση” του Οργανισμού Νεολαίας ή/και να δημιουργηθούν νέα προγράμματα για κάλυψη όλων των περιπτώσεων σχολικής διαρροής.
12. Να ενισχυθούν και να στηριχτούν οικονομικά ΜΚΟ για λειτουργία προγραμμάτων που αφορούν τη στήριξη της οικογένειας και ειδικότερα προγράμματα που προάγουν το σεβασμό και αναγνώριση της παιδικής ηλικίας.

Άνοιγμα των εργασιών του Συνεδρίου από την κ. Σκεύη Κουκουμά, Γραμματέα της ΠΣΕΠΕΠ

Αξιότιμοι κύριοι προσκεκλημένοι,
Έντιμοι κύριοι Παιδοβουλευτές,
Αγαπητοί συνεργάτες,
Κυρίες και Κύριοι,

Εκ μέρους της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού σας καλωσορίζω στο 11^ο Παγκύπριο Συνέδριό μας, δραστηριότητα με την οποία εγκαινιάζουμε τη φετινή Εβδομάδα Παιδιού.

Από τις 20 Νοεμβρίου του 1959 που εγκρίθηκε η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, πέρασαν 30 χρόνια μέχρι τις 20 Νοεμβρίου του 1989 που η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Αυτές τις δύο επετείους τιμούμε με την διοργάνωση της Εβδομάδας Παιδιού.

Φέτος συμπληρώνονται 15 χρόνια από την υιοθέτηση της Σύμβασης και αν δεν εντατικοποιήσουμε τη δράση μας σίγουρα θα μας πάρει 30 χρόνια πάλι για να εναρμονισθεί η νομοθεσία και οι πρακτικές με τις Πρόνοιες της ΣΔΠ.

Φέτος η ΠΣΕΠΕΠ συμπληρώνει 10 χρόνια δράσης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Δεν ξέρω αν θα πάρουμε 10 άριστα για τη δράση μας, 10 άριστα όμως αξίζουν στις προσπάθειες και το ειλικρινές ενδιαφέρον των μελών της ΠΣΕΠΕΠ και γενικά του κινήματος για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Είναι γι' αυτό που η ΠΣΕΠΕΠ επιτελώντας τους λόγους της σύστασής της, πρέπει να εντατικοποιήσει τη δράση της και να αναβαθμίσει το ρόλο της στα τεκταινόμενα γύρω από τα παιδιά, στον κυπριακό χώρο αλλά και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, μια και είμαστε πλέον χώρα της Ε.Ε. Ως ΠΣΕΠΕΠ είμαστε μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου της Ευρωπαϊκής οργάνωσης Eurochild και μέλος του Διεθνούς Φόρουμ για την Ευημερία του Παιδιού.

Υλοποιώντας αυτούς τους στόχους, οργανώνεται σήμερα το Παγκύπριο Συνέδριο που όπως γνωρίζετε, φέτος θα συζητήσουμε τα Δύσκολα Χρόνια της Εφηβείας. Τα δύσκολα χρόνια από την πλευρά των εφήβων αλλά και από την πλευρά των ενηλίκων: της οικογένειας, του σχολείου, της κοινωνίας.

Για τη ΠΣΕΠΕΠ, το συνέδριο αποτελεί το μέσον για τη βαθύτερη ανάλυση και συγκέντρωση πληροφοριών σε σχέση με το θέμα.

Στις 4 εξειδικευμένες συνόδους που έχουν οργανωθεί, θα γίνει παρουσίαση από ειδικούς και εκπροσώπους διαφόρων υπηρεσιών, δεδομένων για αναγνώριση των προβλημάτων, για το πλαίσιο που καθορίζει τις προσπάθειες για πρόληψη και καθοδήγηση των εφήβων, για την πολιτική και τα προγράμματα θεραπείας και αντιμετώπισης των προβλημάτων και τις πολιτικές και τις εμπειρίες στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της εφηβείας στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Αναμένεται επίσης ότι μέσα από τις Θεματικές Ομάδες που έχουν προγραμματιστεί θα κατατεθούν εισηγήσεις που θα δώσουν στην ΠΣΕΠΕΠ τη δυνατότητα να εξαγάγει τα ορθότερα συμπεράσματα και πορίσματα της όλης συζήτησης.

Θα ήθελα και από αυτό το βήμα να ευχαριστήσω εκ μέρους της ΠΣΕΠΕΠ όλους όσους ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας να είναι εδώ ως ομιλητές ή συντονιστές στις διάφορες συνόδους.

Να ευχαριστήσω επίσης την ΕΠΕΠ Λεμεσού που ανέλαβε όλη την οργανωτική προετοιμασία του συνεδρίου καθώς και όλους εσάς που τιμάτε με την παρουσία σας το Συνέδριο.

Χαιρετίζω την παρουσία του Κοινοτάρχη Πλατρών κ. Χάρη Στόκκου και τον ευχαριστώ που είναι σήμερα μαζί μας. Τον καλώ για ένα σύντομο χαιρετισμό.

Ευχαριστώ.

Χαιρετισμός από τον Κοινοτάρχη Πλατρών κ. Χάρη Στόκκο

Στην διαβρωμένη καταναλωτική κοινωνία μας, όπου κυριαρχεί ο ευδαιμονισμός και η θεοποίηση του χρήματος, όπου οι ηθικές αξίες και αρχές των προγόνων μας σβήνουν και χάνονται κάτω από τις διαβρωτικές πιέσεις της σύγχρονης ζωής, κάθε προσπάθεια όπως είναι η σημερινή για διακρίβωση των προσχημάτων και προβληματισμών των νέων μας, κρίνεται αξιέπαινη και αξιοθαύμαστη. Είναι για αυτό το λόγο που το Κοινοτικό Συμβούλιο Πλατρών, οι κάτοικοι και εγώ προσωπικά, σας καλωσορίζουμε με διάπλατες τις αγκάλες της καρδιάς μας και σας ευχόμαστε κάθε επιτυχία στο συνέδριό σας.

Πέραν από το άτομο, μόρια της κοινωνίας είναι μεταξύ άλλων και η οικογένεια, το σχολείο και η κοινότητα. Είναι μέσα σ' αυτά τα φυτώρια που τα βλαστάρια μας πλάθουν και διαμορφώνουν τον χαρακτήρα και την προσωπικότητά τους. Αν μέσα σε αυτά τα πλαίσια έχουν την τύχη και την ευτυχία να δεχτούν τα σωστά ερεθίσματα, να έχουν τα σωστά πρότυπα προς μίμηση, σίγουρα θα εξελιχθούν σε αυριανούς άξιους πολίτες.

Έτσι όμως έχουν σήμερα τα πράγματα;

Πριν από μας, υπήρξαν κάποιοι άλλοι, γονιοί και προγόνοι μας. Και πριν από αυτούς πάπποι και προπάπποι μας, ακούραστοι σκλάβοι και εργάτες, σμίγανε τον ιδρώτα τους μαζί με τον ιδρώτα του αλόγου τους, για να ποτίσουν τη διψασμένη γη και να δράξουν λίγο σιτάρι και λίγο λάδι για να θρέψουν μια ντουζίνα στόματα στο φτωχικό τους. Κι όμως, παρά τις δυσκολίες, τη φτώχεια και την αγραμματοσύνη τους, φρόντιζαν να διατηρήσουν ολοζώντανες τις ηθικές εκείνες αρχές και αξίες της Χριστιανοσύνης και του Αρχαίου Ελληνικού Πνεύματος για να τις μεταλαμπαδέσουν σε μας που διψούσαμε για γνώση και μάθηση.

Κι ήλθαμε στις μέρες τις δικές μας. Της χλιδής και της ευημερίας. Εμείς, η ίδια εκείνη γενιά, που σαν νέοι τότε, ζήσαμε από κοντά κα μέσα από τη φτώχεια μας, τις ηθικές εκείνες αξίες και αρχές των προγόνων μας, σήμερα σαν κάτοχοι του πλούτου βεβηλώσαμε την κληρονομιά μας. Τυφλωμένοι από το χρήμα, σκαρφαλώσαμε στο ξέφρενο άρμα του εύκολου κέρδους και αφήσαμε τη διαπαιδαγώγηση και την διάπλαση της προσωπικότητας των παιδιών μας στις Σριλανκέζες και τις Φιλιππινέζες.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να δώσω το μήνυμα πως αν σήμερα παρατηρείται νεανική παραβατικότητα, ροπή προς το έγκλημα και την παρανομία, είναι γιατί πρώτοι εμείς παρανομήσαμε και οδηγήσαμε τα βλαστάρια μας σε μονοπάτια που διαγράφουν την καταστροφή τους.

Μια απλή αυτοκριτική θα 'ταν ικανή να μας οδηγήσει σ' αυτό το συμπέρασμα. Εύχομαι και πιστεύω πως το σημερινό συνέδριο θα θέσει τα δάκτυλά μας επί των τύπων των ήλων.

Ευχαριστώ.

Χαιρετισμός του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Χρίστου Ταλιαδώρου

Διαβάζει η κ. Χλόη Κορομιά, Διευθύντρια του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Ευχαριστώ τον Πρόεδρο και τα μέλη της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού για την πρόσκλησή σας να κηρύξω την έναρξη των εργασιών του 11^{ου} Συνεδρίου σας, που διοργανώνεται μέσα στα πλαίσια των ετήσιων εκδηλώσεων της ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ.

Εκφράζω την ικανοποίησή μου που συνεχίζεται έτσι μια σωστή και ευεργετική για τον τόπο μας συνεργασία και συμπόρευση του εθελοντικού τομέα με το Υπουργείο του οποίου προΐσταμαι, για την ευημερία των παιδιών μας και για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους. Έχω ενημερωθεί για τις συνεχείς και ακούραστες προσπάθειές σας να ενημερώνετε και να ευαισθητοποιείτε το κοινό για τα Δικαιώματα του Παιδιού και συγχαίρω την Επιτροπή σας για την αναγνώριση που κέρδισε από διεθνή φόρα και ιδιαίτερα από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών που παρακολουθεί τη συμμόρφωση της Κύπρου ως προς τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από την κύρωση της Παγκόσμιας Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Θέλω να σας διαβεβαιώσω για την κοινή μας αντίληψη ότι το θέμα «Ανταπόκριση της Σύγχρονης Κοινωνίας στα Προβλήματα και τις Προκλήσεις της Εφηβικής Ηλικίας» που επιλέξατε για το φετινό σας συνέδριο, είναι πολύ σημαντικό και επίκαιρο για την εποχή μας. Η εφηβεία πάντοτε εθεωρείτο ως μια κρίσιμη και προβληματική περίοδος στην ανατροφή του παιδιού και πολλοί θα συμφωνούσαν με το χαρακτηρισμό που της δώσατε - Τα Δύσκολα Χρόνια. Ιδιαίτερα στις μέρες μας, όπου σοβαρές ενδείξεις προβληματικών συμπεριφορών και σχέσεων βλέπουν το φως της δημοσιότητας, πρέπει να μας ανησυχήσει το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια παρουσιάζονται περισσότερες δυσκολίες και προβληματισμοί στο χειρισμό των εφήβων από την οικογένεια αλλά και ευρύτερα από το κοινωνικό σύνολο.

Παρόλο ότι η Κύπρος έχει αναπτυχθεί οικονομικά σε πολύ ικανοποιητικά και θεαματικά επίπεδα, διαπιστώνουμε ότι η Κοινωνική πρόοδος δεν ακολουθεί τους ίδιους ρυθμούς και η κυπριακή οικογένεια καθίσταται συνεχώς και πιο ευάλωτη στις σύγχρονες και ραγδαίες αλλαγές και προκλήσεις του μεταβαλλόμενου και πολύπλοκου κόσμου της εποχής μας.

Είναι δεδομένο πλέον ότι όλο και περισσότερα παιδιά αναμένεται να διανύσουν τουλάχιστον μέρος της παιδικής τους ηλικίας, ζώντας μόνο μ' έναν από τους δύο γονείς τους ή με ένα πατριό ή μητριά. Ακόμα και για τα παιδιά που ζουν και με τους δύο φυσικούς γονείς, η παιδική τους ηλικία είναι τελείως διαφορετική από εκείνη της περασμένης γενιάς - λιγότερα αδέρφια, οι δυο γονείς εργάζονται, οι παππούδες δεν ζουν μαζί τους. Τα νέα αυτά οικογενειακά πρότυπα έχουν τις δικές τους ιδιαιτερότητες και δυσκολίες, που εάν δεν βοηθηθούν έγκαιρα και σε πρώιμο στάδιο, θα αυξήσουν την πιθανότητα σύγκρουσης μεταξύ των δικαιωμάτων των γονιών και των δικαιωμάτων των παιδιών και τότε τα παιδιά μπορεί να καταφύγουν στα ναρκωτικά, στη βία, στην παραβατικότητα, στην εγκατάλειψη του σχολείου και της οικογένειάς τους.

Γι' αυτό και η διεθνής κοινότητα τα τελευταία χρόνια, αναγνωρίζοντας ότι τα παιδιά αποτελούν από μόνα τους ευάλωτη ομάδα, και όχι μόνο ως μέλη της οικογένειας, υιοθέτησε το 1989 ομόφωνα την Παγκόσμια Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το πρώτο διεθνές νομικό κείμενο που καθορίζει εγγυήσεις για όλο το φάσμα των δικαιωμάτων του παιδιού. Η εναρμόνιση της κοινωνικής πολιτικής που αφορά το Παιδί και την οικογένεια με το παγκόσμια αποδεκτό περιεχόμενο της Σύμβασης, έχει κινητοποιήσει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν δράσεις σε διάφορα πεδία.

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μέσα στα πλαίσια της δέσμευσης που απορρέει από την κύρωση της Σύμβασης το 1990, ότι πρέπει να διαμορφωθούν νομικοί, διοικητικοί και κοινωνικοί μηχανισμοί ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δικαιώματα των παιδιών εφαρμόζονται και γίνονται σεβαστά, προώθησε τα εξής μέτρα:

- Έχει συστήσει το 2000 με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, Κεντρική Επιτροπή για την Παρακολούθηση της Υλοποίησης της Σύμβασης. Όπως γνωρίζετε, γιατί από την αρχή συμμετείχατε ως Οργάνωση, η Επιτροπή αυτή έχει πολύ σημαντικές αρμοδιότητες, όπως διαμόρφωση εισηγήσεων για τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας, υποβολή εισηγήσεων για προγράμματα δράσης για την ανάπτυξη υπηρεσιών που διασφαλίζουν τα δικαιώματα του

παιδιού, τη διάδοση της Σύμβασης, και την εξασφάλιση των απόψεων των παιδιών. Η Επιτροπή αυτή, η οποία διαθέτει γραφείο με προσωπικό, μπορεί και ελπίζω να καταστεί η φωνή των παιδιών σε όλα τα επίπεδα.

- Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, η Επιτροπή έχει αγοράσει υπηρεσίες από νομικό, ο οποίος έχει αρχίσει τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας που αφορά τη μεταχείριση ανηλίκων παραβατών καθώς επίσης και τον Περί Σχέσεων και Τέκνων Νόμο, ο οποίος ρυθμίζει την άσκηση γονικής μέριμνας.
- Ο περί Παιδών Νόμος, ο οποίος βρίσκεται σε ισχύ από το 1952, έχει ήδη εναρμονισθεί με τις πρόνοιες της Σύμβασης και προσχέδιο νομοσχεδίου βρίσκεται στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο.
- Μέσα στον προγραμματισμό της Κεντρικής Επιτροπής είναι η δημιουργία τράπεζας πληροφοριών για την κατάσταση των παιδιών της Κύπρου και η ετοιμασία Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα παιδιά, το οποίο θα καθορίσει το όραμα και τους στόχους της κυπριακής πολιτείας για την ευημερία των παιδιών. Αναμένω το Σχέδιο αυτό και δεσμεύομαι να προωθήσω την εφαρμογή του από όλες τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες. Επιπρόσθετα, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μέσω των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, παρέχει υπηρεσίες και προγράμματα που συμβάλλουν στη στήριξη της οικογένειας για εκπλήρωση των λειτουργιών της, στην προστασία των παιδιών και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους μέσα στο ίδιο τους το περιβάλλον και στην πρόληψη και αντιμετώπιση της παραβατικής συμπεριφοράς. Όλα τα θέματα που φθάνουν στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν την δική τους ιδιαιτερότητα και σοβαρότητα. Θα αναφερθώ ιδιαίτερα στην άσκηση βίας ενάντια στα παιδιά γιατί εμπειρικά και επιστημονικά είναι συνδεδεμένη με τη διαρροή από το σχολείο, με τη φυγή των παιδιών από το σπίτι, με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών και την παραβατική συμπεριφορά. Αυτός ο εξευτελισμός των παιδιών λειτουργεί πολλαπλασιαστικά και αναπαράγεται γιατί οι νέες γενιές μαθαίνουν από την προηγούμενη και τα θύματα γίνονται θύτες, εφόσον μάλιστα οι κοινωνικές συνθήκες το επιτρέπουν.
- Ο Περί Βίας στην Οικογένεια Νόμος, ο οποίος ψηφίστηκε το 1994 και επαναθεσπίστηκε το 2000, καθιστά τη βία στην οικογένεια αδίκημα. Ο νόμος αυτός είναι ενδεικτικός της αντίθεσης της κυπριακής πολιτείας προς το φαινόμενο της βίας και της αποφασιστικότητάς της να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προστασία των μελών της οικογένειας, των οποίων τα δικαιώματα καταπατούνται κατάφορα.
- Με βάση τον ίδιο Νόμο έχει διορισθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια με κύρια αποστολή την πλήρη εφαρμογή των προνοιών της νομοθεσίας, ώστε να επιτευχθεί το συντομότερο δυνατόν αποτελεσματική πρόληψη και, αν είναι δυνατόν, εξάλειψη της βίας στην οικογένεια.
- Η κοινωνική πτυχή της πρόληψης και καταπολέμησης της βίας στην οικογένεια έχει αντιμετωπισθεί από την πολιτεία με το διορισμό 13 Λειτουργών Ευημερίας ως Οικογενειακών Συμβούλων παγκύπρια, οι οποίοι με βάση τις αρμοδιότητες που προνοεί ο νόμος, διερευνούν όλες τις αναφορές βίας και καταβάλλουν προσπάθειες να προστατεύουν το θύμα.
- Μια σημαντική επίσης εξέλιξη είναι η ετοιμασία, από τη Συμβουλευτική Επιτροπή και έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο, Εγχειριδίου Διαδικασιών για περιστατικά βίας, στο οποίο καταγράφεται ο ρόλος του κάθε επαγγελματία και οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για προστασία του θύματος.

Σε αυτά θέλω να προσθέσω την τεχνική και οικονομική βοήθεια που παρέχει η κυβέρνηση μέσω του Σχεδίου Κρατικών Χορηγιών σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που λειτουργούν προγράμματα κοινωνικής ευημερίας. Ήδη, η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού έχει επιχορηγηθεί το 2003 και 2004 με το ποσό των £12,000 και θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι η στήριξη της Οργάνωσής σας θα συνεχισθεί στα πλαίσια της πολιτικής μας για συμπλήρωση της κρατικής μέριμνας από την κοινωνία των πολιτών.

Τελειώνοντας, εκφράζω την πεποίθησή μου ότι η συνεργασία που έχουμε εγκαθιδρύσει εδώ και πολλά χρόνια θα ενισχυθεί και θα συνεχίσετε να μας επισημαίνετε τα κενά του Κρατικού συστήματος μέριμνας και προστασίας των παιδιών.

Κηρύσσοντας την έναρξη του σημερινού συνεδρίου, εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες του.

Εισαγωγική Ομιλία από την Νινέττα Καζαντζή, Γραμματέα Διεθνών Σχέσεων της ΠΣΕΠΕΠ

- Δεν μας καταλαβαίνουν!
- Δεν μας ακούν!
- Δεν υπάρχει επικοινωνία!
- Κάθε βράδυ στο σπίτι γίνεται ο Τρωικός Πόλεμος με τη μάνα μου!
- Σε ποιον να μιλήσω; Θα με ακούσει; Θα με καταλάβει; Θα βοηθήσει ή απλώς θα αρχίσει τα κηρύγματα και τις φωνές;
- Θέλω βοήθεια – από πού να την ζητήσω; Κι αν το μάθουν οι δικόι μου; Πώς θα το πάρουν; Δεν μπορώ να τους προσβάλω... Θα βρω τρόπο να το ξεπεράσω μόνος μου.... ίσως τα καταφέρω!
- Η μάνα μου αποτάθηκε στο Γραφείο Ευημερίας. Πήραμε μερικά χρήματα... δεν ήταν όμως η λύση στο πρόβλημά μας... χρειαζόμαστε κάτι παραπάνω... δεν ξέρω τι, μα κάτι παραπάνω τέλος πάντων...
- Δηλαδή τι εννοείς... να μην βγαίνουμε έξω; Να μην διασκεδάζουμε; Και τι δηλαδή περιμένεις, πως θα διαβάζουμε όλη μέρα; - Ε!... και καλά την ημέρα, μα και την νύχτα;;;
- Μου φαίνεται πως νομίζεις πως ζούμε στην δικιά σου εποχή – δεν έχεις καταλάβει πως ο κόσμος άλλαξε;
- Ξέρεις, κάπου διάβασα πως «ο πατέρας μου είναι η κοινωνία και από κει επηρεάζομαι»

Αγαπητοί Σύνεδροι,

Ήταν μερικά αυθεντικά λόγια εφήβων που άκουσα αυτή τη βδομάδα. Μου έδωσαν την αφορμή για τα επόμενα λίγα που θα πω, έτσι, ως εισαγωγή στο φετινό μας θέμα.

Νομίζω πως η περίοδος της εφηβικής ηλικίας είναι η πιο δύσκολη της παιδικής ηλικίας αφού το άτομο, ακριβώς εκείνη την εποχή, ψάχνει να βρει τον εαυτό του, να διαμορφώσει την προσωπικότητά του, να αποκτήσει τις δεξιότητες και τα εφόδια που θα του εξασφαλίσουν ομαλή ενηλικίωση και βρίσκεται σε σύγχυση – δεν ξέρει αν είναι ακόμα παιδί ή αν έχει τώρα, πράγματι, μεγαλώσει.

Η συναισθηματική υποστήριξη, η κατανόηση, η δυνατότητα συμμετοχής σε αποφάσεις, ο σεβασμός της γνώμης και της προσωπικότητάς του, και η αναγνώριση των αναγκών του είναι κρίσιμα σημασίας για τη θετική ανταπόκριση του εφήβου προς τους ενήλικες. Η καταπίεσή του σε ένα καβούκι «μεγάλου και σοβαρού ατόμου» δεν έχει συνήθως τα αποτελέσματα που περιμένουμε και αντίθετα, οδηγεί σε αντικοινωνική συμπεριφορά, εχθρότητα και κλείσιμο στον εαυτό του.

Η περίοδος της εφηβικής ηλικίας είναι ακριβώς η εποχή που ο έφηβος εκφράζει την επιθετικότητά του – κυρίως προς το κοινωνικό σύνολο. Είναι τώρα που θα φανεί η αγωγή και η παιδεία που του δώσαμε ως γονείς και ως δάσκαλοι όταν ήταν μικρότερο. Είναι τώρα που θα φανούν οι στάσεις ζωής που απέκτησε μέσω των δικών μας παραδειγμάτων και διδασχών.

Συνεπώς, τη μεγαλύτερη ευθύνη για το πως διαμορφώθηκε ο έφηβος την έχει η κοινωνία, η οικογένεια και το σχολείο. Ο έφηβος επηρεάζεται περισσότερο από τα γεγονότα στο κοινωνικό σύνολο και αρχίζει να διαμορφώνει άποψη για τα πολιτικά και πολιτειακά θέματα. Αρχίζει να συνειδητοποιεί πως είναι πολίτης στη χώρα του και πως οι ενήλικες έχουν πράγματι υποχρεώσεις προς αυτόν και ότι δεν μπορούν να έχουν μόνο απαιτήσεις από αυτόν.

Αρχίζει ο έφηβος να καταλαβαίνει τις κοινωνικές συνθήκες του τόπου του, την δική του κοινωνική και οικονομική κατάσταση, τη δική του θέση στο σύνολο.

Εδώ, θα κάμω μιαν αναφορά στη φτώχεια ως κοινωνικό φαινόμενο που επηρεάζει απόλυτα το παιδί, και περισσότερο τον έφηβο.

Οι συνθήκες φτώχειας και οικονομικής ανεπάρκειας μπορεί να οδηγήσουν το παιδί σε πολλά κακά, από τον υποσιτισμό μέχρι διάφορα ψυχοπαθολογικά φαινόμενα. Το Κράτος Κοινωνικής

Πρόνοιας των δεκαετιών του 60-90 μπορεί να διόρθωσε τις συνθήκες διαβίωσης σε μεγάλο βαθμό, όμως σήμερα, η αύξηση του κόστους ζωής, ο καταναλωτισμός, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και οι προσωπικές απαιτήσεις του καθενός μας, έχουν ξαναφέρει τη φτώχεια στη ζωή μας. Αρκεί να σας πω, πως στην ευημερούσα Ευρωπαϊκή Ένωση του 2004, 68,000,000 κόσμος ζει μέσα στη φτώχεια ενώ στο μεγαλύτερο ποσοστό δεν είναι ούτε άνεργοι ούτε λαθρομετανάστες.

Η φτώχεια, στερεί το παιδί από πολιτιστικές ευκαιρίες και αναπτυξιακά ερεθίσματα. Η φτώχεια πιέζει τα μέλη μιας οικογένειας με τρόπο που μπορεί να αναπτυχθεί βίαιη συμπεριφορά, αλκοολισμός, ψυχοπαθολογική σεξουαλικότητα και ακρωτηριασμένη προσωπικότητα.

Δεν ισχυρίζομαι πως η μόνη αιτία της βίας είναι η φτώχεια. Η βία είναι αταξική και υπάρχει παντού, ανεξάρτητα από οικονομική κατάσταση.

Όμως, η φτωχή οικογένεια πιέζεται σήμερα περισσότερο από ότι πριν 20 χρόνια, αφού οι απαιτήσεις μας έχουν μεγαλώσει κατά πολύ και δεν είμαστε πλέον διατεθειμένοι να αρκεστούμε στα λίγα. Δεν είμαστε διατεθειμένοι να αναγνωρίσουμε την πραγματική οικονομική μας δυνατότητα και να ζήσουμε ανάλογα, εμείς και τα παιδιά μας. Θέλουμε να τα έχουμε όλα, να τα δοκιμάσουμε όλα, να προσφέρουμε τα πάντα στα παιδιά μας. Και πολλές φορές αυτή η δική μας ανάγκη, μας πιέζει τόσο πολύ που τελικά το άγχος και η αδυναμία να ανταποκριθούμε προκαλεί τη βίαιη συμπεριφορά ή την καταφυγή μας στο αλκοόλ και στις άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες.

Αυτό ισχύει το ίδιο και για εύπορες οικογένειες.

Και θέλω να τονίσω πως αν η φτώχεια χαρακτηρίζεται σαν «τέρας», η οικονομική ευμάρεια μπορεί να είναι το ίδιο καταστροφική.

Πολλά παιδιά μεγαλώνουν με πάντα γεμάτο πορτοφόλι, από χρήματα που δεν είναι δικά τους, που δεν τα κέρδισαν με τον κόπο και την ικανότητά τους και αγνοούν τις πραγματικότητες της ζωής. Ο εθνοκεντρισμός επικρατεί σε αυτούς που δεν πάλεψαν για τίποτε στη ζωή τους, ειδικά όταν ήταν νέοι. Χάνουμε βασικές δεξιότητες ως άνθρωποι με το να τα αγοράζουμε όλα έτοιμα αντί να τα φτιάχνουμε μόνοι μας. Ακόμα χειρότερα, πολλά πλούσια παιδιά μεγαλώνουν χωρίς την αίσθηση του «σκοπού» και προσβλέπουν σε ένα μέλλον χωρίς ενδιαφέρον και χρησιμότητα. Είναι και τούτο αποτέλεσμα του καταναλωτισμού και της παγκοσμιοποίησης που έκαμαν τους πλούσιους πλουσιότερους και τους φτωχούς φτωχότερους.

Ταυτόχρονα, βλέπουμε μίαν αδιαφορία του κοινωνικού συνόλου των ενηλίκων προς αρχές και ιδανικά. Βλέπουμε μια διάθεση μη συμμόρφωσης σε κανόνες και νόμους. Βλέπουμε το δίκαιο του ισχυρού να εφαρμόζεται. Αυτά τα μαθήματα δίνουμε εμείς οι ίδιοι στα παιδιά μας. Και πραγματικά διερωτώμαι, πώς είναι δυνατόν να επιρρίπτουμε την ευθύνη στην νεολαία όταν εμείς δίνουμε αυτό το παράδειγμα; Από πού περιμένουμε το παιδί να πάρει προσλαμβάνουσες παραστάσεις ώστε να διαμορφώσει αξίες και στάσεις θετικές προς το κοινωνικό σύνολο που εξυπακούονται συμμόρφωσης στους νόμους, κατανόησης στα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα και πίεσης προς το κράτος για παροχή υπηρεσιών σε αυτούς που τις χρειάζονται;

Οι απαιτήσεις προς τον έφηβο, τόσο από την οικογένεια όσο και από το σχολείο, πρέπει να είναι ανάλογες με εκείνα που διδάξαμε στα παιδιά μας εμείς οι ενήλικες. Ανάλογες με τις πραγματικές κοινωνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες ζουν τα παιδιά μας – και όχι σύμφωνες με το πώς θα μας άρεσε να ήταν η κοινωνία.

Αν η Εφηβική Ηλικία ορίζεται ως η περίοδος όπου το άτομο ολοκληρώνει την ανάπτυξή του, διαμορφώνεται και ενηλικιώνεται, και χαρακτηρίζεται από τη δυνατότητα του ατόμου να δρα, να σκέφτεται και να αντιμετωπίζει υπεύθυνα τις συνέπειες των δικών του αποφάσεων και δράσεων, τότε ως κοινωνία εγκληματούμε προς τα παιδιά μας.

Και για να καταλήξω, θα ήθελα να θίξω το ζήτημα της νοοτροπίας που μας διακατέχει σε σχέση με την εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών και των νέων.

Η Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού είναι σαφής: Καμιά διάκριση σε βάρος των παιδιών, καμιά διάκριση σε βάρος συγκεκριμένης ομάδας παιδιών, σεβασμός της ιδιαιτερότητας του κάθε παιδιού, παροχές ανάλογες με τις ανάγκες του κάθε παιδιού, ειδική αναφορά στις ίσες ευκαιρίες και την ίση αντιμετώπιση των «διαφορετικών» παιδιών, ειδική αναφορά στο δικαίωμα συμμετοχής και λήψης αποφάσεων, ειδική αναφορά στο δικαίωμα στην αγωγή και εκπαίδευση – πάντα ανάλογα με τις ανάγκες του παιδιού, ειδική αναφορά στον σεβασμό της προσωπικότητας του κάθε παιδιού και πολλά άλλα.

Πρόσεξα, κατ' επανάληψιν, τις «διαφημίσεις» του Ραδιομαραθωνίου στις οποίες τα παιδιά μας – κυρίως έφηβοι – μας παρακάλαγαν να τα βοηθήσουμε και μάλιστα ρώταγαν αν θα τα αγαπάμε και αν θα τα θυμόμαστε πάντα!

Νιώθω λύπη, μα και ντροπή, που δεν βγήκα αμέσως να φωνάξω πως «εμείς οι Κύπριοι δουλεύουμε για τα παιδιά μας, αγαπάμε τα παιδιά μας, προστατεύουμε τα παιδιά μας, ζούμε για τα παιδιά μας». Ξέχασα όμως πως, όταν μιλάμε για τα «παιδιά μας», αναφερόμαστε σε εκείνα που ως ενήλικες θα πραγματώσουν τα δικά μας όνειρα – και σίγουρα αυτά δεν είναι τα παιδιά του Ραδιομαραθωνίου!

Σας ευχαριστώ.

«ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»

Χατζηβασίλης Βασίλης, MD, PhD, Ψυχίατρος-Κοινωνιολόγος, Επιμεφαλής Μονάδας Έρευνας Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Υπουργείου Υγείας

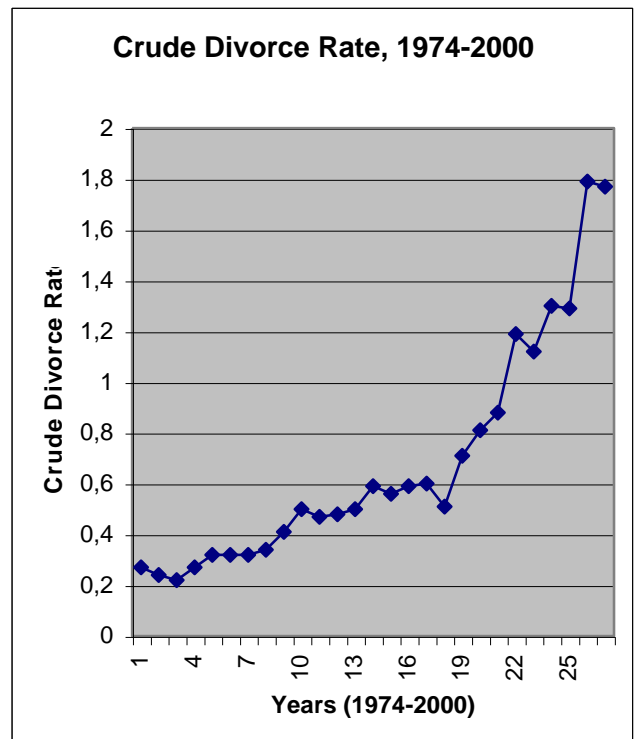
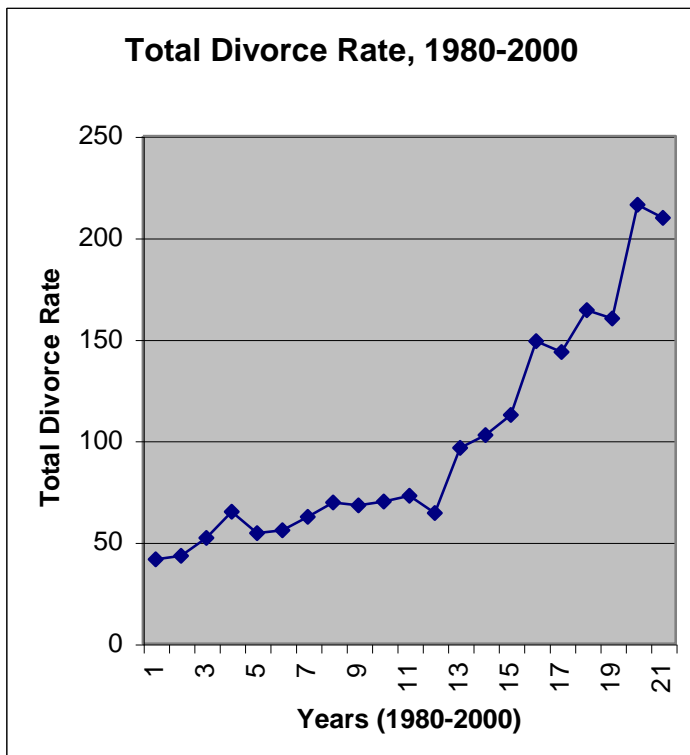
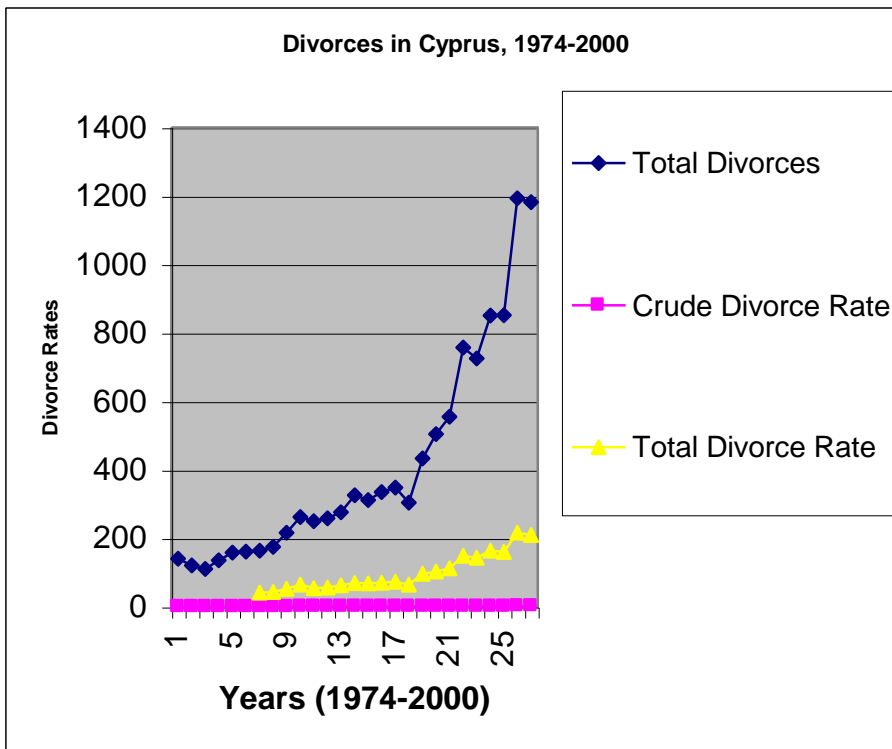
(Η εργασία αυτή έχει πάρει το πρώτο βραβείο του παγκύπριου διαγωνισμού καλύτερης ερευνητικής εργασίας για το έτος 2002-2003, που προκήρυξε ο Ιατρικός Σύλλογος Λεμεσού και το πρώτο βραβείο του αντίστοιχου διαγωνισμού για το έτος 2002-2003 του Ιατρικού Συλλόγου Λευκωσίας)

Διαζύγια και ποσοστά Διαζευκτικότητας, 1974-2000				
Χρόνος	Σύνολο Διαζυγίων	% Μεταβολή από τον προηγούμενο χρόνο	Ποσοστό Διαζευκτ.*	Συνολικό ποσοστό Διαζευκτ.**
1976	110	-9.1	0.22	...
1977	136	23.6	0.27	...
1978	158	16.2	0.32	...
1979	161	1.9	0.32	...
1980	164	-3.7	0.32	41.6
1981	175	7.7	0.34	43.3
1982	216	23.4	0.41	52.1
1983	262	21.3	0.5	65
1984	250	-4.6	0.47	54.4
1985	258	3.2	0.48	55.8
1986	276	7	0.5	62.5
1987	326	18.1	0.59	69.5
1988	312	-4.3	0.56	68.1
1989	335	7.4	0.59	70
1990	348	3.9	0.6	72.8
1991	304	-12.6	0.51	64.4
1992	433	42.4	0.71	96.4
1993	504	16.4	0.81	102.7
1994	555	10.1	0.88	112.6
1995	757	36.4	1.19	149
1996	725	-4.2	1.12	143.6
1997	851	17.4	1.3	164.2
1998	852	0.1	1.29	160.1
1999	1993	40	1.79	216.1
2000	1182	-1	1.77	209.8

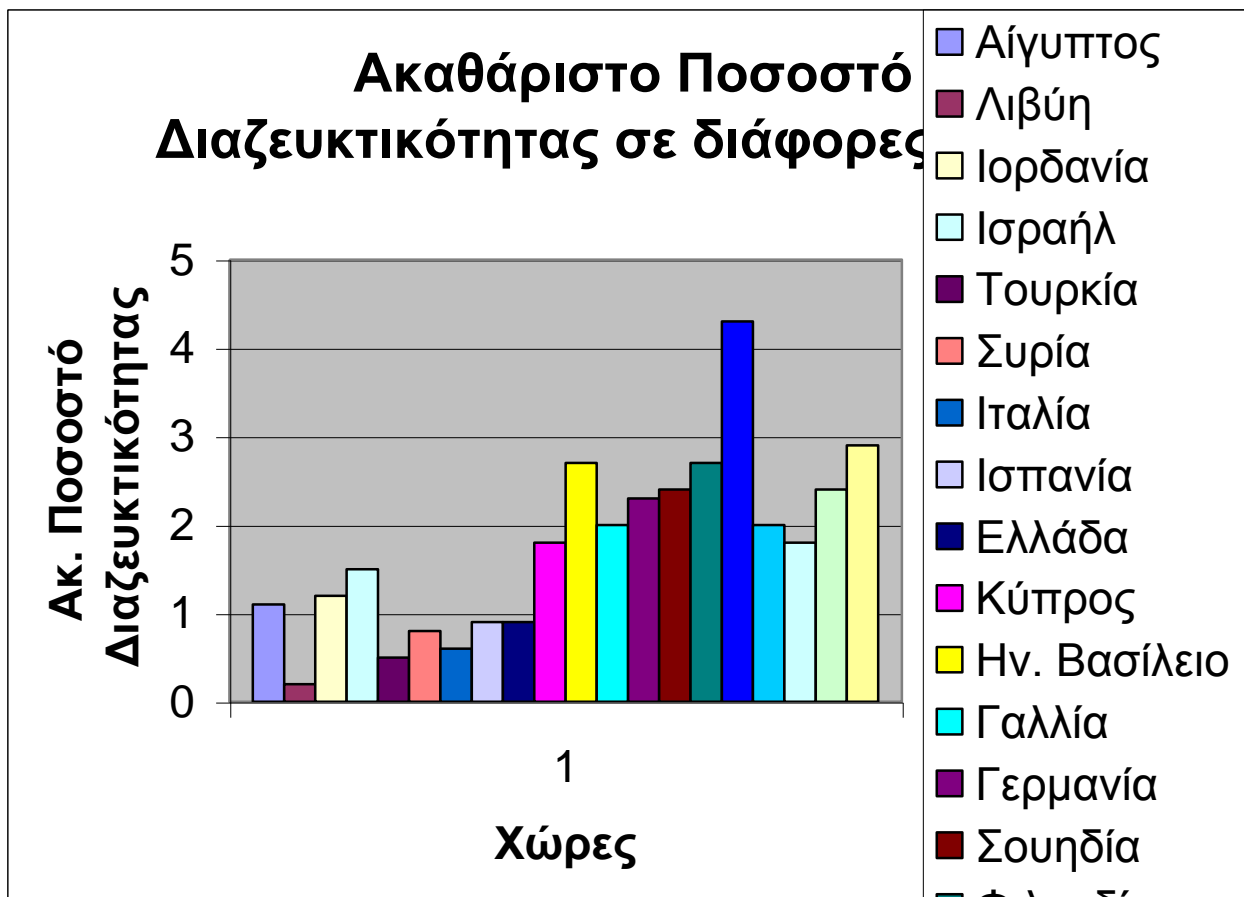
Πηγή: Δημογραφική Έκθεση, Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών, 2000

* Ποσοστό Διαζευκτικότητας (Crude Divorce Rate): Ο αριθμός διαζυγίων για κάθε 1000 κατοίκους.

** Συνολικό Ποσοστό Διαζευκτικότητας (Total Divorce Rate):
 Το ποσοστό των γάμων που αναμένονται να καταλήξουν σε διαζύγιο (ανά 1000 γάμους).

Ακαθάριστο Ποσοστό Διαζευκτικότητας σε διάφορες

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, υπολογίστηκε ότι για τις δυο τελευταίες δεκαετίες, κάθε έτος που περνούσε, περισσότερα από ένα εκατομμύριο παιδιά είχαν την εμπειρία του διαζυγίου στην οικογένεια προέλευσής τους. Εκτιμάται ότι ο αριθμός αυτός θ' αυξηθεί ακόμη περισσότερο στην αρχή του αιώνα που ήδη διανύουμε (Behrman R.E., 1994).

Οι επιπτώσεις του διαζυγίου στην ομαλή ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και προσαρμογή των παιδιών των διαζευγμένων γονέων, έχουν διερευνηθεί συστηματικά ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, λόγω της έκτασης που έχει πάρει το κοινωνικό αυτό φαινόμενο, ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά και σε άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. (Lundberg O., 1993, Krause N., 1993, Bolgar et al., 1995, Kurtz L., 1994, Rabin P.L. et al., 1981, Hatzichristou C., 1993, Aro H., 1988).

Από την έρευνα αυτή προκύπτει ότι:

Τα παιδιά των διαζευγμένων γονέων, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα δύο έτη που ακολουθούν το διαζύγιο, παρουσιάζονται:

- μ' αυξημένο άγχος
- επιθετική συμπεριφορά
- παρατεινόμενη κατάθλιψη
- μείωση της σχολικής επίδοσης και
- συναισθηματικές αντιδράσεις που αποδίδονται συνολικά ως μια ιδιαίτερα σημαντική δυσκολία ψυχολογικής και κοινωνικής προσαρμογής στην νέα πραγματικότητα.

(Jonsson F.H. et al. 2000, Richards M. et al., 1997, Brodzinsky D. et al., 1993, Tousignant M. et al., 1993, Spruit E. and Goede M., 1997, Kelly J.B., 2000)

Παράλληλα με τις ποικίλες ψυχοπαθολογικές επιπτώσεις, άλλοι ερευνητές εστιάζουν την έρευνά τους στη **σχέση διαζυγίου ή χωρισμού των γονέων και συνακόλουθης εκδήλωσης παραβατικής συμπεριφοράς στα παιδιά τους, ή/και τη χρήση τοξικών ουσιών.** (Wells, et al 1986, Van Voorhis et al, 1988, Rankin, 1983, Miller P. 1997, Brook J.S. et al., 1999, Hoffmann J.P., 1995, Pabon E., 1998, Peiser N.C. and Heaven P.C.L., 1996, Johnson V. and Pandina R.J., 1991).

Ειδικότερα και αναφορικά με τη μελέτη της παραβατικής συμπεριφοράς των εφήβων, εκτός από το διαζύγιο ή το χωρισμό των γονέων τους, που συχνά επισημαίνεται ως ένας αρνητικός

παράγοντας, πολλοί άλλοι, δημογραφικού ή ψυχοκοινωνικού χαρακτήρα παράγοντες έχουν διερευνηθεί και συσχετισθεί με την εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς.

Οι διάφοροι αυτοί παράγοντες συνοψίζονται σε τρεις ευδιάκριτες κατηγορίες, δηλαδή σε:

- Ατομικούς
- Οικογενειακούς
- Περιβαλλοντικούς

Ατομικοί Παράγοντες

- ηλικία
- φύλο
- χαρακτήρας
- κοινωνική τάξη
- εργασία
- επίπεδο θρησκευτικότητας τ' ατόμου και
- επίπεδο εκπαίδευσης

Lahey B.B. et al., 1999, Tibbetts G. & Piquero A.R., 1999, Elliott D.S., 1994, Johnson J.G. et al., 2000, Hammer T., 1993, Ploeger M., 1997, Jarjoura G.R. & Triplett R., 1997, Carmichael F. & Ward R., 2000, Badger K. et al., 1998, Fergusson D.M. & Horwood L.J., 1995, Benda B.B. & Corwyn R.F., 1997, Cochran J.K., et al, 1994).

Οικογενειακοί Παράγοντες

- ο αριθμός των παιδιών στην οικογένεια
- η ιεραρχική θέση του παιδιού στην οικογένεια
- η ποιότητα σχέσεων στην οικογένεια
- η επιθετικότητα μεταξύ των γονέων
- η αποκλίνουσα ή εγκληματική συμπεριφορά των γονιών ή των αδελφών
- η επίβλεψη των γονιών και η κακοποίηση ή παραμέληση από τους γονείς

(Tygart C.E., 1991, Slomkowski C. et al., 2001, Coughlin C. & Vuchinich S., 1996, Heck C. & Walsh A., 2000, Rankin J.H. & Kern R., 1994, Sokol-Katz J. et al., 1997, Fleener F.T., 1999, Gorman-Smith D. et al., 1998, Klein K. et al, 1997, Clark R.D. & Shields G., 1997, Scholte E.M., 1999, Petersen W., 1994, Paetsch J.J. & Bertrand L.D., 1999,).

Περιβαλλοντικοί Παράγοντες

- το σχολείο
- τα μέσα μαζικής ενημέρωσης
- η κατοικία σ' αστική ή αγροτική περιοχή
- η επίδραση των συνομηλίκων
- η σχέση με τοξικές ουσίες
- η χρήση του ελεύθερου χρόνου
- οι κοινωνικές αξίες

(Vitaro F. et al., 2000, Lahey B.B. et al., 1999, Brook J.S. et al., 1996, Zahner G.E.P. et al. 1993, Miller P., 1997, Huon G.F. & Sankey M., 1999, Wong S.K., 1999, Romero et al., 2001, Saner H, & Ellickson P., 1996, Dawkins M.P., 1997).

Η ΕΡΕΥΝΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:

Αποσκοπεί στη μελέτη της παραβατικής συμπεριφοράς και των ψυχοπαθολογικών εκδηλώσεων των αρρένων Κυπρίων εφήβων ηλικίας 17 και 18 ετών (τέλος εφηβικής ηλικίας), ως πιθανές συνέπειες της εμπειρίας που έζησαν οι έφηβοι σε σχέση με το διαζύγιο ή τον χωρισμό των γονιών τους.

Οι παράμετροι που μελετούνται, συγκρίνονται μεταξύ δυο ομάδων, μίας ομάδας μελέτης, που την αποτελούν οι άρρενες έφηβοι ηλικίας 17 και 18 ετών, οι οποίοι έζησαν την εμπειρία διαζυγίου ή χωρισμού των γονέων τους και μιας άλλης ομάδας, της ομάδας ελέγχου, που την αποτελούν οι άρρενες έφηβοι ηλικίας 17 και 18 ετών, οι οποίοι δεν έζησαν την εμπειρία διαζυγίου ή χωρισμού των γονιών στην οικογένεια τους.

Επίσης, εκτός από το διαζύγιο ή το χωρισμό των γονέων τους, διάφορες δημογραφικές και άλλες μεταβλητές διερευνώνται για να διαπιστωθεί τυχόν αρνητική τους επίδραση στην

εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς ή/και εκδηλώσεων ψυχοπαθολογίας από τους εφήβους του επιλεχθέντος δείγματος. Πιο συγκεκριμένα επελέγησαν οι ακόλουθοι παράγοντες:

- η προέλευση από εκτοπισθείσα οικογένεια
- η καταγωγή από αστική ή αγροτική περιοχή
- η σχέση με την θρησκεία
- η ιεραρχική θέση του εφήβου στην οικογένεια
- ο αριθμός των παιδιών στην οικογένεια
- το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας
- το εκπαιδευτικό επίπεδο του εφήβου και
- το επίπεδο επιθετικότητας μεταξύ των γονέων κατά το τελευταίο έτος πριν τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ:

1. Οι έφηβοι οι οποίοι έχουν ζήσει την εμπειρία διαζυγίου ή χωρισμού των γονέων τους, συγκρινόμενοι με τους εφήβους που δεν έχουν ζήσει την εμπειρία διαζυγίου ή χωρισμού των γονέων τους, αντιμετωπίζουν αυξημένες δυσκολίες εκδηλωνόμενες τόσο υπό την μορφή ψυχοπαθολογικών συμπτωμάτων όσο και υπό την μορφή παραβατικής συμπεριφοράς.
2. Δημογραφικές και άλλες ψυχοκοινωνικές μεταβλητές επιδρούν αρνητικά είτε στην ψυχική υγεία είτε και τη γενική συμπεριφορά των Κυπρίων εφήβων, ηλικίας 17 και 18 ετών. Οι μεταβλητές αυτές είναι:
 - α) ο μεγάλος αριθμός των παιδιών στην οικογένεια
 - β) η χαμηλή ιεραρχική θέση του εφήβου στην οικογένεια
 - γ) η διαμονή σ' αστική αντί αγροτική περιοχή
 - δ) η προέλευσή του εφήβου από εκτοπισθείσα οικογένεια
 - ε) το ψηλό επίπεδο επιθετικότητας μεταξύ των γονέων του κατά το τελευταίο έτος
 - στ) το χαμηλό επίπεδο θρησκευτικότητας του εφήβου
 - η) το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης του εφήβου και τέλος
 - θ) το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας του εφήβου.

ΜΕΘΟΔΟΣ:

Δείγμα

Year	Total cases	% of change to previous year	Males	Fem	Male Females Ratio	Urban Area	Rural Area	Intact Families	Divorced Families
1994	289	441	13	34/1	282	172	344	110
1995	274	-0,47%	316	14	23/1	208	122	267	63
1996	362	+24,31%	468	32	15/1	363	135	382	116
1997	409	+11,49%	575	11	51/1	420	156	401	175
1998	374	- 9,36%	624	19	33/1	550	93	513	130
Statistical Department,									
Police Headquarters,									

Υπολογίζεται ότι μεταξύ των ετών 1994 και 1998 η μέση τιμή της αναλογίας παραβατικών αρρένων / θηλέων ήταν 27/1.

- Το αρχικό μας δείγμα αποτέλεσαν άρρενες έφηβοι που κατετάγησαν στην κυπριακή Εθνική Φρουρά σε δύο φάσεις κατάταξης, δηλαδή εκείνη του Ιουλίου του 1998 και εκείνη του Ιανουαρίου του 1999.
- Συλλέχτηκαν με τη μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας στις αναφερόμενες δύο αυτές χρονικές περιόδους 1591 και 344 ερωτηματολόγια αντίστοιχα, δηλαδή συνολικά 2067 ερωτηματολόγια.
- Από το σύνολο αυτό, 1935 έγκυρα ερωτηματολόγια απαντήθηκαν από εφήβους ηλικίας 17 ή 18 ετών, οι οποίοι απετέλεσαν και το τελικό μας δείγμα.
- Η συμμετοχή των εφήβων στην έρευνα αυτή ήταν εθελοντική και ανώνυμη.
- Η συμμετοχή υπολογίστηκε να φθάνει στο επίπεδο του 99% των ενημερωθέντων.
- Επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ορίστηκε το γενικά παραδεκτό, για τέτοιου τύπου έρευνες, επίπεδο του 0.05.

Ερωτηματολόγια :

1. Το Ερωτηματολόγιο Γενικής Υγείας (ΕΓΥ)- General Health Questionnaire (GHQ):
 - αποτελείται από 28 ερωτήσεις
 - χρησιμοποιείται για την καταγραφή σε δείγμα γενικού πληθυσμού της ύπαρξης ή όχι, ευρέως φάσματος ψυχοπαθολογικών υποκειμενικών συμπτωμάτων (Goldberg, 1972).
 - Το ερωτηματολόγιο αυτό έχει χρησιμοποιηθεί ευρύτατα σε επιδημιολογικές έρευνες διεθνώς και
 - επιπρόσθετα έχει μεταφραστεί και σταθμιστεί για χρήση και στον ελληνικό πληθυσμό, όπου επίσης έχει χρησιμοποιηθεί σ' αρκετές έρευνες (Μουτζούκης κ.α., 1990)
2. Το Αυτοβαθμολογούμενο Ερωτηματολόγιο Παραβατικής Συμπεριφοράς (ΑΒΕΠΣ)
 - κατασκευάστηκε για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας
 - αποτελείται από 46 ερωτήσεις
 - αυτό έχει δομηθεί κατά παρόμοιο τρόπο με το γνωστό General Delinquency Scale που έχει χρησιμοποιηθεί στις Η.Π.Α. (Elliot et al, 1983).
3. Μέρος του τελικού ερωτηματολογίου κατάγραψε μεταβλητές, σχετιζόμενες με το άτομο του έφηβου και της οικογένειάς του:
 - 3.1 Αναφορικά με την οικογένεια όλων των συμμετεχόντων στην έρευνα:
 - α) επίπεδο επιθετικότητας μεταξύ γονιών κατά το διάστημα των τελευταίων 12 μηνών.
 - β) εκτοπισθείσα οικογένεια ή όχι.
 - γ) ποίος ο αρχηγός της οικογένειας
 - δ) εκπαιδευτικό επίπεδο αρχηγού της οικογένειας
 - ε) ο αρχηγός της οικογένειας συνήθως εργάζεται
 - στ) επάγγελμα του αρχηγού της οικογένειας
 - ζ) επαγγελματική υπόσταση του αρχηγού της οικογένειας
 - 3.1.2 Μέρος του τελικού ερωτηματολογίου καταγράφει επίσης διάφορες δημογραφικές μεταβλητές που σχετίζονται με τον κάθε έφηβο, όπως:
 - α) ηλικία
 - β) σύνθεση οικογένειας
 - γ) έτη σχολικής εκπαίδευσης
 - δ) σχέση με την θρησκεία.

Το Αυτοβαθμολογούμενο Ερωτηματολόγιο Παραβατικής Συμπεριφοράς (ΑΒΕΠΣ)

- κατασκευάστηκε για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας
- αποτελείται από 46 ερωτήσεις
- αυτό έχει δομηθεί κατά παρόμοιο τρόπο με το γνωστό General Delinquency Scale που έχει χρησιμοποιηθεί στις Η.Π.Α. (Elliot et al, 1983).

Αξιοπιστία και εγκυρότητα Αυτο-Βαθμολογούμενου Ερωτηματολογίου Παραβατικότητας (ΑΒΕΠΣ):

1. Αξιοπιστία (inter-item reliability): Η αξιοπιστία του ΑΒΕΠΣ ελέγχθηκε χρησιμοποιώντας τον συντελεστή συσχέτισης Cronbach α (Cronbach's α reliability coefficient). Στο σύνολο των 1935 εφήβων που απάντησαν το ερωτηματολόγιο ο συντελεστής αξιοπιστίας (Cronbach's α reliability coefficient) υπολογίστηκε σε 0.9244, ο οποίος δείχνει ένα εξαιρετικά υψηλό βαθμό αξιοπιστίας.

2. Εγκυρότητα (construct validity):

Η εγκυρότητα του ερωτηματολογίου ΑΒΕΠΣ ελέγχθηκε με το διαχωρισμό των εφήβων σε δύο ομάδες. Εκείνους οι οποίοι δεν ανέφεραν οποιαδήποτε σύλληψη ή προειδοποίησή τους από την Αστυνομία μέσα στο χρονικό διάστημα του τελευταίου έτους (ομάδα Α) και τους υπόλοιπους οι οποίοι ανέφεραν είτε σύλληψή τους είτε προειδοποίησή τους από την Αστυνομία στο ίδιο χρονικό διάστημα (ομάδα Β). 1377 έφηβοι ανήκαν στην ομάδα Α και άλλοι 558 έφηβοι ανήκαν στην ομάδα Β. Η εφαρμογή της δοκιμασίας Student t-test έδειξε ότι η διαφορά των απαντήσεων των δύο ομάδων ήταν στατιστικά σημαντική ($t=-23.548$, $p<0.000$). Το εύρημα αυτό υποδηλώνει υψηλού βαθμού εγκυρότητα στο ΑΒΕΠΣ.

Αξιοπιστία του Ερωτηματολογίου Γενικής Υγείας (GHQ: 28-item version):

Η αξιοπιστία του ΕΓΥ ελέγχθηκε χρησιμοποιώντας τον συντελεστή συσχέτισεως (Cronbach's α reliability coefficient). Στο σύνολο των 1935 εφήβων που απάντησαν το ερωτηματολόγιο ΕΓΥ ο συντελεστής αξιοπιστίας υπολογίστηκε σε 0.8924, ο οποίος δείχνει ένα εξαιρετικά υψηλό βαθμό αξιοπιστίας.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Συχνότητα αυτο-ομολογούμενης παραβατικής πράξης (τελευταίους 12 μήνες):

Παρουσιάζεται παρακάτω η συχνότητα αυτο-ομολογούμενης επιτέλεσης παραβατικής πράξης από τους έφηβους που συμμετείχαν στην έρευνα κατά το χρονικό διάστημα των τελευταίων 12 μηνών πριν από την συλλογή των πληροφοριών μας, σύμφωνα και με τις απαντήσεις των εφήβων στο ΑΒΕΠΣ. Στην τελευταία στήλη σημειώνεται, για κάθε ερώτηση, ο μέσος όρος (Μ. Ο.) των απαντήσεων, λαμβάνοντας υπόψη και τη συχνότητα των απαντήσεων σε κάθε κατηγορία απαντήσεων (1= ποτέ, 2= 1-2 φορές, 3 = 3-9 φορές και 4 = 10 φορές και περισσότερο). Αυτός ο μέσος όρος, υποδηλώνει πόσο κοντά ή πόσο μακριά από τα δύο άκρα του φάσματος των απαντήσεων των εφήβων, δηλαδή μεταξύ του 1 (= ποτέ) και του 4 (= 10 φορές και περισσότερο) βρίσκεται η κεντρική τάση των απαντήσεων.

Αν επιχειρηθεί η ιεράρχηση των αναφερόμενων παραβατικών πράξεων στο ερωτηματολόγιο ΑΒΕΠΣ, με βάση τη συχνότητα των αυτο-ομολογούμενων πράξεων από του ίδιους τους έφηβους, θα προέκυπτε η ακόλουθη σειρά παραβατικών πράξεων, με πρώτη τη συχνότερη παραβατική πράξη και τελευταία τη λιγότερο συχνή:

Αρ. ερώτησης	Τους τελευταίους 12 μήνες	Ποτέ	1-2 φορές	3-9 φορές	10+ φορές	Δεν Δήλωσαν	M.O.
42	Είπες ψέματα;	229	510	436	39	21	2.88
41	Μέθυσες;	652	643	321	292	27	2.13
36	Κάπνισες τουλάχιστον 10 τσιγάρα την ημέρα;	1126	196	110	483	20	1.97
10	Ήσουν θορυβώδης, ταραξίας και προκλητικός σε δημόσιο χώρο;	972	564	168	219	12	1.81
43	Αποβλήθηκες από το σχολείο ή σε έδιωξαν από την εργασία σου;	973	544	197	197	24	1.80
11	Ενεπλάκηες σε ομαδικό καβγά όπου κινδύνευσες;	1158	454	159	151	13	1.64
7	Προκάλεσες σκόπιμα σημαντική ζημιά ή κατέστρεψες περιουσία που ανήκε στο σχολείο ή στην εργασία σου;	1127	474	127	98	9	1.53
16	Πέταξες αντικείμενα σε αυτοκίνητα ή ανθρώπους (π.χ. πέτρες, μπουκάλια)	1283	425	101	119	7	1.51
1	Οδηγούσες αυτοκίνητο ή μοτοποδήλατο ενόσω ήσουνα μεθυσμένος ή σχεδόν μεθυσμένος;	1246	422	139	123	5	1.50
34	Έκανες ενοχλητικά τηλεφωνήματα, όπως να καλείς κάποιο πρόσωπο και να λες υβριστικά λόγια ή να μην μιλάς καθόλου ;	1317	415	90	94	19	1.49
13	Μετέφερες ένα όπλο (όπως μεγάλο μαχαίρι, αλυσίδα, λαστό ή άλλο) ;	1543	224	87	85	6	1.48
20	Απειλήσες να κτυπήσεις ένα καθηγητή στο σχολείο ή (τον) προϊστάμενο στην εργασία σου ;	1376	387	90	75	7	1.41
44	Σε συνέλαβε η Αστυνομία για ανάκριση για οποιοδήποτε λόγο και στη συνέχεια σε άφησε ελεύθερο ;	1378	409	71	61	16	1.38
9	Έγραψες φράσεις αισχρού περιεχομένου σε δημόσιο χώρο, όπως σ' ένα τοίχο σχολείου ή κτιρίου	1442	318	87	80	8	1.38
28	Έκλεψες ή προσπάθησες να κλέψεις αντικείμενα αξίας 5 λιρών ή λιγότερο ;	1369	438	77	43	8	1.37

Σημ.: Ακολουθούν πολλές άλλες ερωτήσεις που δεν είναι δυνατόν να περιληφθούν στην παρούσα έκδοση

Το είδος της παραβατικής συμπεριφοράς, όπως αναφέρεται πιο πάνω, παρουσιάζεται κατά σειρά εδώ λαμβάνοντας υπόψη τη συχνότητα του, αρχίζοντας από τη συχνότερη και καταλήγοντας στο λιγότερο συχνό είδος παραβατικής συμπεριφοράς. Η συχνότητα αυτή προκύπτει δια του υπολογισμού του μέσου όρου όλων των ερωτήσεων, οι οποίες μαζί συναποτελούν την ομάδα των ερωτήσεων κάθε συγκεκριμένου είδους παραβατικής συμπεριφοράς. Έτσι, προκύπτει η ακόλουθη σειρά, με βάση αυτή τη συχνότητα, κάθε συγκεκριμένου είδους παραβατικής συμπεριφοράς:

1. Απάτη (1.31)
 2. Πρόκληση Θορύβου (1.51)
 3. Κατάχρηση Ουσιών (1.42)
 4. Ανάρμοστη Γενική Συμπεριφορά (1.35)
 5. Συμπλοκή (1.25)
 6. Αχαλίνωτη Σεξουαλική Συμπεριφορά (1.25)
 7. Προβληματική Σχέση με Οχήματα (1.22)
 8. Κλοπή (1.18)
- Γενικός Μέσος Όρος: (1.31)

Έλεγχος επί μέρους ανεξάρτητων μεταβλητών αναφορικά με την επίδρασή τους στις εξαρτημένες μεταβλητές της ψυχοπαθολογίας ή της παραβατικής συμπεριφοράς

1. Ο αριθμός των παιδιών στην οικογένεια:

[δεν έδωσε στατιστικά σημαντικές διαφορές ($F=0.553$, $p=0.736$)].

2. Ιεραρχική θέση του έφηβου στην οικογένεια:

[δεν έδωσε στατιστικά σημαντικές διαφορές ($F=0.687$, $p=0.601$, $F=0.1256$, $p=0.285$, αντίστοιχα)].

3. Απασχόληση:

Πίνακας II.12: Συχνότητα κατανομής εφήβων σε σπουδαστές ή μή, μέση τιμή, σταθερή απόκλιση και σταθερό λάθος.

Σπουδαστής	Συχνότητα	Μέση τιμή	Σ.Α.	Σ.Λ.
Ναι	1630	9.01	7.65	.19.
Όχι	302	12.01	9.43	.54.

($t=-6.014$, $p^*<0.000$).

4. Αστική/Αγροτική περιοχή:

Συχνότητα κατανομής συμμετεχόντων κατά αστική/αγροτική περιοχή, μέση τιμή, σταθερή απόκλιση και σταθερό λάθος

Περιοχή	Συχνότητα	Μέση τιμή	Σ.Α.	Σ.Λ.
Αστική	1247	9.60	8.12	.23
Αγροτική	670	9.29	7.86	.30

($t=0.829$, $p=0.407$)

5. Επίπεδο επιθετικότητας γονέων:

Η μεταβλητή του επιπέδου επιθετικότητας μεταξύ των γονέων κατά τους τελευταίους 12-μήνες φαίνεται να επηρεάζει τόσο τη βαθμολογία που δίδεται από τους έφηβους στο ΑΒΕΠΣ ($F=50.253$, $p^*<0.000$), όσο και εκείνη στο Ερωτηματολόγιο Γενικής Υγείας (ΕΓΥ) ($F=35.333$, $p^*<0.000$), το οποίο καταγράφει την ψυχοπαθολογία των συμμετεχόντων.

Η δοκιμασία κατά Scheffe που ακολούθησε, έδειξε ότι η διαφορά αυτή εντοπίζεται μεταξύ όλων των επιπέδων επιθετικότητας, δηλαδή ψηλού, μέτριου και χαμηλού. Τα ευρήματα αυτά υποδηλώνουν ότι όσο ανεβαίνει το επίπεδο επιθετικότητας μεταξύ των γονέων, τόσο περισσότερο αυξάνεται η εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς, όσο και η εκδήλωση ψυχοπαθολογίας από τους έφηβους που συμμετείχαν στην έρευνα μας.

6. Εκτοπισθείσα οικογένεια:

Η μεταβλητή της εκτοπισθείσας οικογένειας δεν φαίνεται να επηρεάζει τόσο τη βαθμολογία στο ΕΓΥ, όσο και εκείνη στο ΑΒΕΠΣ, όπως προέκυψε μετά από την εφαρμογή της δοκιμασίας Student, διπλής διευθύνσεως ($t=0.418$, $p=0.676$, $t=0.707$, $p=0.480$, αντίστοιχα).

7. Σχέση με τη θρησκεία:

Η μεταβλητή της σχέσης με τη θρησκεία φαίνεται επίσης να επηρεάζει τόσο την ψυχική υγεία ($F=10.927$, $p^*<0.000$) όσο και την εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς ($F=11.833$, $p^*<0.000$).

8. Εκπαιδευτικό επίπεδο:

Δεν προκύπτει οποιαδήποτε επίδραση της ανεξάρτητης αυτής μεταβλητής επί της μεταβλητής της ψυχοπαθολογίας, καθότι ο έλεγχος αυτός δεν έδωσε οποιαδήποτε στατιστικά σημαντική διαφορά ($F=1.729$, $p=0.178$) μεταξύ και των τριών επιπέδων εκπαίδευσης που μελετήθηκαν (δημοτικό, γυμνάσιο, λύκειο).

Αντίθετα, η διαφορά στη βαθμολογία των εφήβων στο ΑΒΕΠΣ είναι στατιστικά σημαντική ($F=11.540$, $p^*<0.000$), ενώ δια περαιτέρω ελέγχου δια της δοκιμασίας κατά Scheffe διαπιστώνεται ότι η στατιστικά σημαντική αυτή διαφορά εντοπίζεται στη βαθμολογία που δόθηκε στο ΑΒΕΠΣ μεταξύ εφήβων γυμνασιακού και λυκειακού επιπέδου εκπαίδευσης.

9. Κοινωνικοοικονομικό επίπεδο:

Αναφορικά με τις δοθείσες απαντήσεις των εφήβων στο ΕΓΥ προκύπτει ότι υπάρχει διαφορά στις απαντήσεις αυτές μεταξύ των εφήβων που προέρχονται από οικογένειες του κατώτατου κοινωνικοοικονομικού επιπέδου, συγκρινόμενοι με τους έφηβους που προέρχονται από το ανώτερο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο και η διαφορά αυτή είναι στατιστικά σημαντική και εντοπίζεται στον παράγοντα Β του ΕΓΥ, ο οποίος καταγράφει συμπτώματα άγχους και αϋπνίας ($F=3.206$, $p^*<0.012$).

Κατά παρόμοιο τρόπο, ως ανωτέρω, προκύπτει ότι η μέση τιμή του συνόλου των απαντήσεων των εφήβων του κατώτατου κοινωνικοοικονομικού επιπέδου, συγκρινόμενοι με όλες τις υπόλοιπες ομάδες εφήβων, είναι η ψηλότερη, υποδηλώνοντας ότι οι έφηβοι αυτοί παρουσιάζουν τις περισσότερες εκδηλώσεις παραβατικής συμπεριφοράς.

10. Εμπειρία διαζυγίου ή χωρισμού των γονέων:

Ο έλεγχος της διαφοράς των απαντήσεων τους στα ερωτηματολόγια ΕΓΥ και ΑΒΕΠΣ, δια της δοκιμασίας Student δύο διευθύνσεων, έδειξε ότι η υφιστάμενη διαφορά είναι σε επίπεδο στατιστικά σημαντικό ($t=3.459$, $p^*<0.001$, $t=3.939$, $p^*<0.000$ αντίστοιχα).

11. Η δομή της οικογένειας:

Τα ευρήματα υποδηλώνουν τα ακόλουθα:

1. Οι έφηβοι που προέρχονται από οικογένεια μ' ένα θετό γονιό, δηλαδή έχουν πατριό ή μητριά, παρουσιάζουν περισσότερες εκδηλώσεις παραβατικής συμπεριφοράς συγκρινόμενοι με τους έφηβους που προέρχονται από άθικτη οικογένεια ή από οικογένεια μ' ένα χήρο/α γονιό.
2. Οι έφηβοι που προέρχονται από οικογένεια μ' ένα διαζευγμένο ή θετό γονιό παρουσιάζουν περισσότερες εκδηλώσεις παραβατικής συμπεριφοράς, συγκρινόμενοι με τους έφηβους που προέρχονται από οικογένεια μ' ένα χήρο/α γονιό.
3. Οι έφηβοι που προέρχονται από οικογένεια μ' ένα θετό γονιό παρουσιάζουν περισσότερες ψυχοπαθολογικές εκδηλώσεις, ιδιαίτερα υπό την μορφή των συμπτωμάτων της σοβαρής κατάθλιψης, συγκρινόμενοι με τους έφηβους που προέρχονται από άθικτη οικογένεια.

Π Ρ Ο Τ Α Σ Ε Ι Σ

- Προτείνεται η σε τακτά χρονικά διαστήματα, ανά τριετία ή πενταετία, διεξαγωγή παρόμοιας έρευνας.
- Προτείνεται όπως μελετηθεί σοβαρά και πάλιν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης η δυνατότητα εισαγωγής στην Κύπρο, το συντομότερο δυνατόν, του θεσμού των δικαστηρίων ανηλίκων
- Προτείνεται η διεξοδικότερη έρευνα των προβλημάτων του αντιμετωπίζουν οι νέοι μας, ειδικότερα εκείνων οι οποίοι ευρίσκονται στο φάσμα των ηλικιών μεταξύ 21-24 ετών.
- Το εύρημά μας, ότι η ισχυρή σχέση με την θρησκεία των εφήβων μας αποτελεί ένα προστατευτικό παράγοντα, τόσο στην εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς, όσο και εκδήλωσης ψυχικών προβλημάτων, αξίζει να προσεχθεί ιδιαίτερα, τόσο από την ευρύτερη κοινωνία, όσο και από την ίδια την Εκκλησία μας.
- Το εύρημά μας ότι οι έφηβοι, οι οποίοι έχουν εγκαταλείψει τη σχολική τους φοίτηση, βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο εκδήλωσης παραβατικής συμπεριφοράς οφείλει, πιστεύουμε, να προβληματίσει ξανά τα Υπουργεία Παιδείας και Εργασίας.
- Το εύρημά μας ότι οι έφηβοι που προέρχονται από το χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό στρώμα της κοινωνίας μας βρίσκονται σε ψηλότερο κίνδυνο εκδήλωσης παραβατικής συμπεριφοράς, επίσης θα πρέπει να προσεχθεί από τους λειτουργούς του Τμήματος Κοινωνικής Ευημερίας.
- Το εύρημά μας ότι οι έφηβοι που προέρχονται από οικογένεια με θετό γονιό, κατά κύριο λόγο, και από οικογένεια με διαζευγμένο γονιό, κατά δεύτερο λόγο, βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο εκδήλωσης τόσο προβλημάτων παραβατικής συμπεριφοράς, όσο και ψυχολογικών προβλημάτων θα πρέπει, πιστεύουμε, επίσης να προβληματίσει έντονα.
- Προτείνεται, σε περιπτώσεις εφήβων οι οποίοι διαπράττουν σοβαρά αδικήματα ή αδικήματα κατ' εξακολούθηση, όπως τροποποιηθεί ανάλογα η υπάρχουσα νομοθεσία, έτσι ώστε να συμπεριλάβει πρόνοιες υποχρεωτικής εμπλοκής και των δύο γονιών τους, ανεξάρτητα αν αυτοί συνεχίζουν να συμβιώνουν ή έχουν χωρίσει, σ' οποιαδήποτε θεραπευτική αντιμετώπιση ήθελε αποφασίσει το δικαστήριο κατά την εκδίκαση της υπόθεσης.
- Κεφαλαιώδους σημασίας θα ήταν και η κατά γεωγραφική περιφέρεια δόμηση τοπικών Μονάδων Θεραπείας Οικογένεια, για την προσφορά συμβουλευτικής εργασίας ή/και θεραπείας οικογένειας και ζεύγους. Οι Μονάδες αυτές θα μπορούσαν να συμβάλουν τα μέγιστα, καταρχήν στην πρόληψη του φαινομένου του διαζυγίου ή άλλων φαινομένων δυσλειτουργίας της οικογένειας και κατά δεύτερο λόγο, στην επιτυχή περιστολή των αρνητικών συνεπειών τους.
- Προτείνεται η δημιουργία μιας επιτελικής κρατικής υπηρεσίας (Κρατικό Συμβούλιο Στήριξης της Οικογένειας και του Παιδιού), η οποία θα όφειλε να σχεδιάζει, υλοποιεί και συντονίζει την **έρευνα** στον ευαίσθητο χώρο που προσδιορίζεται από συναφή θέματα, δηλαδή το διαζύγιο, τη βία μέσα στην οικογένεια, τη παραβατικότητα ανηλίκων, την χρήση τοξικών ουσιών, την παραμέληση ή κακοποίηση του παιδιού και γενικά οτιδήποτε αφορά τη λειτουργία και τη δομή της σύγχρονης κυπριακής οικογένειας.

Η έρευνα αυτή περιέχεται στο βιβλίο: «Κύπριοι Έφηβοι: Η Παραβατικότητα Και Τα Ψυχικά Τους Προβλήματα», που μπορεί να προμηθευτεί όποιος ενδιαφέρεται από τα ακόλουθα βιβλιοπωλεία:
«ΕΛΛΑΣ», Λευκωσία
«Ιωαννίδης», Λεμεσός

«Συγκριτική μελέτη της χρήσης τοξικών ουσιών από άρρενες έφηβους στην Κύπρο, ηλικίας 17 και 18 ετών μεταξύ 1998 – 2003, καθώς και των παραγόντων που την επηρεάζουν. Πορίσματα από δύο διαδοχικές παγκύπριες αντιπροσωπευτικές έρευνες.»

Βασίλης Χατζηβασίλης, MD, PhD
Ψυχίατρος – Κοινωνιολόγος
Επικεφαλής Μονάδας Έρευνας
Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας και Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού

Χρήστος Παναγιωτόπουλος, B.Sc, M.Sc, PhD
Ψυχιατρικός Κοινωνικός Λειτουργός – Σύμβουλος Θεραπευτής
Λέκτορας Κοινωνικής Εργασίας στο Frederic Institute of Technology

(Η εργασία αυτή έχει αποσπάσει το πρώτο βραβείο Παγκύπριου διαγωνισμού που προκήρυξε ο Ιατρικός Σύλλογος Λεμεσού για την καλύτερη ερευνητική εργασία του 2003-2004)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

ΧΡΗΣΗ ΤΟΞΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ 1998 – 2003:

«ΑΥΞΗΣΗ ΧΡΗΣΗΣ» : 1998 – 2003 (t = 4.549, p* = 0.000)

ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ 1998 – 2003:

«ΑΥΞΗΣΗ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ» (t = 5.016, p* = 0.000)

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ:

- A)** Διαπιστώνεται μία αύξηση στην χρήση τοξικών ουσιών από έφηβους ηλικίας 17 και 18 ετών στην Κύπρο μεταξύ των ετών 1998 και 2003.
- B)** Η διαπιστούμενη αυτή αύξηση, μετά από τον αναγκαίο στατιστικό έλεγχο, αναδεικνύεται σε μια διαφορά στατιστικά σημαντική.
- Γ)** Η αύξηση που διαπιστώνεται στην χρήση τοξικών ουσιών αφορά **κυρίως στην χρήση οινόπνεύματος**, με μία ποσοστιαία μεταβολή της τάξης του **6%**, μεταξύ των δύο υπό μελέτη χρονικών περιόδων [64.89% (1998) και 70.5% (2003)].
- Δ)** Από τις μεταβλητές που ερευνήθηκαν, φαίνεται ότι οι ακόλουθες επηρεάζουν την χρήση τοξικών ουσιών από άρρενες, έφηβους, Ελληνοκύπριους, ηλικίας 17 και 18 ετών:
 - 1. η απασχόληση του έφηβου
 - 2. το εκπαιδευτικό επίπεδο του έφηβου
 - 3. το επίπεδο θρησκευτικότητας του έφηβου
 - 4. το επίπεδο επιθετικότητας μεταξύ των γονέων
 - 5. η δομή της οικογένειας.

«Ο ρόλος και το έργο του Συμβούλου Καθηγητή»

Ομιλία από τον κ. Βάσο Βασιλείου, εκπρόσωπο της Συμβουλευτικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Κύριοι σκοποί και στόχοι του Συμβούλου Καθηγητή είναι:

Η ενθάρρυνση των μαθητών για:

- Να γνωρίσουν τον εαυτό τους και αν τον αποδεχτούν (να εντοπίσουν και να κατανοήσουν τα ατομικά τους χαρακτηριστικά: ικανότητες, κλίσεις, αξίες και φιλοδοξίες)
- Να αξιοποιήσουν τις κλίσεις, τις αξίες και τις φιλοδοξίες τους
- Να προχωρήσουν σ' ελεύθερες και αβίαστες προσωπικές, εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.
- Να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά προσωπικά, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προβλήματα

Οι τρόποι επίτευξης σκοπών και στόχων είναι:

- Ατομικές συνεντεύξεις για προσωπικά και επαγγελματικά θέματα για τα οποία τηρείται απόλυτη εχεμύθεια.
- Παροχή βοήθειας για την εξεύρεση και αξιολόγηση εκπαιδευτικών και επαγγελματικών πληροφοριών.
- Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συνεργασία γονιών και συμβούλων καθηγητών γιατί αυτοί γνωρίζουν καλύτερα τα παιδιά τους και είναι σε θέση να ενημερώσουν σωστά το σύμβουλο καθηγητή για τον τρόπο ζωής και συμπεριφοράς τους καθώς και για τα προβλήματά τους.

Ο Σύμβουλος καθηγητής υπηρετεί στα Κεντρικά γραφεία της ΥΣΕΑ ή σε σχολεία Μέσης Γενικής και Τεχνικής εκπαίδευσης.

Ως εκ τούτου είναι φανερό ότι μια ουσιαστική πτυχή του έργου του Συμβούλου Καθηγητή είναι η καθημερινή επαφή του με τον έφηβο μαθητή για να τον ακούσει και να τον βοηθήσει στα καθημερινά του προβλήματα και δυσκολίες. Επίσης να βοηθήσει τον έφηβο να γνωρίσει τον εαυτό του (κλίσεις, ενδιαφέροντα, ικανότητες), τον κόσμο των επαγγελμάτων και της εργασίας, το εκπαιδευτικό σύστημα, το ρόλο του επαγγέλματος στο κοινωνικό σύνολο και να εξοπλιστεί με τα απαιτούμενα εφόδια για κάθε ανάγκη προσαρμογής.

Ο Σύμβουλος καθηγητής ενεργώντας πάντα στα πλαίσια της αρχής για αμοιβαία αποδοχή, συν-προβληματίζεται με τον έφηβο σε μια προσπάθεια από κοινού αντιμετώπισης των δυσκολιών που αναφύονται καθημερινά. Με αυτό τον άξονα επικοινωνίας, ο Σύμβουλος καθηγητής δέχεται τον έφηβο όπως είναι και όχι όπως κατά την άποψη των άλλων θα έπρεπε να είναι.

Διαλέγεται με τον μαθητή ενημερώνοντας τον αντικειμενικά και πλήρως για ένα θέμα, δημιουργεί στον μαθητή ερωτηματικά γύρω από αυτό και επισημαίνει τα θετικά και αρνητικά μιας τυχόν απόφασης του. Η τελική απόφαση ανήκει σ' αυτόν, φέροντας και την ευθύνη των αποφάσεων του.

Απλά επισημαίνουμε πως ο ρόλος του Συμβούλου Καθηγητή δεν είναι να πείθει τον μαθητή ή να τον κατευθύνει στη λήψη εκπαιδευτικών, επαγγελματικών ή άλλων σοβαρών αποφάσεων. Βρίσκεται κοντά του όμως σε σημαντικούς σταθμούς της ζωής του προσφέροντας του την απαιτούμενη ενθάρρυνση και τα κίνητρα για την επιτυχή έκβαση των επιδιώξεων του.

Τα θέματα και τα προβλήματα που συνήθως απασχολούν τους εφήβους μας είναι: Προβλήματα προσαρμογής, Συμπεριφοράς, Επίδοσης, Οικογενειακά, Ψυχολογικά, Κοινωνικά, Υγείας, Οικονομικά, Σχέσεων με το άλλο φύλο και Επαγγελματικής αποκατάστασης

Για την αντιμετώπισή τους, ο Σύμβουλος καθηγητής βοηθά τους μαθητές: να γνωρίσουν τον εαυτό τους, να αποδεχτούν τον εαυτό τους, να μάθουν τρόπους εξεύρεσης πληροφοριών, να αποκτήσουν τις απαιτούμενες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές πληροφορίες, να αξιοποιήσουν τα ενδιαφέροντα, τα ταλέντα και τις ικανότητες τους, να προσαρμοστούν στο νέο σχολικό και

κοινωνικό αργότερα περιβάλλον, να μάθουν τρόπους προσαρμογής και λήψης αποφάσεων και να αποκτήσουν επαγγελματική ωριμότητα.

Με βάση τα πιο πάνω θα ήταν λάθος να θεωρηθεί ο Σύμβουλος Καθηγητής ως ο ειδικός που θα υποδείξει στον έφηβο τι πρέπει να κάνει ή να αποφασίσει για τη ζωή του.

Για επίτευξη των πιο πάνω ο Σύμβουλος καθηγητής:

1. Δέχεται σε προσωπικές οι ομαδικές συνεντεύξεις μαθητές και γονείς, σύμφωνα με το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου στο οποίο υπηρετεί ή στα κεντρικά γραφεία της ΥΣΕΑ κατά τις ώρες λειτουργίας της Δημόσια Υπηρεσίας
2. Παρέχει εκπαιδευτικές και επαγγελματικές πληροφορίες σε μαθητές γονείς και αποφοίτους.
3. Οργανώνει ενημερωτικές διαλέξεις από ειδικούς για θέματα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά, ιδιαίτερα για της Γ΄ γυμνασίου και Α΄ Ενιαίου Λυκείου.
4. Διδάσκει το μάθημα της Επαγγελματικής Αγωγής στη Γ΄ γυμνασίου.
5. Επισκέπτεται τις τάξεις για να ενημερώσει και να επεξηγήσει σημαντικές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές πληροφορίες ή για συζήτηση θεμάτων που αφορούν τους εφήβους.
6. συνεργάζεται με τους γονείς ή κηδεμόνες, τη διεύθυνση, ιδιαίτερα τους υπευθύνους τμημάτων ή/και άλλους καθηγητές, τους εκπαιδευτικούς ψυχολόγους, τους κλινικούς ψυχολόγους, τη σχολιατρική υπηρεσία, το Γραφείο Ευημερίας, την αστυνομία και άλλους ειδικούς για το χειρισμό ειδικών περιπτώσεων
7. Βοηθά τους μαθητές στην υποβολή αιτήσεων για υποτροφίες, εξασφάλισης θέσης σε ΑΑΕΙ της Κύπρου και της Ελλάδος άλλα και άλλων χωρών.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συνεργασία γονιών και συμβούλων καθηγητών γιατί αυτοί γνωρίζουν καλύτερα τα παιδιά τους και είναι σε θέση να ενημερώσουν σωστά το σύμβουλο καθηγητή για τον τρόπο ζωής και συμπεριφοράς τους καθώς και για τα προβλήματά τους.

Στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε συνοπτικά τις δραστηριότητες της ΥΣΕΑ κατά τη σχολική χρονιά 2002-2003. Στοιχεία τα οποία επιβεβαιώνουν την πληθώρα των θεμάτων που καλούνται οι Σύμβουλοι να βοηθήσουν και τις πολλές περιπτώσεις μαθητών που έρχονται σε επαφή.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Προσωπικό:

α) Σχολεία:

92 Καθηγητές Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

β) Κεντρικά Γραφεία:

7 Καθηγητές Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

γ) Παιδαγωγικό Ινστιτούτο:

1 Καθηγήτρια Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής με μερική απασχόληση

Κατά τη σχολική χρονιά 2002-2003 παρατηρήθηκαν τα εξής:

- Οι Σύμβουλοι-Καθηγητές των σχολείων βοήθησαν με ατομικές συνεντεύξεις 37,790 μαθητές που αντιστοιχούν στο 68,15% του συνόλου των μαθητών.
- Στα γραφεία Σ.Ε.Α των σχολείων βοηθήθηκαν 1,562 πολίτες.
- Στα Κεντρικά Γραφεία της Υ.Σ.Ε.Α. εξυπηρετήθηκαν με ατομικές συνεντεύξεις 2,734 άτομα, από τα οποία 2,030 ήταν πολίτες και 704 ήταν μαθητές.
- Η αναλογία του αριθμού των Συμβούλων-Καθηγητών των σχολείων Μέσης Γενικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης προς τον αριθμό των μαθητών αυτών των σχολείων είναι 1:600.
- Η αναλογία του αριθμού των Συμβούλων-Καθηγητών προς τον αριθμό των μαθητών των πιο πάνω σχολείων που βοηθήθηκαν από τους Συμβούλους-Καθηγητές των σχολείων τους είναι 1:413.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της ΥΣΕΑ για τη σχολική χρονιά 2002-2003 τα προβλήματα των μαθητών αντιμετωπίστηκαν σε επίπεδο προσωπικής αλλά και ομαδικής συμβουλευτικής.

Στο πρώτο σχεδιάγραμμα φαίνεται ότι από τους 28,887 μαθητές του γυμνασίου βοηθήθηκαν οι 17,528 ποσοστό 60,67. (%) . Στο Λύκειο / Τεχνική Σχολή από τους 26851 βοηθήθηκαν οι

20462 Ποσοστό 76,20(%). Στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού, λοιπόν χρειάστηκε τις υπηρεσίες της ΣΕΑ το **68,15%**

Σχολείο	Αριθμός μαθητών	Μαθητές που βοηθήθηκαν	Ποσοστό (%) που βοηθήθηκαν
Γυμνάσιο	28887	17528	60,67
Λύκειο / Τεχνική Σχολή	26851	20462	76,20
Σύνολο	55738	37990	68,15

* Που είχαν μία τουλάχιστο ατομική συνέντευξη μαζί τους.

Στο δεύτερο σχεδιάγραμμα φαίνεται συγκριτικά εν σχέση με το 2001-2002 μια αύξηση στα ποσοστά των μαθητών που βοηθήθηκαν.

Σχολική Χρονιά	Γυμνάσιο	Λύκειο / Τεχνική Σχολή	Σύνολο
2001-2002	54,6	74,3	64,45
2002-2003	60,67	76,20	68,15

Στο τρίτο σχεδιάγραμμα φαίνονται τα άτομα κατά κατηγορία τα οποία βοηθήθηκαν από τους Σύμβουλους καθηγητές στα κεντρικά γραφεία της ΥΣΕΑ

Επίπεδο Εκπαίδευσης Σχολική Χρονιά	Μαθητές		Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	
	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %
2002-2003	704	25,74	856	31,30
Σπουδαστές/ Φοιτητές	Απόφοιτοι Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης		Σύνολο	
Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός		
720	26,33	454	16,60	2,734

Σχεδιάγραμμα 4 και 5

Βάσει των στατιστικών δεδομένων, στο γυμνάσιο 704 περιπτώσεις είχαν να κάνουν με το κάπνισμα 2 με το αλκοόλ ενώ άλλες 2 περιπτώσεις είχαν να κάνουν με εμπλοκή παιδιών με τα ναρκωτικά.

Η αντίστοιχη τώρα εικόνα στο Λύκειο έχει να παρουσιάσει περισσότερες δυστυχώς περιπτώσεις 1133 περιπτώσεις κατέφυγαν στους καθηγητές συμβουλευτικής για το κάπνισμα, 43 για το αλκοόλ και 59 λόγω χρήσης ναρκωτικών.

Για θέματα άσκησης σωματικής βίας εναντίον μαθητή, κατεγράφησαν 93 υποθέσεις στο γυμνάσιο και άλλες 135 στο λύκειο. Οι περιπτώσεις ψυχολογικής βίας ήταν περίπου οι διπλάσιες, με 168 στο γυμνασιακό κύκλο και 249 στο λυκειακό, ενώ 35 παιδιά προσέγγισαν το σύμβουλο καθηγητή τους για θέματα άσκησης σεξουαλικής βίας εναντίον τους.

Ιδιαίτερα ψηλά είναι τα νούμερα που αφορούν οικογενειακά και οικονομικά θέματα ή προβλήματα, με 6.970 και 5.055 περιπτώσεις αντίστοιχα. Άλλοι 2.879 συζήτησαν θέματα που

αφορούν την υγεία τους , ενώ 4,4412 παραπέμφθηκαν στον Σύμβουλο για ζητήματα απειθαρχία στο σχολείο.

Αξιοσημείωτο και το γεγονός ότι 27, 500 μαθητές, απευθύνθηκαν ζητώντας συμβουλές και καθοδήγηση και πληροφορίες για θέματα σταδιοδρομίας και εκπαιδευτικών και επαγγελματικών επιλογών. Από αυτό φαίνεται και η μεγάλη ανάγκη των εφήβων για ενημέρωση πάνω σε φλέγοντα για αυτούς θέματα.

Όπως είναι αναμενόμενο, η πλειοψηφία των περιπτώσεων, 19.081 αφορά μαθητές του Λυκείου αφού στην α΄ τάξη κάνουν τις επιλογές τους για τα μαθήματα κατεύθυνσης, ενώ στην γ΄ τάξη διαλέγουν κλάδους σπουδών για τα ΑΑΕΙ Κύπρου και Ελλάδας.

Σε υψηλά επίπεδα ήταν και τα ποσοστά των μαθητών που αντιμετώπισαν προβλήματα χαμηλής επίδοσης.

Συνολικά καταγράφηκαν 8,184 περιπτώσεις από τις οποίες οι 4,728 από παιδιά γυμνασίου και οι υπόλοιπες 3,456 από παιδιά του λυκείου.

Όσο για θέματα παραβάσεων του νόμου εκτός του σχολείου οι σύμβουλοι αντιμετώπισαν 257 περιπτώσεις 118 στο γυμνάσιο και 139 στο λύκειο.

Επίσης μεγάλος ο αριθμός αιτήσεων και άλλων εγγράφων των μαθητών και μαθητριών των σχολείων που υποβλήθηκαν μέσω των Συμβούλων Καθηγητών κατά θέμα και κατά τάξη Λυκείου ή Τεχνικής Σχολής.

Επίπεδο εκπαίδευσης / Τάξη Λυκείου/Τ. Σχ.	Λύκειο / Τεχν. Σχολή			Σύνολο
	Α΄	Β΄	Γ΄	
Θέμα της αίτησης				
Συμμετοχή στις εισαγωγικές εξετάσεις για τα Α.Α.Ε.Ι. της Κύπρου και Ελλάδας	0	0	6149	6149

Σχεδιάγραμμα 6

Τέλος, να σημειωθεί ότι για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τους εφήβους, οι καθηγητές συμβουλευτικής συνεργάστηκαν όπου αυτό ήταν αναγκαίο με

- 1= Πατέρας 2= Μητέρα
- 3= Άλλος συγγενής
- 4= Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος
- 5= Κλινικός Ψυχολόγος
- 6= Ψυχίατρος
- 7= Κοινωνικός Λειτουργός
- 8= Σχολιατρική Επισκέπτρια
- 9= Αστυνομικός
- 10= Άλλο άτομο
- 11= Καθηγητής, Βοηθός Διευθυντής, Διευθυντής

Απώτερος σκοπός των λειτουργιών αυτών ήταν να βοηθήσουν τα παιδιά να γνωρίσουν και να αποδεκτού τον εαυτό τους και να αναπτύξουν θετική εικόνα για τους ίδιους και να αποκτήσουν τα κατάλληλα εφόδια ώστε να αντιμετωπίσουν τα οποιαδήποτε προσωπικά, οικογενειακά και εκπαιδευτικά τους προβλήματα

Κλείνοντας θέλουμε να τονίσουμε την ανάγκη που αισθάνονται οι έφηβοι και αυτό διαφαίνεται πολύ έντονα πιστεύω από τους ενδεικτικούς αριθμούς που δείξαμε ότι, οι έφηβοι θέλουν να τους ακούσουν και μιλήσουν για θέματα που τους απασχολούν καθημερινά βρίσκοντας οι ίδιοι σιγά-σιγά τις δικές τους προσωπικές λύσεις.

«Πολιτικές και Πρακτικές Πρόληψης και Καθοδήγησης» Ομιλία από τον κ. Τάκη Κονή, Πρόεδρο της ΠΣΕΠΕΠ

Είναι κοινή πεποίθηση και προσφιλής διακήρυξη των πάντων πως, η πρόληψη των κοινωνικών προβλημάτων είναι πιο οικονομική, πιο ανθρώπινη και πιο αποτελεσματική από την θεραπεία. Είναι όμως και κοινή διαπίστωση ότι, οι περιπτώσεις όπου η πεποίθηση αυτή βρίσκει αντίκρισμα στην συνεπή και αποτελεσματική εφαρμογή της στην πράξη, είναι σημαδιακά σπάνιες.

Συγκυρίες ανθρώπινου δυναμικού και κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης συντέλεσαν ώστε να έχουμε πράγματι στην Κύπρο του τέλους της δεκαετίας του 60 μια πρωτοφανή και πρωτοποριακή εφαρμογή προληπτικής πρακτικής, σε εθνικό επίπεδο, στον τομέα των υπηρεσιών προς τα παιδιά και τις οικογένειές τους.

Εθελοντικές πρωτοβουλίες:

Παράλληλα, και ταυτόχρονα με την μοναδική και πρωτοποριακή πρόοδο στην κρατική πρόνοια, και ίσως λόγω των ίδιων συγκυριών, παρατηρήθηκε στην ίδια δεκαετία μια πρωτοφανής δραστηριοποίηση του εθελοντικού τομέα.

Σήμερα, που οι ανάγκες είναι μεγαλύτερες, όλες αυτές οι προσπάθειες της εθελοντικής πρόνοιας έχουν αδρανήσει.

Παρόμοια υποβάθμιση και αδράνεια παρατηρείται και στην κρατική κοινωνική πρόνοια.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί του Τμήματος μόλις που προλαβαίνουν να χειρίζονται τις περιπτώσεις βίας και άλλων κρίσιμων και επειγόντων περιστατικών που αντιμετωπίζουν οι σημερινές οικογένειες.

Μιλήσαμε, και μίλησαν και άλλοι αντικειμενικά για μας, ότι πετύχαμε ένα «οικονομικό θαύμα» - μια από τις συνέπειες του οποίου ήταν και η πρωτιά που μας δόθηκε στην πορεία για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

***Μήπως ακούσατε και για κανένα «Κοινωνικό Θαύμα»;
Η οπτασία ενός τέτοιου θαύματος παρουσιάστηκε πρόσφατα και την αφήσαμε να χαθεί!
Διαθέσαμε:***

80 εκατομμύρια για την αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος

118 εκατομμύρια για την κατάργηση του φόρου για την άμυνα

6 εκατομμύρια για κατάργηση του Επαγγελματικού φόρου

15 εκατομμύρια για αυξήσεις στις συντάξεις γήρατος

4 εκατομμύρια για διπλασιασμό του επιδόματος εθνοφρουρού

Εμείς επικρίναμε δημόσια αυτήν την αλόγιστη δαπάνη χωρίς την καθοδήγηση ενσυνείδητα σχεδιασμένης και διακηρυγμένης κοινωνικής πολιτικής. Η Εκτελεστική Γραμματεία της ΠΣΕΠΕΠ προχώρησε μάλιστα και στην υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων για μέτρα που θα ωφελούσαν τα παιδιά και που θα κόστιζαν μόνο μερικές εκατοντάδες χιλιάδες λίρες - ψίχουλα μπροστά στα πιο πάνω δεκάδες εκατομμύρια!!

Οι επικρίσεις μας δεν λήφθηκαν υπόψη από κανένα, και οι προτάσεις μας αγνοήθηκαν από την κυβέρνηση και την αντιπολίτευση.

Στην πραγματικότητα, η συμπεριφορά του παιδιού της εφηβικής ηλικίας είναι μια συνέχεια και μια συνέπεια της προηγούμενης συμπεριφοράς και αποτέλεσμα των εμπειριών και βιωμάτων του σε όλα τα χρόνια μέχρι την εφηβεία.

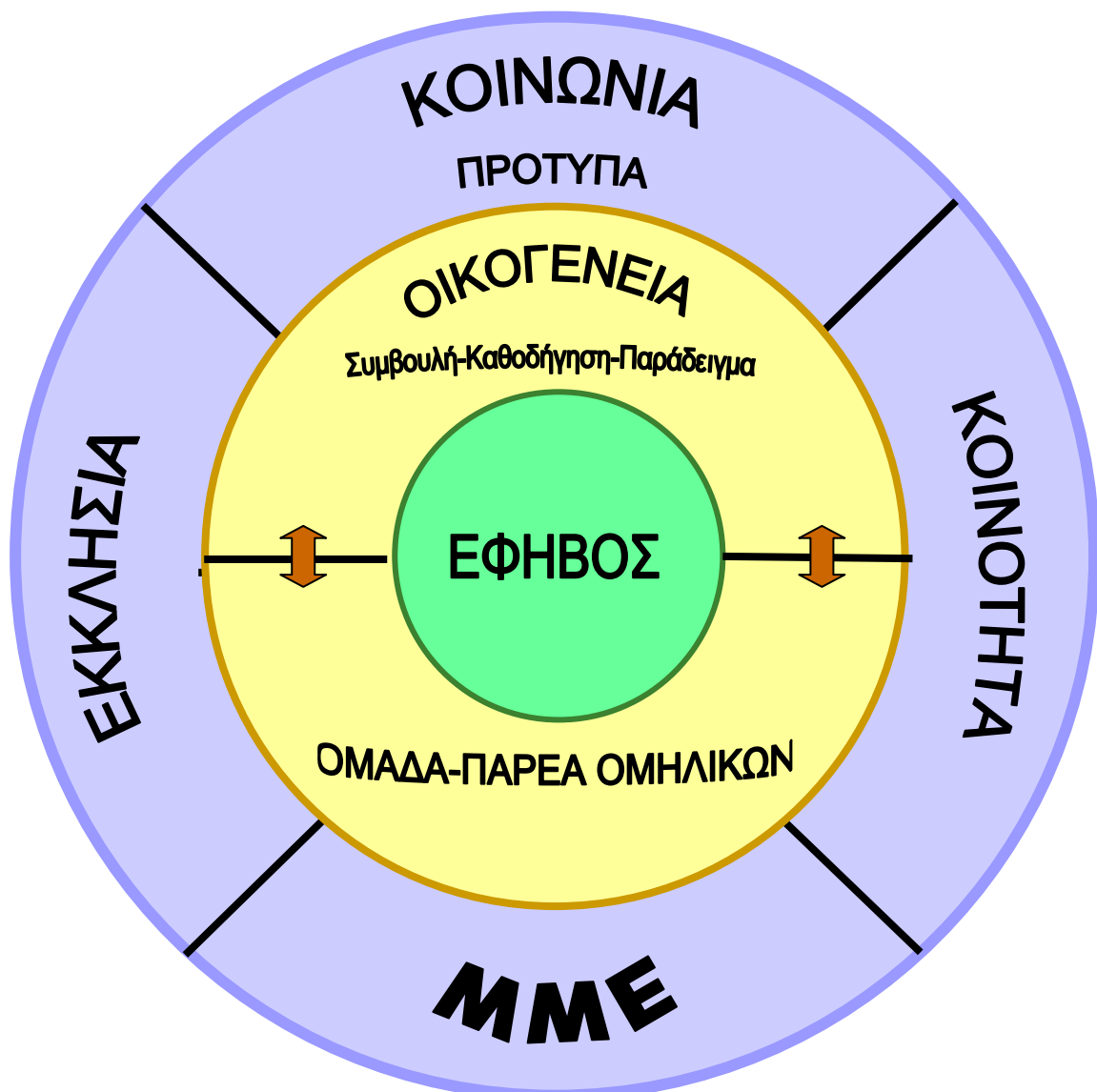
Στην εφηβική ηλικία, τα δεδομένα αλλάζουν. Το παιδί μας έχει τώρα τις κοινωνικές ευκαιρίες, τις πνευματικές και ψυχικές ικανότητες και την σωματική δύναμη να αντιπαραταχθεί στους μεγάλους.

Και αντιπαρατάσσεται!

Στον βαθμό που ήταν έντονη και οδυνηρή η καταπίεση και περιφρόνηση που βίωσε στην παιδική ηλικία, το ίδιο έντονη, και ίσως βίαιη, θα είναι και η αντιπαραθέση στους μεγάλους τώρα που την μπορεί.

Να δούμε το παιδί σαν ολοκληρωμένη οντότητα με όλες τις κοινωνικές, ψυχολογικές και φυσικές του ανάγκες, και να δούμε όλες τις διαστάσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος το οποίο καθορίζει τη ανάπτυξή του αλλά και τη συμπεριφορά του καλή η κακή

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

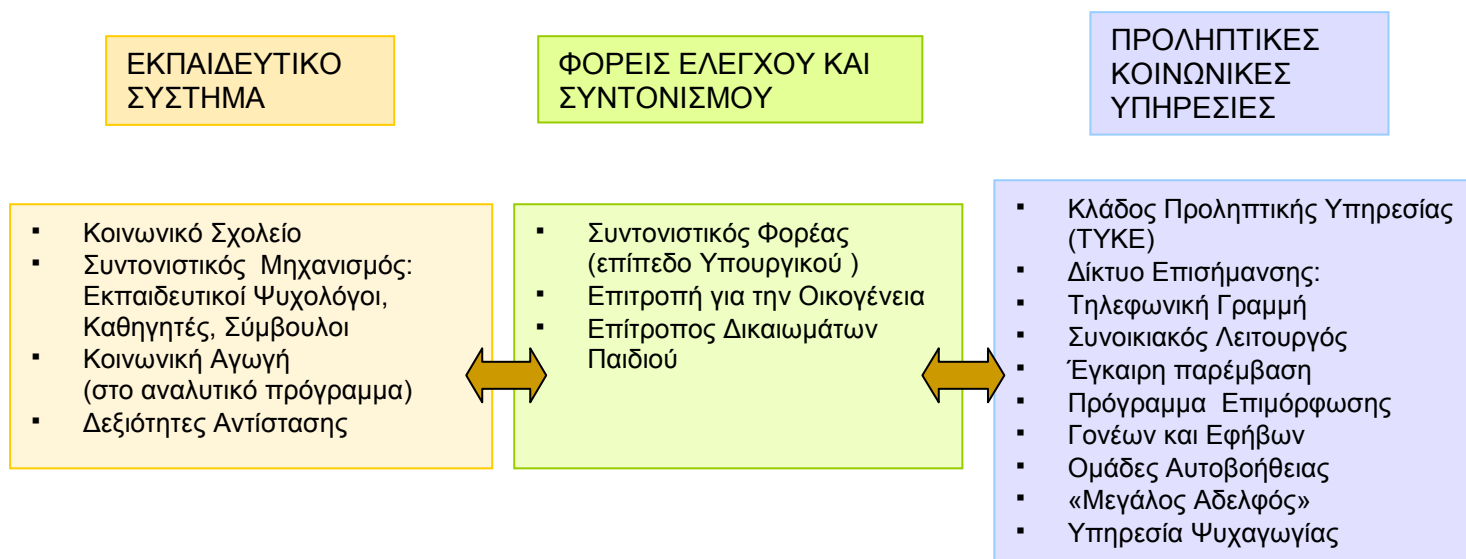
Απαιτείται:

- Άμεση διάθεση των απαραίτητων κονδυλίων για τη διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών, που να καλύπτουν το σύνολο του κοινωνικού περιγύρου που αναπαράγει τα προβλήματα της εφηβείας

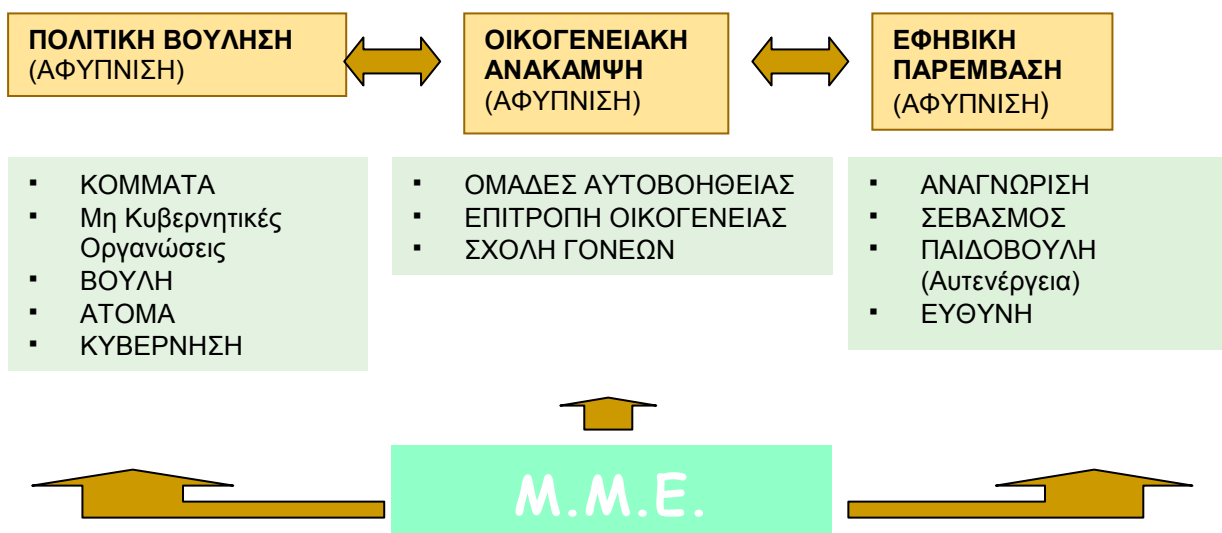
και,

- Με βάση τα επιστημονικά δεδομένα να σχεδιαστεί ενιαία και ολοκληρωμένη κοινωνική πολιτική που να προνοεί συντονισμένες παρεμβάσεις σε όλες τις διαστάσεις και τα επίπεδα αυτού του περιγύρου, με επίκεντρο το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Ακολουθούν, συνοπτικά και σχηματικά, οι προτάσεις μας για άμεση δράση:

ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ - ΑΦΥΠΝΙΣΗ

«Νεανική Παραβατικότητα και Κοινωνία»

Ομιλία από τον Δρα Παναγιώτη Νικολαΐδη, Ανώτερο Υπαστυνόμο, Εγκληματολόγο – Κοινωνιολόγο, Τμήμα Μελετών & Ανάπτυξης Αρχηγείου Αστυνομίας

Κατ' αρχάς, επιτρέψτε μου να μεταφέρω τους χαιρετισμούς του Αρχηγού Αστυνομίας και τις ευχές του για ευόδωση των Εργασιών του Συνεδρίου και την αξιοποίηση των πορισμάτων του, στον μέγιστο δυνατόν βαθμό.

Η Νεανική Παραβατικότητα είναι ένα από τα πιο σημαντικά κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες χώρες στον κόσμο και ιδιαίτερα οι Δυτικές. Είναι γι' αυτό το λόγο που πολλές κυβερνήσεις λαμβάνουν διάφορα προληπτικά μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού. Το κοινωνικό αυτό πρόβλημα απαιτεί συλλογική αντιμετώπιση από τους σημαντικότερους κοινωνικούς θεσμούς, όπως την οικογένεια, το σχολείο, την εκκλησία κτλ. Η Αστυνομία είναι πάντοτε πρόθυμη να συνεργαστεί με τους αναφερόμενους κοινωνικούς θεσμούς.

Ευτυχώς στην Κύπρο, σε σύγκριση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και Αμερική, το πρόβλημα της Νεανικής Παραβατικότητας παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Παρά ταύτα, η Αστυνομία λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα, προληπτικά και κατασταλτικά, για αντιμετώπιση του κοινωνικού αυτού προβλήματος. Ανάμεσα σε άλλα, συμμετέχει σε Συμβούλια και Επιτροπές, Κυβερνητικές και μη, όπως το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο, τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, την Επαρχιακή Επιτροπή Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού Λευκωσίας, την Εθνική Επιτροπή κατά της Βίας στα Γήπεδα κ.α., οι οποίες σχετίζονται άμεσα με προβλήματα νεαρών και εφήβων, με απώτερο στόχο και σκοπό την πρόληψη της εγκληματικότητας και τη σωστή ευημερία αλλά και ασφάλεια των νέων.

Παράλληλα, η Αστυνομία βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία τόσο με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού όσο και με την Παγκύπρια Συνομοσπονδία Συνδέσμου Γονέων Μέσης Εκπαίδευσης. Διατηρεί δε σε πολύ καλό επίπεδο επαφές και σχέσεις με το κοινό, ιδιαίτερα στις Κοινότητες, τα Κέντρα Νεότητας καθώς και στους Δήμους, όπου μέλη της, κυρίως της ΥΚΑΝ και της Τροχαίας, επισκέπτονται οργανωμένα σύνολα και σχολεία, παρέχοντας διαλέξεις για θέματα ναρκωτικών, οδικής ασφάλειας κλπ, που απευθύνονται κυρίως προς νεαρά άτομα. Ταυτόχρονα, η Αστυνομία, σε τακτά χρονικά διαστήματα, διοργανώνει εκδηλώσεις για το κοινό όπου παρουσιάζονται τα διάφορα Τμήματα και Υπηρεσίες της.

Ένας άλλος θεσμός ο οποίος εφαρμόζεται σε αρκετές περιοχές της ελεύθερης Κύπρου και έχει άμεση σχέση με το Κοινό είναι αυτός της Κοινοτικής Αστυνόμευσης - Αστυνομικός της γειτονιάς, όπου παρέχεται η ευκαιρία στον πολίτη να βρίσκεται σε καθημερινή επαφή με μέλη της Αστυνομίας. Ευελπιστούμε ότι σύντομα ο θεσμός της Κοινοτικής Αστυνόμευσης θα εφαρμοστεί σε όλες τις ελεύθερες πόλεις της Κύπρου.

Σημειώνεται επίσης ότι η Αστυνομία προχώρησε στη δημιουργία (2002) Γραφείου Χειρισμού Θεμάτων Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, μέλη της Αστυνομίας συνεχώς εκπαιδεύονται, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό για θέματα βίας στην οικογένεια, κυρίως σε τρόπους χειρισμού των θυμάτων. Τονίζεται ότι έχει οργανωθεί εκπαιδευτικό εξειδικευμένο σεμινάριο (2003) για τη λήψη οπτικογραφημένων καταθέσεων των θυμάτων, το οποίο παρακολούθησαν 14 μέλη της Αστυνομίας. Την ίδια στιγμή, η Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου παρέχει εκπαιδευτικά Σεμινάρια-Διαλέξεις σε θέματα εμπορίας προσώπων και σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων. Επίσης, προγραμματίζει τη συμπερίληψη στα προγράμματα των σπουδαστών και εκπαιδευομένων, εξειδικευμένων διαλέξεων για τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου 1989) Κυρωτικός Νόμος 243 του 1990. Επιπρόσθετα, η Αστυνομία διαθέτει τηλεφωνική γραμμή άμεσης επικοινωνίας επί 24ώρου βάσεως για παροχή πληροφοριών ή βοήθειας σε χρήστες ναρκωτικών (1498) ενώ παράλληλα, διαθέτει και γραμμή επικοινωνίας με τον πολίτη (1460).

Όσον αφορά τα κατασταλτικά μέτρα, η Αστυνομία εφαρμόζει αυστηρά τις διάφορες νομοθεσίες οι οποίες Παρέχουν προστασία σε νεαρά άτομα (Ο Περί Παίδων Νόμος, Κεφ. 352, Ο Περί Πωλήσεως Οινόπνευματων Ποτών Νόμος, Κεφ. 144, Ο Περί Κέντρων Αναψυχής Νόμος, Ν.29/85, κ.α.). Τονίζεται ότι η Αστυνομία λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αυστηρή τήρηση των ωραρίων των κέντρων αναψυχής και σε περίπτωση παραβίασης των ωραρίων, όπως αυτά προνοούνται από τον πιο πάνω Νόμο, η Αστυνομία διώκει ποινικά τον Επιχειρηματία ή Διευθυντή του Κέντρου. Παράλληλα, η Αστυνομία προβαίνει σε συχνές νυκτερινές περιπολίες σε νυκτερινά κέντρα που συχνάζουν νεαρά άτομα για αποτροπή οποιονδήποτε επεισοδίων.

Η Αστυνομία είναι πρόθυμη να συνεχίσει να συνεργάζεται στενά με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για την Πρόληψη και αντιμετώπιση του Κοινωνικού Προβλήματος της Νεανικής Παραβατικότητας. Απώτερος σκοπός όλων μας θα πρέπει να είναι η αποτροπή του ατόμου και κυρίως των παιδιών και εφήβων, από τη διάπραξη παραβατικών ενεργειών αλλά και η προστασία, ευημερία και ασφάλεια των νέων.

Εξυπακούεται ότι η πρόληψη και αντιμετώπιση των διαφόρων κοινωνικών προβλημάτων, περιλαμβανομένου και αυτού της Νεανικής Παραβατικότητας, απαιτεί τη συλλογική αντίκριση και αντιμετώπισή του από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Σας ευχαριστώ.

**«ΘΕΡΑΠΕΙΑ: Αναμόρφωση ή Καταστολή; - Πολιτική και Προγράμματα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των εφήβων»
Ομιλία από την κ. Ανίτα Κονή – Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας**

Η κατάσταση της οικογένειας σήμερα

Η δική μου εισήγηση σκοπό έχει να σας ενημερώσει για τα προγράμματα που παρέχονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για την θεραπεία των προβλημάτων που σήμερα αντιμετωπίζουν τα παιδιά.

Προτού περιγράψω τα Προγράμματα, θεώρησα σκόπιμο να δώσω μια εικόνα του πλαισίου μέσα στο οποίο κινείται η κυπριακή οικογένεια και φυσιολογικά το παιδί ως μέλος της οικογένειας αλλά και ως ξεχωριστό άτομο.

Υπάρχει πλέον το δεδομένο ότι η δομή της σημερινής οικογένειας άλλαξε και αλλάζει με αυξανόμενους ρυθμούς ενώ ταυτόχρονα συντελείται και μια διαδικασία ποιοτικής και λειτουργικής αλλοίωσης του θεσμού. Διαμορφώνονται καινούργιες αντιλήψεις και νοοτροπίες σε ότι αφορά τον Θεσμό γενικά και την οικογένεια ειδικότερα. Πρωταρχική θέση σε αυτές τις λειτουργικές αλλαγές κατέχει η μετατροπή του ρόλου της γυναίκας σε ισότιμο μέλος της οικογένειας με δικό της εισόδημα από απασχόληση εκτός σπιτιού και επομένως δικό της δίκτυο εξωοικογενειακών σχέσεων.

Θα μπορούσαμε να επισημάνουμε επίσης την αλλαγή που αφορά την δημοκρατικότερη λειτουργία της οικογένειας. Η εποχή της πλήρους υποταγής και υπακοής των παιδιών έχει παρέλθει ανεπιστρεπτή. Οι γενικότερες αντιλήψεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου, τα δικαιώματα των παιδιών καθώς και η ανάπτυξη των κοινωνικών επιστημών έχουν συντελέσει σε αυτή την αλλαγή. Υπάρχει όμως επιφύλαξη κατά πόσο η δημοκρατικότητα της οικογένειας, ο αυξημένος ατομικισμός κρατιέται μέσα στα πλαίσια της σωστής οικογενειακής οργάνωσης η μήπως έχει μεταπηδήσει στην απόλυτη ελευθερία και στην απουσία καθοδήγησης και θετικού ελέγχου.

Ενώ συντελούνται αυτές οι σημαντικές αλλαγές και η οικογένεια αποδυναμωμένη και μόνη της προσπαθεί να επινοήσει μηχανισμούς για να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις παραδοσιακές υποχρεώσεις προς τα μέλη της, διαπιστώνουμε την στροφή της κοινωνίας στο θεσμό της οικογένειας αλλά με μεγαλύτερες και υψηλότερες προσδοκίες από το γονικό ρόλο που συχνά δεν είναι συμβατές και συγκρούονται με την κοινωνική πραγματικότητα.

Οι σημερινές προσδοκίες από το γονικό ρόλο και την οικογένεια χωρίς το παράλληλο υποστηρικτικό δίκτυο μπορεί να θεωρηθούν και ως πηγές υψηλού κινδύνου για τα παιδιά

Η Κατάσταση των παιδιών στην σημερινή οικογένεια

Παιδιά με χωρισμένους γονείς

Η αυξητική τάση των επισήμων διαζυγίων προκαλεί έντονες ανησυχίες στην Κυπριακή Κοινωνία. Το 1987 το σύνολο των διαζυγίων ήταν 326 ενώ το 2002 1320. Το διαζύγιο από μόνο του ίσως να μη μας απασχολούσε εάν δεν υπήρχαν παιδιά που βιώνουν την εμπειρία του χωρισμού χωρίς ουσιαστική βοήθεια. Σπάνιες είναι οι περιπτώσεις που το διαζύγιο αποφασίζεται από κοινού σε κλίμα λογικής και ηρεμίας. Στις περισσότερες περιπτώσεις του διαζυγίου προηγείται μια μακρά περίοδος κρίσης με συγκρούσεις, αντιπαραθέσεις, έλλειψη επικοινωνίας, ανταγωνισμό, αλληλοκατηγορίες, δυσπιστία. Τα παιδιά δεν προστατεύονται από τη συγκρουσιακή διαδικασία μεταξύ των γονιών αλλά και από το ίδιο το σύστημα, το οποίο δεν μεριμνά για το πώς θα βιώσουν το χωρισμό των γονιών τους.

Μετά το χωρισμό, όπου υπάρχει διάσταση μεταξύ των συζύγων και αντιδικία ως προς τη φροντίδα και επιμέλεια των παιδιών τους, ακολουθεί δικαστική μάχη.

Με απόφαση δικαστηρίου, σε μερικές περιπτώσεις, η επικοινωνία γονιού — παιδιού, πραγματοποιείται στην παρουσία Κοινωνικού Λειτουργού (ελεγχόμενη επικοινωνία με επιτήρηση).

Παιδιά σε μονογονεϊκές οικογένειες

Μια νέα μορφή οικογένειας που προήλθε από τις αλλαγές των αντιλήψεων και των στάσεων απέναντι στο γάμο είναι η μονογονεϊκή οικογένεια που είναι αποτέλεσμα διαζυγίου ή χωρισμού. Η μονογονεϊκή οικογένεια είναι από τις κατηγορίες του πληθυσμού, η οποία είναι ευάλωτη στον Κοινωνικό Αποκλεισμό. Τα πολλαπλά προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσουν είναι τα άμεσα, αλλά και μακροπρόθεσμα οικονομικά προβλήματα που επιφέρουν μείωση της ποιότητας ζωής, η επαγγελματική αποκατάσταση και ανάγκη απόκτησης επαγγελματικών προσόντων. Η απουσία επαρκούς και φθηνού συστήματος διημερεύουσας προστασίας παιδιών, η απομόνωση και έλλειψη κοινωνικών σχέσεων και δικτυώσεων, τάση αυτοαπομόνωσης προς αποφυγή βιώσεως κοινωνικού στιγματισμού.

Παιδιά σε ανασυσταθείσες οικογένειες

Μια άλλη μορφή οικογένειας που ακολουθεί το διαζύγιο και στις οποίες υπάρχει αυξητική τάση, είναι οι οικογένειες που δημιουργούνται από γάμους ανάμεσα σε ενήλικους, οι οποίοι έχουν παιδιά από προηγούμενες σχέσεις.

Οι ανασυγκροτημένες οικογένειες με δεύτερο ή τρίτο γάμο μπορεί να παρουσιάσουν πολύπλοκες καταστάσεις σχέσεων και επικοινωνίας γονιών - παιδιών και παιδιών μεταξύ τους. Τα παιδιά συνήθως έχουν περισσότερους από δύο γονείς, ένα βιολογικό γονιό που μένει αλλού και περισσότερους από τέσσερις παππούδες και γιαγιάδες. Τα παιδιά ανήκουν πολλές φορές σε δύο νοικοκυριά. Αυτό σημαίνει ότι όχι μόνο τα παιδιά, αλλά και τα ενήλικα μέλη της οικογένειας πρέπει να προσαρμοστούν και να νοιάζονται ο ένας για τον άλλο. Αν υπάρχει βιολογικός γονιός που μένει αλλού, τότε και οι δύο βιολογικοί γονιοί πρέπει να μοιράζονται σε κάποιο βαθμό τις ευθύνες (συναισθηματικές, οικονομικές, ανατροφή παιδιών). Ο θετός γονιός δεν έχει υποχρεώσεις ή δικαιώματα καθώς δεν υπάρχουν οι νόμιμες σχέσεις ανάμεσα στο θετό παιδί και το θετό γονιό. Ο ρόλος του θετού γονιού δεν είναι πάντοτε κοινωνικά προσδιορισμένος.

Παιδιά σε διαπολιτισμική οικογένεια

Με τις σημερινές συνθήκες μετακίνησης και εγκατάστασης πολιτών για εξεύρεση εργασίας, φοιτητών που σπουδάζουν εκτός της χώρας τους, πολυεθνικών εταιρειών που μεταφέρουν το προσωπικό τους σε άλλες χώρες, πρόσφυγες που ζητούν πολιτικό άσυλο, ανύπαντροι μετανάστες διαφορετικών εθνικοτήτων, μπορεί να είναι κατανοητός ο ολοένα αυξανόμενος ρυθμός των μεικτών γάμων ή διαπολιτισμικών γάμων και η παρουσία διαπολιτισμικών οικογενειών. Πολλοί από αυτούς τους γάμους διαλύονται ή δυσλειτουργούν με δραματικές συνέπειες στα παιδιά. Κάποτε η διάσπαση καταλήγει σε απαγωγή των παιδιών από τον ένα γονιό και μεταφορά του σε άλλη χώρα, όπου η επικοινωνία με τον άλλο γονιό γίνεται σποραδικά ή είναι ανύπαρκτη.

Παιδιά σε Οικογένειες με Πολλαπλά Προβλήματα

Οικογένειες που λόγω πολλαπλών οικονομικών, κοινωνικών και ψυχολογικών προβλημάτων βρίσκονται σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού και άμεσου υψηλού κινδύνου με αλυσιδωτές αντιδράσεις για όλους, ιδιαίτερα όμως τα παιδιά.

Τι γίνεται όταν οι γονείς δυσκολεύονται να εκτελέσουν τις γονικές τους υποχρεώσεις και δεν υπάρχουν άλλα άτομα στο συγγενικό τους περιβάλλον που να μπορούν να αναλάβουν το ρόλο του γονιού ή του κηδεμόνα; Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν;

- Η άσκηση βίας ενάντια στα παιδιά
- Η παραμέληση των βασικών σωματικών και συναισθηματικών αναγκών των παιδιών
- Η σχολική αποτυχία
- Η διαρροή από το σχολείο ακόμα και πριν το 15 έτος της ηλικίας τους ακόμα και από το δημοτικό
- Η φυγή από το σπίτι
- Η χρήση αλκοόλ
- Η χρήση ναρκωτικών ουσιών
- Οι προβληματικές σχέσεις με το άλλο φύλο είτε λόγω άγνοιας γύρω από την ασφαλή σεξουαλική ζωή είτε λόγω ανεξέλεγκτων σχέσεων.

- Το ξενύχτι σε club μέχρι τις πρωινές ώρες ακόμα και από παιδιά κάτω των 16 χρόνων
- Η αντικοινωνική συμπεριφορά που παρουσιάζεται με την μορφή της έλλειψης σεβασμού στους ανθρώπους, στους θεσμούς
- Η εμπλοκή σε παραβατική συμπεριφορά που είναι η διάπραξη αδικημάτων συμπεριλαμβανομένης και της άσκησης βίας είτε σωματικής είτε σεξουαλικής ενάντια σε αλλά παιδιά
- Η εκμετάλλευση των παιδιών που είναι ευάλωτα είτε σεξουαλικά είτε εργασιακά είτε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο που δεν συνάδει με την ηλικία τους ή τις ανάγκες τους

Ποια είναι τα Προγράμματα που παρέχουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών;

ΣΤΗΡΙΞΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Προληπτικές Υπηρεσίες προς την οικογένεια:

Οι προληπτικές υπηρεσίες περιλαμβάνουν συμβουλευτική καθοδήγηση και στήριξη της οικογένειας, την παροχή οικονομικής βοήθειας, τη διημερεύουσα φροντίδα παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες, επί πληρωμή, ή σε ιδρύματα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, καθώς και την προσφορά Κατ' Οίκον φροντίδας σε οικογένειες που δυσκολεύονται να ανταποκριθούν σε βασικές οικιακές και οικογενειακές φροντίδες. Όμως, τελικά, οι προληπτικές υπηρεσίες καταλήγουν να είναι υπηρεσίες ανακούφισης.

Κέντρο Οικογενειακής Καθοδήγησης

Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής και του στόχου για ενδυνάμωση και στήριξη της οικογένειας λειτουργεί στη Λευκωσία Κέντρο Οικογενειακής Καθοδήγησης. Στο Κέντρο Οικογενειακής Καθοδήγησης παρέχεται εντατική βραχυπρόθεσμη παρέμβαση σε οικογένειες σε ατομικό και ομαδικό πλαίσιο από ομάδα επαγγελματιών (Κοινωνικού Λειτουργού, Ψυχολόγου και άλλων ειδικοτήτων).

Στο Κέντρο μπορούν να απευθύνονται οικογένειες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες όπως π.χ. σχέσεις γάμου, χειρισμού παιδιών και εφήβων.

Γονική Μέριμνα

Ένα άλλο πρόγραμμα που στοχεύει στην προστασία του παιδιού είναι αυτό που σχετίζεται με τις περιπτώσεις όπου υπάρχει διάσταση μεταξύ των συζύγων και αντιδικία ως προς τη φροντίδα και επιμέλεια των παιδιών τους. Στις περιπτώσεις αυτές, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, πέραν από τον αρχικό μεσολαβητικό τους ρόλο, ετοιμάζουν κοινωνικο-οικονομικές εκθέσεις για να υποβοηθήσουν το Δικαστήριο στη λήψη απόφασης, με γνώμονα πάντα το συμφέρον του παιδιού.

Σημαντική είναι η άποψη του παιδιού η οποία καταγράφεται στην έκθεση.

Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια

Ο Περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος ψηφίστηκε το 1994 από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και επαναθεσπίστηκε το 2000. Ο Νόμος αυτός καθιστά την κυπριακή κοινωνία πρωτοπόρα σε ότι αφορά τη νομική πτυχή του θέματος γιατί η βία που διαπράττεται από ένα μέλος της οικογένειας σε βάρος άλλου μέλους θεωρείται αδίκημα και είναι μια κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Όταν αναφερόμαστε στη Βία στην Οικογένεια, με βάση το άρθρο 3, του Νόμου 119(1)2000, ο οποίος προνοεί για την Πρόληψη της Βίας στην Οικογένεια και για την Προστασία των Θυμάτων εννοούμε:

Οποιαδήποτε παράνομη πράξη, παράλειψη ή συμπεριφορά με την οποία προκαλείται άμεσα σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη σε οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας από άλλο μέλος της οικογένειας και περιλαμβάνει και τη βία που ασκείται με σκοπό την επίτευξη σεξουαλικής επαφής χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος, καθώς επίσης και τον περιορισμό της ελευθερίας του.

Με βάση την νομοθεσία ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχει διορίσει Λειτουργούς Ευημερίας από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ως Οικογενειακούς

Συμβούλους, οι αρμοδιότητες των οποίων είναι να επιλαμβάνονται και να χειρίζονται άμεσα τις αναφορές βίας.

Οι Οικογενειακοί Σύμβουλοι διορίζονται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με σκοπό την καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου. Τα καθήκοντά τους είναι:

- Δέχονται παράπονα σχετικά με πιθανή άσκηση βίας και διεξάγουν τις αναγκαίες έρευνες.
- Συμβουλεύουν, καθοδηγούν και μεσολαβούν για την απάμβλυνση προβλημάτων της οικογένειας, που πιθανόν να οδήγησαν ή δυνατόν να οδηγήσουν στην άσκηση βίας.
- Προβαίνουν σε διευθετήσεις για την άμεση ιατρική εξέταση του παραπονούμενου.
- Προβαίνουν σε καταγγελία στην Αστυνομία για τη διερεύνηση τυχόν διάπραξης ποινικού αδικήματος.
- Διεξάγουν κατόπιν οδηγιών του Δικαστηρίου έρευνες, σχετικά με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας γενικά και του δράση ειδικά, στην περίπτωση που ενδέχεται να εκδοθεί διάταγμα αποκλεισμού.
- Διεξάγουν έρευνες και προβαίνουν σε διευθετήσεις σχετικά με τη διαμονή του κατηγορούμενου ή της οικογένειας του, σε περίπτωση έκδοσης διατάγματος αποκλεισμού
- Προβαίνουν άμεσα σε όλες τις απαραίτητες διευθετήσεις για ιατρική ή άλλη εξέταση παιδιού, αναφορικά με το οποίο υπάρχει εύλογη υπόνοια κακοποίησης του από μέλος της οικογένειας ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο.
- Ασκούν οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα που ο Υπουργός αναθέτει σε αυτούς.

Με βάση τον ίδιο νόμο, διορίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο το 1996 Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια με κύρια αποστολή την πλήρη εφαρμογή των προνοιών του Νόμου.

Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 16.5.2002 εγκρίθηκε η εφαρμογή του Εγχειριδίου Διατμηματικών Διαδικασιών για το χειρισμό περιστατικών βίας στην οικογένεια, το οποίο συντάχθηκε από τη Συμβουλευτική Επιτροπή της Βίας και το οποίο περιγράφει τις διαδικασίες, κατευθυντήριες γραμμές μέσα από τις οποίες όλες οι Υπηρεσίες και οι επαγγελματίες συμφωνούν για τον τρόπο που θα εργάζονται μαζί.

Με βάση εγκύκλιο του Γενικού Εισαγγελέα, τον Ιούνιο 1998, οι Λειτουργοί των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, του Υπουργείου Υγείας, της Αστυνομίας και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού έχουν υποχρέωση να αποστέλλουν στο Γενικό Εισαγγελέα αναφορές ή καταγγελίες για περιπτώσεις βίας στην οικογένεια μέσα σε 7 μέρες αφότου υποπέσουν στην αντίληψή τους (Mandatory Reporting)

Προστασία του παιδιού

Σ' εκείνες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι γονείς τα εγκαταλείπουν ή δεν είναι σε θέση να εκτελέσουν τις γονικές τους υποχρεώσεις και δεν υπάρχουν άλλα άτομα στο συγγενικό περιβάλλον που να μπορούν να αναλάβουν το ρόλο του γονιού ή κηδεμόνα .η νομοθεσία για τα παιδιά δίνει το δικαίωμα στο Διευθυντή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να αναλαμβάνει τη φροντίδα και προστασία παιδιών, Η ανάληψη της φροντίδας ενός παιδιού από το Διευθυντή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, εξυπακούει τη μετακίνησή του από το περιβάλλον στο οποίο ζει και την τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια επί πληρωμή ή σε ίδρυμα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Η μετακίνηση του παιδιού θεωρείται πάντα προσωρινή. Ο απώτερος στόχος είναι η επανένωσή του, το συντομότερο δυνατό, με την οικογένειά του, αφού πρώτα βοηθηθούν οι γονείς να βελτιώσουν τις συνθήκες τους και το οικογενειακό τους περιβάλλον, σε βαθμό που να επιτρέπει στο παιδί να αναπτυχθεί φυσιολογικά και ομαλά.

Ανάδοχες οικογένειες είναι αυτές που έχουν ενδιαφερθεί και εγκριθεί για να προσφέρουν υποκατάστατη οικογενειακή φροντίδα σε παιδιά που μετακινούνται από το οικογενειακό τους περιβάλλον για ένα χρονικό διάστημα έναντι χρηματικής αμοιβής.

Ομάδα Παιδιών σε Ανάδοχη Οικογένεια: Η ανάδοχη οικογένεια για ομάδα παιδιών προσφέρει νέες μορφές εξυπηρέτησης σε παιδιά υπό τη φροντίδα του Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, επιπρόσθετα από τη φροντίδα που Προσφέρεται στις συνηθισμένες ανάδοχες οικογένειες και στα ιδρύματα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Στην ανάδοχη οικογένεια για ομάδα παιδιών, εξυπηρετούνται 4-6 παιδιά, αδέρφια ή όχι, που παρουσιάζουν ειδικά προβλήματα και ανάγκες που δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μέσω άλλων μορφών φροντίδας.

Παιδιά τοποθετημένα σε ιδρύματα παιδικής Προστασίας: Παιδιά τοποθετούνται σε ιδρύματα τόσο σε 24-ωρη βάση όσο και σε διημερεύουσα βάση για τη στέγαση, προστασία και φροντίδα παιδιών. Τα ιδρύματα αυτά είναι:

- Οι τέσσερις παιδικές στέγες για παιδιά ηλικίας 5-14 χρόνων
- Ο εφηβικός ξενώνας για αγόρια ηλικίας 13-18 χρόνων στη Λευκωσία
- Το εξειδικευμένο σπίτι για παιδιά ηλικίας 13-18 χρόνων με σοβαρή παραβατική συμπεριφορά στη Λάρνακα
- Ο ξενώνας νεανίδων για κορίτσια 13-18 χρόνων

Παραβατικότητα

Η παραβατικότητα ανηλίκων παρουσιάζει μια συνεχή αύξηση. Σήμερα οι περιπτώσεις κλοπών στις οποίες ενέχονται ανήλικοι είναι πια συνηθισμένο φαινόμενο και συνεχώς και πιο νεαρά άτομα εμπλέκονται σε σοβαρά αδικήματα. Οι ανήλικοι κάτω των 16 χρόνων που ενέχονται σε διάπραξη αδικημάτων, παρουσιάζουν αυξητική τάση. Το σύνολο των ανηλίκων κάτω των 16 χρόνων που παραπέμφθηκαν στις Υπηρεσίες μας και ενέχονταν σε διάπραξη αδικημάτων το 2001 ήταν 348 ενώ το 2002 ήταν 392.

Μεταχείριση Ανηλίκων Παραβατών εκτός Δικαστηρίων

Με βάση σχετική διαδικασία που αποσκοπεί στην αποποινικοποίηση της μεταχείρισης ανηλίκων παραβατών, παιδιά ηλικίας κάτω των 14 χρόνων που δεν ενέχονται σε σοβαρό αδίκημα δεν παρουσιάζονται στο Δικαστήριο, αλλά, ανάλογα με τα προβλήματα που παρουσιάζουν, τυγχάνουν χειρισμού από τις Υπηρεσίες. Όλες οι περιπτώσεις παραβατών ηλικίας 14-16 χρόνων συζητούνται από ειδική επιτροπή, που αποτελείται από τον Επαρχιακό Λειτουργό Ευημερίας και τον Αστυνομικό Διευθυντή της κάθε επαρχίας, η οποία υποβάλλει εισηγήσεις στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, όσον αφορά την ποινική τους δίωξη ή άλλα μέτρα.

Κηδεμονία Ανηλίκων για παιδιά που εμφανίζονται ενώπιον του δικαστηρίου

Λειτουργοί των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ενεργούν επίσης ως Κηδεμονευτικοί Λειτουργοί, οι οποίοι, με βάση τη σχετική νομοθεσία, επιτηρούν ανήλικα άτομα για τα οποία έχουν εκδοθεί κηδεμονευτικά διατάγματα από το Δικαστήριο για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Με την εφαρμογή του κηδεμονευτικού διατάγματος, δίνεται η ευκαιρία σε άτομα με παραβατική συμπεριφορά να βοηθηθούν μέσω της συνεργασίας τους με τον Κηδεμονευτικό Λειτουργό. Ευθύνη του Κηδεμονευτικού Λειτουργού είναι να παρέχει κάθε δυνατή βοήθεια και στήριξη προς τον κηδεμονευόμενο, να βεβαιώνεται ότι συμμορφώνεται με τους όρους του κηδεμονευτικού διατάγματος και να ενημερώνει σχετικά το Δικαστήριο για την πρόοδό του.

Εκθέσεις για τα Δικαστήρια: Οι λειτουργοί των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ετοιμάζουν και υποβάλλουν στο Δικαστήριο κοινωνικο-οικονομικές εκθέσεις, για πρόσωπα που έχουν διαπράξει αδίκημα, με σκοπό να βοηθήσουν στην απόφαση για την καταλληλότερη επιβολή ποινής.

Συμπέρασμα:

Πολλά μπορούν και πρέπει να γίνουν για την θεραπεία των προβλημάτων που επηρεάζουν άμεσα τα παιδιά. Σίγουρα όμως αυτό δεν μπορεί να γίνει μόνο από το κράτος. Χρειάζεται η συμβολή και η εμπλοκή όλων - κράτους, Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, των γονιών αλλά ιδιαίτερα των ίδιων των παιδιών. Ήδη έχει αρχίσει αυτή η συνεταιριστική σχέση με την λειτουργία της Κεντρικής Επιτροπής για την παρακολούθηση της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού. Στόχος είναι η κοινή προσπάθεια και η εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων για την πλήρη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού.

**«Οι Πολιτικές και οι Εμπειρίες στην Αντιμετώπιση των Προβλημάτων της Εφηβίας στην υπόλοιπη Ευρώπη»
Ομιλία από τον κ. Αντώνη Αντωνίου, Συμβουλευτικό Ψυχολόγο, Σύμβουλο Νέων στην Οργάνωση «ΑΡΣΙΣ», Ελλάδα**

A. Ευρωπαϊκές Πολιτικές για την Υποστήριξη των Νέων: οι Νέοι στην Πρώτη Γραμμή Λήψης Αποφάσεων

Στην Ευρώπη, τα θέματα των νέων και της νεότητας παίρνουν όλο και σημαντικότερη θέση στις ατζέντες συναντήσεων και είναι ανάμεσα στους παράγοντες, οι οποίοι παίζουν όλο και πιο σημαντικό ρόλο στη λήψη πολιτικών αποφάσεων.

Υπολογίζεται ότι σήμερα ζουν στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης 75 εκατομμύρια νέοι, ηλικίας από 15 μέχρι 25 χρόνων (ηλικία που ορίζεται ως «νεότητα» από την Ευρωβουλή και το Συμβούλιο της Ευρώπης). Οι νέοι τις Ευρώπης, παρ' όλες τις διαφορές που μπορεί να έχουν ανάμεσά τους σε οικονομικό, κοινωνικό ή/και πολιτιστικό επίπεδο, φαίνεται να εξακολουθούν να μοιράζονται κοινές αξίες, φιλοδοξίες και αρχές, αλλά και δυσκολίες.

Αν και ζουν σε ένα όλο και πιο σύνθετο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, το οποίο φαίνεται να δέχεται ραγδαίες αλλαγές μέσα στο χρόνο, οι νέοι φαίνεται να αποδεικνύουν συνεχώς ότι είναι κατάλληλα εφοδιασμένοι για τις αναγκαίες προσαρμογές.

Το στοίχημα για το μέλλον της ενωμένης Ευρώπης είναι πια σε μια σταθερή πορεία. Ένα άνευ προηγουμένου κύμα διεύρυνσης έρχεται για να δημιουργήσει εξ ολοκλήρου καινούριες συνθήκες και προοπτικές. Το μήνυμα, που προβάλλει ξεκάθαρα στην πολιτική ζωή της Ευρώπης τα τελευταία χρόνια είναι ότι η ΕΕ θα πρέπει να πάρει το σχήμα της από τους ίδιους τους νέους ανθρώπους, στους οποίους ανήκει το μέλλον.

Είναι σημαντικό στις διαβουλεύσεις γύρω από τον σχεδιασμό ανάπτυξης της Ε.Ε. και τον τρόπο διακυβέρνησής της να λαμβάνουν μέρος και οι νέοι άνθρωποι. Η ίδια η ένωση είναι ένα νέο εγχείρημα, θα μπορούσαμε να πούμε στην εφηβεία του, το οποίο ακόμα σχηματίζεται και αμφισβητείται και, αν έχει σαν στόχο την πρόοδο, χρειάζεται φιλοδοξία και ενθουσιασμό, καθώς και δέσμευση, από μέρους των νέων, στις αξίες και τις αρχές, στις οποίες βασίζεται.

Οι βασικές αρχές, οι οποίες θα πρέπει να διέπουν μία τέτοια προσπάθεια ανανέωσης του ευρωπαϊκού συστήματος δημόσιας δράσης, μέσα από την ενεργό συμμετοχή των νέων, είναι:

- Ευρύτητα αντιλήψεων και αποδοχή, μέσα από την παροχή πληροφόρησης και ευκαιρίας για ενεργό επικοινωνία σε όλους τους νέους, μέσα από μηνύματα, τα οποία δίνονται στη δική τους γλώσσα, έτσι ώστε να μπορέσουν οι νέοι να κατανοήσουν τον τρόπο, με τον οποίο λειτουργεί η Ευρώπη και το πώς διαμορφώνονται και υλοποιούνται μέσα σε αυτήν πολιτικές, οι οποίες τους αφορούν.
- Συμμετοχικότητα, με τη διασφάλιση της εμπλοκής των νέων στη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν και, γενικότερα, στη ζωή της κοινότητας.
- Αξιοπιστία, η οποία επιτυγχάνεται μέσα από τη δημιουργία μίας νέας δομής συνεργασιών ανάμεσα στα κράτη-μέλη και τους φορείς και τις οργανώσεις που δουλεύουν με νέους, έτσι ώστε να βρεθούν τρόποι υλοποίησης των ιδεών και φιλοδοξιών των νέων, με ένα ικανοποιητικό βαθμό αξιοπιστίας, εφαρμοσιμότητας και σταθερότητας.
- Αποτελεσματικότητα, δηλαδή αξιοποίηση στην πράξη, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, αυτών που οι νέοι έχουν να προσφέρουν, έτσι ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της κοινωνίας, να συνεισφέρουν στην υλοποίηση των πολιτικών που τους αφορούν και να βοηθήσουν στο κτίσιμο της μελλοντικής Ευρώπης.
- Συνοχή, με την ανάπτυξη ενός τρόπου συνεπούς παρακολούθησης και αξιολόγησης των διαφόρων πολιτικών που αφορούν τους νέους και των διαφόρων επιπέδων, στα οποία είναι απαραίτητη η παρέμβαση.

Με βάση τις αρχές αυτές, έγινε, την περίοδο Μάιος 2000- Μάρτιος 2001, μία μεγάλη εύρους «Άσκηση Γνωμοδότησης» (Consultation Exercise), η οποία ενέπλεκε νέους από πολλά κοινωνικά, πολιτισμικά και οικονομικά περιβάλλοντα, οργανώσεις νέων, πολιτικούς και δημόσιους λειτουργούς.

Είχε σαν στόχο να ληφθεί μία εικόνα σε σχέση με τα βασικότερα θέματα που αφορούν τους νέους στην Ευρώπη σήμερα και ήταν καινοτόμα σε επίπεδο διάρκειας, εύρους και ποικιλίας των ατόμων που συμμετείχαν, όπως και πλούτου των αποτελεσμάτων που διακομίστηκαν.

Οι βασικές διαδικασίες που ακολουθήθηκαν στην άσκηση αυτή ήταν οι εξής:

- Πραγματοποιήθηκαν 17 εθνικά συνέδρια από κράτη-μέλη της Ε.Ε. Στα συνέδρια αυτά συμμετείχαν αρκετές χιλιάδες νέοι και σαν αποτέλεσμα εξήχθησαν 440 εισηγήσεις-προτάσεις.
- Η ευρωπαϊκή συγκέντρωση νέων στο Παρίσι, τον Οκτώβριο του 2000, υπό γαλλική προεδρία, έκανε μία επισκόπηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των εθνικών συνεδρίων, με βάση μία πιο ευρωπαϊκή προοπτική. 450 νέοι αντιπρόσωποι από 31 χώρες συμφώνησαν σε 80 περίπου προτάσεις.
- Περισσότερες από 60 οργανώσεις έλαβαν μέρος σε ακροάσεις με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στις Βρυξέλες, τον Φεβρουάριο του 2001.
- Η επιστημονική κοινότητα, εκπροσωπούμενη από δώδεκα περίπου ερευνητές από διάφορα πεδία, προσκαλέστηκε να σχολιάσει πιθανές μελλοντικές εξελίξεις.
- Πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις σε όλες τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες με πολιτικούς και συντονιστές αποφάσεων, καθώς και με τα εθνικά Συμβούλια Νεότητας, ενώ οργανώθηκαν δύο συναντήσεις των Γενικών Διευθυντών, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για θέματα νεότητας (η 1^η για να γίνει η έναρξη των συναντήσεων αυτών και η 2^η για αξιολόγηση των αποτελεσμάτων- συμπερασμάτων).
- Σε συνάντηση στη Σουηδία, το Μάρτιο του 2001, νέοι, οργανώσεις νέων, ερευνητές και δημόσιες αρχές όρισαν τις προτεραιότητές τους για πολιτική δράση.
- Μία μέρα συζητήσεων οργανώθηκε στην Ευρωβουλή στις 24 Απριλίου 2001. Σε αυτήν έλαβαν μέρος 300 άτομα, κυρίως νέοι.

Η άσκηση γνωμοδότησης του 2000-2001, επιβεβαίωσε την ανάγκη για νέους προσανατολισμούς, όσον αφορά τις πολιτικές σε θέματα νεότητας.

Πέντε περιοχές- κλειδιά επισημάνθηκαν μέσα από τις διαδικασίες των συναντήσεων:

- **Συμμετοχή:**
«Δεν υπάρχει Δημοκρατία χωρίς συμμετοχή», ακούστηκε να λένε αρκετοί νέοι. Είναι ξεκάθαρη η απαίτηση των νέων για συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και την υλοποίηση δράσεων που αφορούν όλες τις πτυχές της καθημερινής τους ζωής (οικογένεια, σχολείο και εκπαίδευση, εργασία κ.τ.λ.). Το ενδιαφέρον τους δεν περιορίζεται μόνο σε τοπικά ζητήματα. Αφορά την ευρύτερη περιοχή, στην οποία ζουν, τη χώρα τους, την Ευρώπη, τον κόσμο.
Η ενεργός συμμετοχή των νέων στη δημόσια ζωή είναι ένα στοίχημα, το οποίο εμπλέκει σε μεγάλο βαθμό διαδικασίες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης, με έμφαση στην κινητοποίηση των νέων για ανάληψη έργου αλλά και τη συνειδητοποίηση από αυτούς της ευθύνης που συνεπάγεται αυτή η ενεργοποίηση, έτσι ώστε η συμμετοχή να περάσει από ένα συμβολικό και αφηρημένο σε ένα πραγματικό και συγκεκριμένο επίπεδο, με χειροπιαστά αποτελέσματα.
Όσον αφορά τους τρόπους ή τους όρους για ενίσχυση της συμμετοχικής διαδικασίας, οι νέοι θεωρούν ότι θα πρέπει να αρχίσει από μετατροπές στο νομικό πλαίσιο, έτσι ώστε να ενισχυθούν και να ενθαρρυνθούν οι ίδιοι οι νέοι αλλά και ήδη υπάρχουσες ή και καινούριες δομές και οργανώσεις, οι οποίες δουλεύουν προς αυτή την κατεύθυνση. Εδώ μπαίνει, πιο συγκεκριμένα, και η μεγάλη συζήτηση για τη μείωση του ηλικιακού ορίου για την ψήφο καθώς και το ζήτημα διεύρυνσης του δικαιώματος ψήφου και σε άλλους πληθυσμούς (π.χ. μετανάστες).

Άλλο ένα σημαντικό ζήτημα είναι αυτό της προσφοράς επαρκούς και κατάλληλης πληροφόρησης στους νέους, καθώς και η ανάγκη για εκπαίδευση σε θέματα ενεργούς συμμετοχής του πολίτη.

Η ίδια αυτή η Άσκηση Γνωμοδότησης αποτελεί ένα παράδειγμα συμμετοχής των νέων στη λήψη απόφασης σε θέματα που τους αφορούν.

Ξ συμμετοχή δεν είναι μία εύκολη υπόθεση, καθώς εμπλέκονται έντονα θέματα, ευθύνης, ορίων, αξιών και σωστών σχεδιασμών. Τόσο η συγκεκριμένη άσκηση όσο και η καθημερινή πρακτική και εμπειρία επιβεβαιώνουν ότι η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή των νέων στη λήψη πολιτικών αποφάσεων σε κάθε επίπεδο αποτελεί μία σημαντική πρόκληση για το μέλλον.

▪ **Εκπαίδευση**

Οι νέοι περνούν μεγάλο μέρος της ζωής τους σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και διαδικασίες. Η εκπαίδευση, τυπική ή άτυπη, είναι βασικό μέρος της καθημερινότητάς τους και για το λόγο αυτό χρειάζεται ιδιαίτερη φροντίδα.

Αρκετά είναι τα προγράμματα στην Ε.Ε., τα οποία σχετίζονται άμεσα με τη διαδικασία της εκπαίδευσης. Παραδείγματα αποτελούν οι «οικογένειες» προγραμμάτων SOCRATES και LEONARDO. Τα προγράμματα αυτά έχουν σαν οδηγό τους τους τρεις βασικούς, οικουμενικούς στόχους της εκπαίδευσης και της μάθησης: την προσωπική ανάπτυξη, την κοινωνικοποίηση και την ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής.

Σαν κύρια θέματα μέσα από την άσκηση γνωμοδότησης, σε σχέση με την εκπαίδευση, παρουσιάζονται:

- η βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων,
- η αύξηση και η βελτίωση της πρόσβασης στην πληροφόρηση και την εκπαίδευση για τους νέους,
- η ανανέωση των προσεγγίσεων και των μεθοδολογιών εκπαίδευσης και μάθησης,
- η ποικιλία στα είδη γνώσης και δεξιοτήτων που παραδίδονται,
- η βελτίωση του βαθμού και του τρόπου αναγνώρισης και αξιοποίησης της εκπαίδευσης και της γνώσης και
- ο αλληλοσυμπληρωματικός χαρακτήρας της τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης.

▪ **Απασχόληση, επαγγελματική εκπαίδευση, κοινωνική ενσωμάτωση**

Είναι γνωστά σε όλους τα πολλά και σοβαρά θέματα που σχετίζονται με την ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας. Πέρα από τις οικονομικές προεκτάσεις του προβλήματος (επιδράσεις της ανεργίας σε εθνικά οικονομικά συστήματα), η ανεργία έχει τον αντίκτυπο της και σε άλλες, κοινωνικές πτυχές της ζωής των ιδίων των νέων αλλά και των κρατών.

Η εργασία είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες που επιτρέπουν στους νέους να βρουν τη θέση τους στην κοινωνία, να επιτύχουν οικονομική ανεξαρτησία και να πραγματοποιήσουν τις προσωπικές τους φιλοδοξίες. Μία κοινωνία, που δεν μπορεί να προσφέρει επαρκείς ευκαιρίες εργοδότησης στους νέους, κινδυνεύει να μπει σε ένα φαύλο κύκλο ανεργίας, περιθωριοποίησης και κοινωνικής αταξίας, με επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία.

Η πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και προετοιμασία, και η παροχή πληροφόρησης και καθοδήγησης καθιστούν τις βασικότερες προϋποθέσεις, έτσι ώστε ο νέος όχι απλά να βρει μια δουλειά, αλλά να βρει και μια δουλειά που να τον ικανοποιεί και να παραμείνει σε αυτήν.

Ακόμα όμως και αυτά τα βήματα δεν αρκούν για να βρεθούν λύσεις σε ένα τόσο σύνθετο και πολυπρόσωπο ζήτημα. Σύμφωνα με τις προτάσεις των Ασκήσεων Γνωμοδότησης, θεσμικές αλλαγές σε θέματα υγείας και πρόνοιας, κοινωνικών δικαιωμάτων, διακρίσεων κ.τ.λ. θα πρέπει να ενισχύσουν την προσπάθεια για καλύτερη εργασιακή και κοινωνική ένταξη των νέων.

- **Ευημερία, αυτονομία, πολιτισμός**

Κατά την Άσκηση Γνωμοδότησης, κατέστη σαφές ότι υπάρχει ένα ευρύ πεδίο σύνθετων θεμάτων, τα οποία επηρεάζουν την ευημερία και την αυτονομία των νέων. Σημαντικά ζητήματα, όπως το περιβάλλον, η μετανάστευση, η κοινωνική ενσωμάτωση, τα ΜΜΕ, το νομικό σύστημα, η υγεία, η χρήση ναρκωτικών ουσιών, η σεξουαλικότητα, ο αθλητισμός, η προσωπική ασφάλεια κ.τ.λ., αναφέρονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο σε παράγοντες, οι οποίοι επηρεάζουν τη ζωή των νέων και έχουν επίδραση στο βαθμό και τον τρόπο εμπλοκής τους στα κοινά, την εκπαίδευση και την εύρεση εργασίας. Η άμεση ή έμμεση αλληλεπίδραση αυτών των παραγόντων και ο τρόπος, με τον οποίο οι ενήλικες τους αντιμετωπίζουν και τους χειρίζονται επιδρούν στην εικόνα που έχουν οι νέοι για την κοινωνία και τις ευκαιρίες που τους προσφέρει. Μία κοινωνία που δεν ασχολείται με τα θέματα αυτά ή που ασχολείται δίνοντας μόνο αόριστες και ρητορικές λύσεις δεν ενθαρρύνει τους νέους να γίνουν ενεργοί πολίτες.

Σημαντικό στο σημείο αυτό είναι και το θέμα των ευκαιριών για πολιτιστική έκφραση. Οι νέοι τονίζουν τη σημασία που έχουν όλες οι μορφές πολιτιστικής έκφρασης και δραστηριότητας για την ευημερία και την προσωπική τους ανάπτυξη. Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης η διατήρηση της «νεανικής κουλτούρας», μέσα από εκδηλώσεις, με στόχο την ενθάρρυνση για έκφραση των ξεχωριστών πολιτιστικών χαρακτηριστικών των νέων.

- **Ευρωπαϊκές αξίες, συσχέτιση με τον υπόλοιπο κόσμο, κινητικότητα και ανταλλαγές νέων.**

Για ένα νέο 15-25 χρόνων, η Ευρώπη μπορεί να έχει πολλά πρόσωπα. Μπορεί να την βλέπει, από τη μία, σαν έναν «πύργο της Βαβέλ», σαν ένα «τέρας γραφειοκρατίας», σαν μία «μηχανή οικονομικού κέρδους» αλλά και, από τη άλλη, σαν «ένα μέρος, στο οποίο μπορεί κανείς να συναντηθεί με άλλους ανθρώπους και να ανταλλάξει ιδέες και απόψεις», ή σαν «έναν κήπο, στον οποίο ανθούν οι αξίες της Δημοκρατίας» (φράσεις που αναφέρθηκαν από τους ίδιους τους νέους, κατά την άσκηση).

Η Ευρώπη, σύμφωνα με τους νέους, θα πρέπει, με βάση τα ιδεώδη της ειρήνης, της ευημερίας και της δημοκρατίας, να κινηθεί πέρα από τις οικονομικές ή και επεκτατικές της βλέψεις (τις οποίες είχε παλαιότερα στην ιστορία), κατευθυνόμενη προς ένα άνοιγμα προς τον υπόλοιπο κόσμο και προς την ανάληψη του ρόλου της ως ένα σταυροδρόμι πολιτισμών Δύσης και Ανατολής.

Βασικό θέμα στην πορεία αυτή είναι η άρση των διακρίσεων, μέσα από την εφαρμογή στην πράξη του Άρθρου 13 της συνθήκης του Amsterdam, με βάση το οποίο οι ευρωπαϊκές οργανώσεις εξουσιοδοτούνται να λάβουν μέτρα κατά των διακρίσεων που βασίζονται στο φύλο, την εθνικότητα, τη θρησκεία ή τα πιστεύω, το βαθμό αναπηρίας, την ηλικία ή το σεξουαλικό προσανατολισμό του ατόμου. Αυτό θα έχει σαν επακόλουθο την καταπολέμηση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού, και την ενίσχυση του σεβασμού απέναντι στα δικαιώματα των νέων.

Η μετακίνηση των νέων στα πλαίσια της Ευρώπης είναι άλλο ένα βασικό σημείο. Η ανταλλαγή νέων και η γνωριμία τους με άλλες κοινωνικές και πολιτιστικές πραγματικότητες θεωρείται κλειδί για την εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση και την κοινωνική ενσωμάτωσή τους, όπως και για την ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων τους.

Παρ' όλα τα προφανή οφέλη από τις μετακινήσεις νέων από χώρα σε χώρα ή από περιοχή σε περιοχή (αγροτική- αστική), αρκετές είναι οι δυσκολίες που παραμένουν. Αυτές έχουν να κάνουν με κάποιους περιορισμούς σε ψυχολογικό επίπεδο, όπως είναι οι στερεοτυπικές αντιλήψεις, καθώς και σε πρακτικό- τεχνικό επίπεδο, όπως η έλλειψη κατάλληλων εγγράφων (visa) για είσοδο σε κάποιες χώρες, η μη τυπική αναγνώριση της εκπαίδευσης και της εμπειρίας που αποκτάται μέσα από δραστηριότητες ανταλλαγής και, φυσικά, θέματα γλώσσας.

Πάντως, η μετακινήσεις και ανταλλαγές νέων γίνονται όλο και περισσότερο αποδεκτές από φορείς στην Ευρώπη σαν ένα πολύτιμο εργαλείο εκπαίδευσης και υποστήριξης. Ενδεικτικά αναφέρονται εδώ τα προγράμματα YOUTH, μέσα από τα οποία νέοι και εθελοντές έχουν, μεταξύ άλλων, την ευκαιρία για απόκτηση εμπειρίας σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι βασικοί αυτοί άξονες πολιτικής, οι οποίοι αναφέρονται ως βασικότεροι από ομάδες νέων παρουσιάζουν μεταξύ τους πολύ υψηλές και σημαντικές

αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπικαλύψεις. Οι ανταλλαγές νέων, για παράδειγμα, αποτελούν εργαλείο εκπαίδευσης και κοινωνικοποίησης. Η συμμετοχή των νέων στη λήψη σημαντικών αποφάσεων και την υλοποίηση δράσεων προάγει την προσωπική ανάπτυξη και την υιοθέτηση της αξίας της δημοκρατίας, ενώ η απασχόληση συνδέεται άμεσα με θέματα πολιτισμού και αυτονομίας.

Καμία από τις αρχές αυτές δεν μπορεί από μόνη της να δώσει απαντήσεις, ενώ όλες μαζί σε ένα πολυδιάστατο, ανοικτό μοντέλο πολιτικού σχεδιασμού και δράσης με συνοχή και εστιασμένη πορεία, μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντικές βελτιώσεις στη ζωή των νέων.

Στην προσπάθεια αυτή προσέγγισης της νεότητας, συμμετοχής της στα κοινά και βελτίωσης της θέσης της στις κοινωνικές πραγματικότητες της ΕΕ, είναι φυσικό να εγείρονται αρκετές δυσκολίες και προκλήσεις. Από αυτές, ως σημαντικότερες σημειώνονται:

- Οι δημογραφικές (κύματα μετανάστευσης, πρόσφυγες, μετακινήσεις πληθυσμών) και κοινωνικές (αλλαγή του ρόλου της οικογένειας και του σχολείου ως συστήματα κοινωνικοποίησης, πολύ-πολιτισμικότητα, μεταβολή αξιών) αλλαγές, οι οποίες καθιστούν τις σχέσεις ανάμεσα στις διαφορετικές γενιές ακόμα πιο σύνθετες.
- Το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στους νέους και την κοινοτική και κοινωνική ζωή, το οποίο παρατηρείται σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, με κίνδυνο την απομάκρυνση των νέων από την ουσιαστική και συγκεκριμένη και όχι συμβολική και αφηρημένη συμμετοχή τους στα κοινά ως ενεργοί πολίτες. Αυτό έρχεται, προφανώς, σε αντίθεση με την πολυσυζητημένη «αρχή της συμμετοχικότητας».
- Η παγκοσμιοποίηση, σαν ένα καινούριο και πολύ μεγάλο θέμα σε κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό, πολιτισμικό επίπεδο, που φαίνεται να διχάζει τους νέους. Από τη μία είναι ανοικτοί στο καινούριο και το «παγκόσμιο» σε όρους κοινωνικής δικαιοσύνης, διεύρυνσης και ανάπτυξης, ενώ, από την άλλη διστάζουν και είναι επιφυλακτικοί απέναντι στο άνοιγμα προς την Ευρώπη και τον κόσμο και την ανάπτυξη μίας συνείδησης ευρωπαϊού πολίτη, φοβούμενοι την «ισοπέδωση» και το ουσιαστικά αδιάφορο (σε επίπεδο νεανικών κοινωνικών θεμάτων) και δύσκολα προσεγγίσιμο πρόσωπο των πολυεθνικών οργανισμών.
- Η έλλειψη βασικών συνθηκών (όριο φτώχειας, έλλειψη στέγης, καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.τ.λ.) ή/και δεξιοτήτων (αλφαριθμητισμός, μαθηματικές δεξιότητες, δεξιότητες συνδιαλλαγής και διαπραγμάτευσης). Η έλλειψη αυτή παρατηρείται σε μεγάλους πληθυσμούς νέων που ανήκουν σε κοινωνικά και οικονομικά μειονεκτούσες ομάδες, και στέκει εμπόδιο στην ανάπτυξη και την ενεργό συμμετοχή τους.

B. Πολιτική στην Πράξη: Η Δουλειά της ΑΡΣΙΣ με Βάση τις Αρχές των Ευρωπαίων Εφήβων

Περνώντας σε ένα επίπεδο δράσης και καθημερινής εφαρμογής και πρακτικής, παρουσιάζεται ακολούθως ο τρόπος, με τον οποίο λειτουργεί η ΑΡΣΙΣ, μία Μη Κυβερνητική Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων, η οποία ενεργοποιείται με κέντρα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, το Βόλο, και πόλεις της Θεσσαλίας. Η παρουσίαση δίνεται σαν ένα ζωντανό παράδειγμα υλοποίησης, με βάση τις προαναφερθείσες αρχές- άξονες πολιτικού προσανατολισμού, οι οποίες εξήχθησαν μέσα από μία τόσο ευρείας κλίμακας έρευνα από και για τους νέους.

• Συμμετοχή:

Οι νέοι της ΑΡΣΙΣ συμμετέχουν ενεργά στην οργάνωση, το σχεδιασμό και την υλοποίηση Εργαστηρίων Ελεύθερου Χρόνου (εργαστήρια Graffiti, Ζογκλέρ), μέσα από τα οποία δίνεται η δυνατότητα για δημιουργική απασχόληση και έκφραση, κοινωνικοποίηση και λειτουργία μέσα σε ομάδες και γνωριμία με τις αρχές δουλειάς της οργάνωσης. Ακόμα, οι νέοι συμμετέχουν στη διοργάνωση εκδηλώσεων και εκδρομών, τόσο στα πλαίσια προγραμμάτων όσο και με δική τους πρωτοβουλία.

Επιπλέον, η ενεργός συμμετοχή του πολίτη ενθαρρύνεται και παίρνει σάρκα και οστά μέσα από την ενεργοποίηση, σε πολλά επίπεδα, του εθελοντικού δυναμικού της ΑΡΣΙΣ, το οποίο αποτελείται από ευαισθητοποιημένους και δραστηριοποιημένους πολίτες, με την πλαισίωση όλων των δράσεων υποστήριξης της οργάνωσης.

- **Εκπαίδευση:**
Στην ΑΡΣΙΣ λειτουργούν μαθήματα αλφαριθμητισμού (εκμάθηση ελληνικών), ενώ η οργάνωση υλοποιεί και προγράμματα εκπαίδευσης, επικοινωνίας και δημιουργικής απασχόλησης σε χώρους εγκλεισμού (μαθήματα ΗΥ στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα, μαθήματα αλφαριθμητισμού στις Αντρικές Φυλακές Κορυδαλλού). Σε ένα επίπεδο έμμεσης παρέμβασης στην εκπαίδευση, πραγματοποιούνται από την οργάνωση παρεμβάσεις σε σχολεία (ομάδες βιωματικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης σε σχέση με τα δικαιώματα των νέων) καθώς και δράσεις ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών.
- **Απασχόληση, επαγγελματική εκπαίδευση, κοινωνική ένταξη:**
Το γραφείο εργασίας της ΑΡΣΙΣ έχει σαν βασικό στόχο την προώθηση νέων στην αγορά εργασίας. Ένα βασικό εργαλείο προς το στόχο αυτό αποτελούν τα εργαλεία ΚΥΠΕ (Κύκλοι Προετοιμασίας για την Απασχόληση- ανοικτή κοινότητα) και ΚΥΠΑ (Κύκλοι Προετοιμασίας για την Αποφυλάκιση- κλειστή κοινότητα), τα οποία αποτελούν σύνολα από ομαδικές βιωματικές ασκήσεις για την προετοιμασία των νέων για την επιτυχή ένταξή τους στο εργασιακό περιβάλλον. Ακόμα, η ΑΡΣΙΣ συμμετέχει σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα για την προώθηση στην απασχόληση κοινωνικά ευπαθών ομάδων.
- **Ευημερία, αυτονομία, πολιτισμός:**
Στην ΑΡΣΙΣ πραγματοποιούνται ομαδικές και ατομικές συνεδρίες ατομικής και Ομαδικής Ψ/Κ Συμβουλευτικής, ενώ γίνεται με τους νέους δουλειά προς την προσωπική ανάπτυξη και ωρίμανσή τους. Ακόμα, υλοποιούνται, προς την κατεύθυνση αυτή, δημιουργικά εργαστήρια ελεύθερου χρόνου, τόσο στην ανοικτή όσο και στην κλειστή κοινότητα.
- **Ευρωπαϊκές αξίες, κινητικότητα και ανταλλαγές νέων, συσχέτιση με τον υπόλοιπο κόσμο:**
Η ΑΡΣΙΣ συμμετέχει σε ευρωπαϊκά δίκτυα και προγράμματα, μέσα από τα οποία γίνεται μοίρασμα ιδεών, πολιτικών, μεθοδολογίας και προβληματισμών σε θέματα που αφορούν στην υποστήριξη των νέων. Ακόμα, μέσα από τέτοια προγράμματα, συμμετέχει σε ανταλλαγές νέων και εθελοντών, δουλεύοντας με βάση τις ευρωπαϊκές αξίες της αποδοχής, της κοινωνικής ένταξης, του σεβασμού των δικαιωμάτων και της συμμετοχής.

Επιπλέον, η ΑΡΣΙΣ δουλεύει σε πολιτικό επίπεδο, για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των νέων. Ασκήει πιέσεις για αλλαγές νομοθεσιών και πολιτικών για τους νέους, με πιο πρόσφατο παράδειγμα την αλλαγή του Νόμου για τους Νέους Παραβάτες, μέσα από τη συμμετοχή της ΑΡΣΙΣ, ως συντονίστρια για το 2003, στο Δίκτυο Συνεργασίας για την Υποστήριξη των Νέων (ΔΙΣΥΣΝ).

Πολιτική είναι η καθημερινή πράξη.

Αν οι ίδιοι οι νέοι στέλνουν σήμερα ένα μήνυμα, είναι ότι θέλουν η φωνή τους να ακουστεί και να συμμετέχουν δραστικά και αποφασιστικά στη διεργασία δημιουργίας μίας καινούριας πραγματικότητας στην Ευρώπη και τον κόσμο. Θέλουν να παίξουν το ρόλο τους στο κτίσιμο της Ευρώπης. Να λάβουν μέρος και να επηρεάσουν τις συζητήσεις που σχετίζονται με την ανάπτυξη της. Είναι ώρα να δούμε τη νεότητα, την εφηβεία σαν μία θετική δύναμη και όχι σαν ένα πρόβλημα που χρειάζεται λύση. Η νεότητα χρειάζεται χώρο για να εκφράσει τις ιδέες της και να δοκιμαστεί απέναντι σε αντίστοιχες ιδέες άλλων ομάδων σε αυτό το παιχνίδι αποφάσεων και κινήσεων κοινωνικής πολιτικής, με τελικό στόχο τη βελτίωση των συνθηκών ζωής χιλιάδων νέων σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Βασικές Αναφορές και σχετικές ιστοσελίδες:

www.youthforum.org

www.europa.eu.int/youth

www.arsis.gr

www.neagenia.gr

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ «Α»: Επικοινωνία, Διαπραγμάτευση και Αδιέξοδα στις σχέσεις εφήβων-γονέων

Εισήγηση της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λεμεσού της Κυπριακής Παιδοβουλής

Πρώτα να πούμε πως επιλέξαμε το θέμα αυτό — μέσα από πέντε συνολικά θέματα που μας προτάθηκαν από την ΠΣΕΠΕΠ, γιατί αναγνωρίσαμε σχεδόν όλοι ότι μας αφορούσε πιο άμεσα και ξέραμε ήδη τι να πούμε και τι να προτείνουμε.

Συζητώντας μεταξύ μας, καταλάβαμε πως είχαμε ίδιες εμπειρίες και ίδιες απόψεις — με μικροδιαφορές που βασικά εξαρτώνται από το ότι βλέπουμε ο καθένας μας διαφορετικά την έκταση των προβλημάτων μας μέσα στην οικογένειά μας. Και ας μην ξεχνάμε πως έχουμε διαφορετικούς γονείς!!!

Αφού είπαμε πολλά και διάφορα - και νιώσαμε καλά από το γεγονός πως συμφωνούσαμε, πως μας απασχολούσαν τα ίδια ζητήματα και πως είχαμε όλοι τους ίδιους προβληματισμούς, καταλήξαμε σε μερικά σημεία στα οποία θα θέλαμε να επεκταθούμε στην συζήτηση που θα γίνει στην Ολομέλεια της Παιδοβουλής το ερχόμενο Σάββατο. Όμως, θα ήταν χρήσιμο για τη σημερινή συζήτηση, να σας τα αναφέρουμε και να σας παρακαλέσουμε να τα συζητήσετε και εσείς από τη δικιά σας σκοπιά. Αυτό θα μας βοηθήσει και ίσως διαφοροποιήσει και τις δικές μας απόψεις.

Το πρώτο πρόβλημα που αναγνωρίσαμε είναι η έλλειψη πραγματικής επικοινωνίας μεταξύ μας. Οι γονείς μας εργάζονται και δεν διαθέτουν πολύ χρόνο για μας - εξ' άλλου συχνά ακούμε πως είμαστε πια μεγάλοι και δεν τους έχουμε και τόση ανάγκη πια. Οι συζητήσεις στο σπίτι περιορίζονται συνήθως στα δικά τους «θέλω», δηλαδή: να διαβάσεις, να συγυρίζεις το δωμάτιό σου, να βοηθάς στις δουλειές στο σπίτι, να είσαι τούτο και το άλλο, και βέβαια, τις περισσότερες φορές, καταλήγουν σε καβγά, γιατί διαφωνούμε και πραγματικά βαριόμαστε να ακούμε τα ίδια και τα ίδια. Ακόμα, όταν εμείς συζητάμε στο τηλέφωνο με τους φίλους μας, αυτοί θυμώνουν και θεωρούν πως σπαταλάμε πολύ χρόνο — εμείς θα προτιμούσαμε να συζητούμε και με τους γονείς μας, αλλά για τα δικά μας «θέλω», τους δικούς μας προβληματισμούς, τις δικές μας ανησυχίες. Και πρέπει να πούμε πως όταν πρόκειται για τα δικά μας προβλήματα συνήθως ακούμε ότι «αυτά δεν είναι προβλήματα παιδι μου! Κάτσε να μεγαλώσεις και θα δεις τι θα πει πρόβλημα!» ή ότι: «εγώ στην ηλικία σου δεν είχα τέτοια προβλήματα — εμείς είμαστε εντελώς διαφορετικοί τότε — πώς γίνετε έτσι εσείς;» Μας φαίνεται πως ξεχνούν ότι ζούμε σε άλλη εποχή, πως τα πράγματα αλλάζουν και δεν μπορεί να απαιτούν από μας να ζούμε 30 και 40 χρόνια πίσω από την εποχή μας.

Το δεύτερο πρόβλημα που αναγνωρίσαμε είναι ότι ανησυχούν υπερβολικά για μας και θέλουν να μας ελέγχουν κάθε ώρα και κάθε στιγμή. Ξέρουμε πως πολλές φορές και εμείς το παρακάνουμε! Πιέζουμε πολύ μέχρι να γίνει το δικό μας, αλλά, αν οι γονείς μας, μας εξηγούσαν τις ανησυχίες τους και ήξεραν πώς να διαπραγματευτούν μαζί μας, είμαστε σίγουροι πως θα βρίσκαμε τη λύση που να ικανοποιεί και τους δυο. Εξ' άλλου, δεν μπορεί για τις απαιτήσεις τους να είμαστε «αρκετά μεγάλοι» αλλά για να αναλάβουμε τις ευθύνες μας να είμαστε ακόμα μωρά!

Και ξέρετε πότε συζητούν μαζί μας; Μόνο όταν ξέρουν πως έχουν εκείνοι δίκιο — ποτέ όταν ξέρουν πως έχουμε το δίκιο με το μέρος μας — σε εκείνες τις περιπτώσεις μας λένε πως «αυτό είναι — δεν συζητούμε μαζί σας!».

Το τρίτο πρόβλημα είναι πως μας πιέζουν πάρα πολύ για την επίδοσή μας στο σχολείο και θέλουν να γίνουμε ό,τι εκείνοι δεν κατάφεραν. Τρέχουμε από φροντιστήριο σε φροντιστήριο, βάζουμε στόχους που δεν είναι δικοί μας και τελικά, δεν αποδίδουμε όσο μπορούμε γιατί νιώθουμε να πνιγόμαστε. Κι όμως, δουλεύουμε 12 και 14 ώρες την ημέρα και δεν μας το αναγνωρίζουν. Παρά μόνο όταν θέλουμε να ξεσκάσουμε λίγο, θυμώνουν και μας λένε πως μόνο να διασκεδάζουμε ξέρουμε και πως το έχουμε παρακάνει.

Με λίγα λόγια:

Στις σχέσεις μας με τους γονείς μας λείπει η Επικοινωνία, η Εμπιστοσύνη, η Συνεννόηση, η Συνεργασία και ο αμοιβαίος Σεβασμός.

Νομίζουμε πως υπάρχει καταπίεση και αυταρχισμός και πως τα «θέλω» των γονιών μας είναι πάντα υπεράνω των δικών μας «θέλω» και των δικών μας «μπορώ».

Εισήγηση της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Πάφου της Κυπριακής Παιδοβουλής

Εφηβεία είναι περίοδος της μετάβασης από την παιδική στην ώριμη ηλικία και έχει για κέντρο της την ήβη, δηλαδή την περίοδο της έναρξης αναπαραγωγής ορμονών. Η εφηβεία είναι σαν μια δεύτερη γέννηση που γίνεται προοδευτικά. Πρέπει να αφήσουμε σιγά-σιγά την οικογενειακή προστασία, όπως αφήσαμε κάποτε τον προστατευτικό πλακούντα. Το να αποχωριστούμε την παιδική ηλικία είναι μια μεταλλαγή. Μερικές φορές έχουμε την εντύπωση ότι πεθαίνουμε.

Κατά τη διάρκεια της εφηβείας παρατηρούνται σωματικές και βιολογικές αλλαγές όπως πνευματικές, συναισθηματικές και κοινωνικές. Ο άνθρωπος την περίοδο αυτή αρχίζει να ανακαλύπτει τον εαυτό του και αναζητά την ίδια την ταυτότητά του. Νιώθουμε ότι γλιστράμε σε έναν κατήφορο, χωρίς να μπορούμε να σταματήσουμε. Χάνουμε τους τρόπους που έχουμε να αμυνόμαστε, τα συνηθισμένα μέσα επικοινωνίας. Υπάρχει έλλειψη αυτοπεποίθησης, και μια διάχυτη ανασφάλεια. Έτσι χρειαζόμαστε την βοήθεια των μεγάλων αλλά παράλληλα και την ελευθερία μας. Για να πετύχει όμως συνεργασία εφήβων και γονιών και γενικά με μεγαλύτερους, σημαντική προϋπόθεση είναι η επικοινωνία.

Η Επικοινωνία είναι ο σημαντικότερος παράγοντας που καθορίζει τις σχέσεις με τους άλλους, την οικειότητα, τη συνεννόηση, αφού επικοινωνία είναι οι τρόποι με τους οποίους τα άτομα συνεννοούνται μεταξύ τους. Κάθε άτομο επικοινωνεί είτε λεκτικά είτε χρησιμοποιώντας τη «γλώσσα του σώματος». Όλα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα για επικοινωνία. Κάθε επικοινωνία μαθαίνεται και καταλαβαίνοντας το αυτό, γνωρίζουμε ότι μπορούμε να την αλλάξουμε.

A: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Πώς όμως να υπάρξει επικοινωνία αφού εκτοξεύονται κατηγορίες μεταξύ γενεών; Οι μεγαλύτεροι συνεχώς κατηγορούν τους έφηβους πως είναι αναιδείς, απότομοι, αυθάδεις και χαρακτηρίζονται από ανευθυνότητα στις σκέψεις και στις πράξεις τους. Οι «μεγάλοι» κατηγορούν τους νέους για ασυδοσία, ανευθυνότητα, επίδειξη, ότι οι έφηβοι είναι περισσότερο ιδεαλιστές και ιδιοτελείς, ότι δεν είναι προετοιμασμένοι για τις μικρές ή μεγαλύτερες θυσίες, τις οποίες πρέπει να κάνουν στη ζωή. Υποτιμούν συνεχώς τις δυνάμεις και τις σκέψεις τους. Αντίθετα, οι νέοι και οι έφηβοι κατηγορούν τους μεγαλύτερους για υποκρισία, ασυνέπεια λόγων και πράξεων, υπερβολική και μονομερή ενασχόληση με τα υλικά αγαθά και χρήματα. Υποφέρουν πολλές φορές από την έλλειψη κατανόησης, συμπάραστασης, βοήθειας, από την εξοντωτική κριτική που υφίστανται από τους πρεσβύτερους. Αισθάνονται μόνοι τους, απορρίπτονται τους γονείς και μεγαλύτερους ως πρότυπα και προσπαθούν να βρουν τη θέση τους στην κοινωνία. Ζώντας και βλέποντας οι νέοι την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την έλλειψη ηθικών αξιών και παρακολουθώντας τα πρότυπά τους να καταρρέουν, κλονίζονται. Διαπιστώνουν την υποκρισία και την ψευτιά των μεγαλύτερων σε αντίθεση με τη δική τους ειλικρίνεια. Έτσι δημιουργείται ένα χάσμα το οποίο πρέπει να γεφυρωθεί πριν φτάσουν σε αδιέξοδα και οι έφηβοι να έρθουν σε επαφή με τους γονείς τους και έπειτα με τους μεγαλύτερους της ευρύτερης κοινωνίας και να επικοινωνήσουν.

B: ΠΡΟΛΗΨΗ

Καταρχήν, πρέπει ο έφηβος να σέβεται τον ίδιο του τον εαυτό και να αποκτήσει αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση. Έτσι θα μπορέσει στην συνέχεια να επικοινωνήσει με τον εαυτό του και να τον ανακαλύψει. Μόνο τότε θα καταφέρει να επικοινωνήσει με τους γονείς του, τους συνομήλικους του και την ευρύτερη κοινωνία.

Η επικοινωνία μεταξύ των εφήβων με τους συνομήλικούς τους επιτυγχάνεται πιο εύκολα γιατί έχουν τις ίδιες σκέψεις, ιδέες, προβλήματα και προβληματισμούς. Είναι πιο εύκολο ένας έφηβος να μοιραστεί τα προβλήματα του με ένα συνομήλικό του γιατί νιώθει περισσότερη ασφάλεια. Οι νέοι αγαπούν τους φίλους τους και τους συντρόφους τους πιο πολύ παρά όσοι βρίσκονται σε μεγαλύτερη ηλικία, και αυτό επειδή νιώθουν μεγάλη ευχαρίστηση να ζουν μαζί με τους άλλους και ακόμα δεν έχουν αρχίσει να σχηματίζουν κρίσεις με βάση το συμφέρον τους. Αγαπούν υπερβολικά, μισούν υπερβολικά και το ίδιο συμβαίνει για όλες τις πράξεις τους. Κρίνουν τους άλλους με τη δική τους αθωότητα και γι' αυτό πιστεύουν ότι κάτι που παθαίνει κάποιος άλλος, δεν αξίζει να το πάθει.

Όμως, όπως αναφέραμε ο έφηβος στην κρίσιμη αυτή ηλικία χάνει την αυτοπεποίθησή του και του είναι δύσκολο να επικοινωνήσει με τους γύρω του. Έτσι, δημιουργείται και το χάσμα μεταξύ των εφήβων και των μεγαλύτερων και η έλλειψη της επικοινωνίας. Για τη διαπραγματεύση και τη γεφύρωση του χάσματος πρέπει οι μεγαλύτεροι να αποβάλουν τον υπερβολικό συντηρητισμό και να απαλλαχθούν από τη αυθεντία. Να αποφύγουν την επιβολή απόψεων και να έχουν εμπιστοσύνη στους έφηβους και στις ικανότητές τους. Έπειτα να γίνει επιμόρφωση των γονιών σε θέματα της εφηβείας για την κατάλληλη προσέγγιση τους ώστε να μην τους αυξάνουν τα προβλήματα τους. Οι γονείς και γενικά οι μεγαλύτεροι να πλησιάσουν τους εφήβους και να τους βοηθήσουν κατάλληλα γιατί είναι μια κρίσιμη περίοδος γι' αυτούς. Οι έφηβοι, από την πλευρά τους, να σέβονται και να εμπιστεύονται τους μεγαλύτερους και να είναι πρόθυμοι να αξιοποιήσουν την πείρα τους. Επίσης να αποβάλουν την προκατάληψη και αμφισβήτηση.

Γενικά, εκ μέρους και των δύο να περιοριστεί το πείσμα και ο εγωισμός που τους κυριαρχεί και να αποφεύγουν τυχόν αντιπαραθέσεις. Να καλλιεργήσουν την αμοιβαία κατανόηση και αλληλοαποδοχή και να υπάρχει αμοιβαία διάθεση για συνεργασία. Είναι καιρός να πάψουν και τα δυο μέρη να είναι κατηγορηματικοί και απόλυτοι στις απόψεις που υποστηρίζουν και να μείνουν αδέσμευτοι από προκαταλήψεις για την άλλη μεριά. Οι μεγαλύτεροι να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των νέων και την ειλικρίνειά τους, γιατί οι νέοι αποστρέφονται την υποκρισία και το ψέμα σχετικά με τι δική τους αγνή και αγαθή νεότητα. Απαιτείται κατανόηση στα προβλήματα εφήβων και ενδιαφέρον για διαφώτιση από την πλευρά των πρεσβυτέρων. Ακόμα φροντίδα για πραγματική μόρφωση για εξασφάλιση εργασίας, ελευθερίας και δημοκρατίας. Τέλος, οι μεγαλύτεροι, αντί να υποτιμούν τους νέους, καλό θα ήταν να τους έκαναν κοινωνούς των προβλημάτων τους. Να τους ομολογούσαν τα δικά τους κενά και ερωτήματα γύρω από τα μεγάλα προβλήματα της αλήθειας, της δικαιοσύνης και της ελευθερίας. Τότε οι νέοι θα τους εκτιμούσαν περισσότερο, θα τους ένιωθαν και θα γίνονταν οι καλύτεροι συνεργάτες τους. Μόνο έτσι θα μπορέσουν να κερδίσουν τα νιάτα.

Το ισχυρότερο, όμως, όπλο για επικοινωνία είναι σαφώς ο διάλογος. Ο διάλογος είναι το πιο σημαντικό μέσο επίλυσης προβλημάτων. Μόνο μέσα από ένα εποικοδομητικό διάλογο μπορούν να γνωρίσουν ο καθένας ξεχωριστά και όλοι μαζί τα προβλήματα που βασανίζουν τον άλλο, αλλά και τις ιδέες του που παραμένουν αναξιοποίητες. Έτσι καλλιεργείται η αλληλοκατανόηση και ο αλληλοσεβασμός απαραίτητες προϋποθέσεις για τη γεφύρωση του χάσματος.

Σαφώς όταν δεν επιτευχθεί η επικοινωνία τότε καταλήγουν σε αδιέξοδα. Συζητούν έντονα και αμφισβητούνται και απορρίπτονται τα ιδανικά και οι αξίες. Ο έφηβος φεύγει από την οικογένεια και αρχίζει τότε ο αναρχισμός και η βία. Ο έφηβος αρχίζει να συμπεριφέρεται αντικοινωνικά και γνωρίζει την εγκληματικότητα. Τέλος καταφεύγει στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και τελικό αποκορύφωμα είναι ο θάνατος.

Άρα όλα ξεκινούν από την οικογένεια. Αν στην οικογένεια οι γονιοί επικοινωνούν με τα παιδιά τους, είναι στο πλευρό τους όταν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα και έχουν καλές σχέσεις μεταξύ τους τότε και η συμπεριφορά των εφήβων στην ευρύτερη κοινωνία θα είναι ανάλογη. Επίσης ένας άλλος παράγοντας που καθορίζει και την συμπεριφορά του νέου είναι η κατάσταση στο σπίτι. Αν στην οικογένεια όλα κυλούν ομαλά τότε και έξω από το σπίτι όλα θα κυλούν ομαλά. Άρα, πρωταρχικό ρόλο για την συμπεριφορά των εφήβων έχει η οικογένεια.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ:

1. Η οικογένεια πρέπει να είναι στο πλευρό όλων των εφήβων γιατί είναι η κρίσιμη και κυριότερη φάση της ζωής του ανθρώπου που χρειάζεται τη βοήθεια και συμπαράσταση των γονιών του. Χρειάζεται περισσότερη κατανόηση και συνεργασία μεταξύ γονιών και εφήβων. Επίσης, οι γονείς να αφιερώνουν τον απαιτούμενο χρόνο για την επικοινωνία με τα παιδιά τους. Γι' αυτό χρειάζεται να γίνουν κέντρα ενημέρωσης των γονιών σε θέματα εφηβείας και σε θέματα καλής ανατροφής των παιδιών τους.
2. Να γίνουν κέντρα ενημέρωσης των εφήβων για καλή επικοινωνία με τους γύρω τους.
3. Να ενταχθεί νέο υποχρεωτικό μάθημα «Καλός Γονιός», όπου τα παιδιά να μαθαίνουν από μικρή ηλικία για την καλή ανατροφή των παιδιών, για την επικοινωνία γονιού — εφήβου και για τα προβλήματα της εφηβείας. Έτσι θα είναι έτοιμοι αργότερα να προσεγγίσουν και να

μεγαλώσουν κατάλληλα το παιδί τους και να αντιμετωπίζουν κάποιες καταστάσεις της μετέπειτα ζωής.

4. Το μάθημα κάποιες περιόδους να διαπραγματεύεται μέσω ομαδοποίησης των μαθητών για να μάθουν έμπρακτα να επικοινωνούν και να συνεργάζονται.
5. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται επιμόρφωση έτσι ώστε να γίνουν βιωματικές δραστηριότητες στο σχολείο μέσω των οποίων οι νέοι να μάθουν να συνεργάζονται, να επικοινωνούν και να αποδέχονται ο ένας τον άλλο. Ειλικρινής προσέγγιση και στήριξη μοναχικών ανθρώπων από συμβούλους οικογενειακής αγωγής για κοινωνικοποίηση τους και ένταξη τους στο σχολικό περιβάλλον και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Άρα είναι καιρός για ένταξη σύμβουλων οικογενειακής αγωγής στα σχολεία.
6. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης να προβάλλουν προγράμματα σε θέματα καλής επικοινωνίας και σε θέματα εφηβείας.
7. Να παρέχεται από το κράτος η κατάλληλη στήριξη της οικογένειας με παιδιά εφήβους ώστε διαμέσου της επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης να αποφεύγονται τα αδιέξοδα στις μεταξύ τους σχέσεις.
8. Να παρέχεται η κατάλληλη ψυχοκοινωνική θεραπεία από αρμόδιες υπηρεσίες και ιδρύματα (Τμήμα Ευημερίας, ψυχολογικές υπηρεσίες) σε περιπτώσεις που απαιτούνται.
9. Παιδιά που παρουσιάζουν αντικοινωνική συμπεριφορά να εντάσσονται σε κατάλληλα Κέντρα για επανένταξή τους στην κοινωνία.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ «B»: Ο Ελεύθερος Χρόνος των Παιδιών και η Ψυχαγωγία τους

Εισήγηση της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λευκωσίας/Κερύνειας της Κυπριακής Παιδοβουλής

Εμείς, τα μέλη της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λευκωσίας — Κερύνειας της Κυπριακής Παιδοβουλής, αφού μελετήσαμε τη γενική κατάσταση όσον αφορά στον ελεύθερο χρόνο των παιδιών και στους τρόπους ψυχαγωγίας τους, καταλήξαμε στα εξής συμπεράσματα:

Διαπιστώσαμε ότι ο ελεύθερος χρόνος ενός εφήβου, είναι περιορισμένος. Θα σχολάσει στη 1:30 μ.μ. και μέχρι τις 3:00 μ.μ. θα πρέπει να πάει στο σπίτι του, που είναι και μακριά ορισμένες φορές, να φάει και να ξαναφύγει για τα απογευματινά φροντιστήρια του που παίρνουν ως μέσο όρο 2-3 ώρες καθημερινά. Όταν θα επιστρέψει στις 5-6 το απόγευμα θα πρέπει να αρχίσει να προετοιμάζεται για τα μαθήματα του σχολείου του για περίπου 2 ώρες. Παραμένουν κάπου 2 ώρες για να μιλήσουμε με τους γονείς μας, να αναπτύξουμε κοινωνικές σχέσεις με τους φίλους μας, να παίξουμε, να διασκεδάσουμε, να ακούσουμε μουσική, να ενημερωθούμε για τις ειδήσεις, να διαβάσουμε κάποιο βιβλίο, να ασχοληθούμε με τα κοινά και τον πολιτισμό και να αυτοσυγκεντρωθούμε λίγο ή ακόμα και να ερωτευτούμε. Αν και φαίνονται ακραία τα πιο πάνω, εντούτοις είναι η πραγματικότητα του χρόνου ενός παιδιού της ηλικίας μας σε σχέση με τις απαιτήσεις της κοινωνίας του.

Ένα μεγάλο μέρος του χρόνου μας μετά το σχολείο, αναλώνεται στην δυστυχώς αναγκαία παραπαιδεία. Θα πρέπει όμως να γίνει ένας διαχωρισμός ανάμεσα στα φροντιστήρια που γίνονται γιατί μας τα επιβάλλει η αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος ή ο τρόπος εισαγωγής στα πανεπιστήμια και ανάμεσα στα φροντιστήρια που γίνονται με δική μας επιλογή.

Ένα παιδί συνήθως θα χρησιμοποιήσει τον ελεύθερό του χρόνο για να δει τηλεόραση, να ακούσει μουσική, να ασχοληθεί με τον υπολογιστή και να μιλήσει στο τηλέφωνο, ένα είδος όμως παθητικής αντιμετώπισης του χρόνου μας. Υπάρχουν παιδιά που προσπαθούν να αξιοποιήσουν ενεργητικά τον ελεύθερο τους χρόνο με μαθήματα καλλιτεχνικά ή αθλητικά. Άλλοι από μας θα ασχοληθούμε με δραστηριότητες όπως τον προσκοπισμό — οδηγισμό και κατηχητικό, μια μικρή μερίδα θα ασχοληθεί με εθελοντικές εργασίες — οδικούς εράνους, ερυθρός σταυρός, επαναπροσεγγιστικούς συνδέσμους κλπ. Μερικοί από εμάς όμως αναγκάζονται λόγω σοβαρών οικονομικών ή οικογενειακών καταστάσεων να βγαίνουν στη βιοπάλη νωρίς και να καταφεύγουν στην εργασία χωρίς φυσικά να έχουν καθόλου ελεύθερο χρόνο. Παιδιά από χωριά συνήθως γίνονται ένα μέρος της παραγωγικής διαδικασίας ενώ την ίδια στιγμή θα μπορούσαν να ασχοληθούν με κάτι άλλο.

Τα Σαββατοκύριακα φυσικά ο ελεύθερος χρόνος είναι αυξημένος. Μετά από μια μικρή έρευνα που κάναμε, διαπιστώσαμε πως τα παιδιά κατά τις ώρες του Σαββάτου θα κάνουν ατομικά ψώνια, θα κοιμηθούν περισσότερες ώρες από το καθημερινό ωράριο, θα πάνε κινηματογράφο ή Θέατρο και κατά τις νυκτερινές εξόδους θα διασκεδάσουν, κάτι που αποτελεί κοινό στοιχείο για τους περισσότερους. Η νυκτερινή διασκέδαση περιλαμβάνει τις ώρες από τις 12 το βράδυ μέχρι τις 4 πρωί.

Η ψυχαγωγία μας λοιπόν εξελίσσεται κυρίως στα Κέντρα διασκέδασης ή club τα οποία πρέπει να ομολογήσουμε πως δεν είναι και ο καλύτερος τρόπος διασκέδασης. Είναι χώροι που δεν προσφέρονται για διάλογο, ανθυγιεινοί, επικίνδυνοι, με πολλούς επιτηδευτούς έτοιμους να μας προσεγγίσουν. Όλοι γνωρίζουμε ότι οι χώροι αυτοί γίνονται κάποτε χώροι εμπορίου ναρκωτικών ή οικονομικής εκμετάλλευσης παιδιών και νέων. Κάποια παιδιά, λόγω ηλικίας, ή λόγω ανωριμότητας, πέφτουν εύκολα θύματα και παρεκτρέπονται. Δεν μας αρέσει αυτό, αλλά δυστυχώς εξακολουθούμε να επιλέγουμε το συγκεκριμένο τρόπο ψυχαγωγίας γιατί δεν θέλουμε να ξεχωρίσουμε από την παρέα μας, είναι κάτι που το κάνουν όλοι αλλά και γιατί δεν υπάρχει μια ελκυστική εναλλακτική πρόταση. Για το θέμα αυτό, πολλές φορές ερχόμαστε σε σύγκρουση και με τους γονείς μας, οι οποίοι μέσα από την αγάπη και την αγωνία τους, αντιδρούν στον τρόπο και στο ωράριο της ψυχαγωγίας μας. Έχουν δίκαιο, αλλά κι εμείς μοιραία ακολουθούμε την κοινωνία που μας ετοίμασαν και πιστεύουμε πως είναι τελικά θέμα εμπιστοσύνης και αμοιβαίου σεβασμού.

Έχουν βέβαια δημιουργηθεί και Κέντρα Νεότητας. Εκτός από μερικά χωριά στα οποία τα συγκεκριμένα κέντρα φαίνεται να λειτουργούν καλά με άρτιο εξοπλισμό και προσωπικό και να αποτελούν πόλο έλξης για τους νέους της περιοχής, με λύπη μας διαπιστώνουμε ότι στις πόλεις, τα Κέντρα αυτά δεν λειτουργούν ή δεν κατάφεραν να ανταποκριθούν στο ρόλο τους. Κάποια καταλήγουν σαν καφενεία και άλλα σαν στέκια αντικοινωνικών στοιχείων της περιοχής.

Έχοντας υπόψη μας την κατάσταση όπως αναλύθηκε πιο πάνω και θέλοντας να βοηθήσουμε στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής, του ελεύθερου χρόνου και ψυχαγωγίας μας, εισηγούμαστε τα πιο κάτω:

1. Τη δημιουργία περισσότερων αθλητικών κέντρων, τα οποία όμως να είναι εξοπλισμένα κατάλληλα και να δίνουν την δυνατότητα σε παιδιά πόλεων ή χωριών να τα χρησιμοποιήσουν.
2. Τη δημιουργία σωστών κέντρων νεότητας στα οποία τα παιδιά να ψυχαγωγούνται, να ενημερώνονται και να βοηθούνται σε προσωπικά προβλήματα με ψυχολόγους, γιατρούς, εκπαιδευτικούς, κλπ
3. Τη δημιουργία καλλιτεχνικών ή θεατρικών εργαστηρίων στα οποία να παρέχεται δωρεάν στα παιδιά πόλεων και χωριών η δυνατότητα να αξιοποιήσουν ταλέντα τους και να αναπτύξουν ιδιαίτερες δεξιότητες. Θα πρέπει επίσης το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να φροντίσει ώστε τα παιδιά της επαρχίας να απολαμβάνουν της δυνατότητας Θεατρικών ή μουσικών παραστάσεων, τη δημιουργία βιβλιοθηκών κλπ
4. Τον καλύτερο αστυνομικό έλεγχο των νυκτερινών Κέντρων διασκέδασης με συχνούς ελέγχους για να εξετάζονται τα θέματα καταλληλότητας ή όχι του χώρου, της παρουσίας ανηλίκων στα κλαμπ αλλά και της εκμετάλλευσης των παιδιών σε τιμές, εισόδου, ποτά κλπ.
5. Την αλλαγή στο ωράριο λειτουργίας των νυκτερινών Κέντρων έτσι ώστε να μην χρειάζεται να επιστρέφουμε στο σπίτι μας χαράματα. Προτείνουμε ενδεικτικά, τα κλαμπ να ανοίγουν στις το βράδυ και να κλείνουν στ το πρωί.
6. Την ουσιαστικότερη παρουσία του Οργανισμού Νεολαίας με περισσότερες προτάσεις ψυχαγωγίας που να φτάνουν στο κάθε παιδί, να είναι ποικίλες και ενδιαφέροντες, να παρέχονται δωρεάν και να καλλιεργούν πολιτισμό και ήθος. Θα επιθυμούσαμε μια στενότερη συνεργασία του Οργανισμού Νεολαίας με την Παιδοβουλή.
7. Τον έλεγχο από το κράτος των εργοδοτών που δίνουν εργασία σε παιδιά αναφορικά με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται αυτό, την ικανοποιητική μισθοδοσία τους και την περίπτωση το Κράτος να βοηθά τέτοιες οικογένειες ώστε τα παιδιά να μην αναγκάζονται να εργάζονται.

Κατανοούμε ότι όλα αυτά που προτείνουμε καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα ενεργειών που χρειάζονται μακροπρόθεσμο σχεδιασμό με πολλές δαπάνες. Είναι όμως αυτά που οραματιζόμαστε. Εντούτοις, προτείνουμε για λήψη άμεσης απόφασης, γιατί εμείς τα θεωρούμε εφικτά στο άμεσο μέλλον, τα πιο κάτω τρία μέτρα:

1. Το κράτος να συμπεριλάβει στον ετήσιο προϋπολογισμό του κονδύλι για το σχεδιασμό πολιτικής και συγκεκριμένων προγραμμάτων ψυχαγωγίας των παιδιών σε συνεργασία με μαθητικούς φορείς και την Παιδοβουλή.
2. Την ανάληψη πρωτοβουλίας από τη Βουλή των Αντιπροσώπων σε συνεργασία με την Παιδοβουλή, αλλά και τους αρμόδιους φορείς της εμπορικής ψυχαγωγίας για τη λήψη μέτρων προστασίας των ανηλίκων.
3. Τη μετατροπή του αστικού κώδικα νομοθεσίας για τα θέματα ψυχαγωγίας των παιδιών μέσα από τις εισηγήσεις που προτείνουμε.

Ο ελεύθερος μας χρόνος είναι περιορισμένος. Προσπαθούμε όμως να τον αξιοποιούμε όσο πιο καλά μπορούμε. Μέσα στα διαλείμματα του έντονου ωραρίου μας προσπαθούμε να βρούμε χρόνο για κοινωνικοποίηση, να μιλάμε με τα αγαπημένα μας πρόσωπα και να αναπτύσσουμε διάλογο. Αυτό όμως είναι πάντα αποσπασματικό και όταν έχουμε να λύσουμε σοβαρά προβλήματα. Η ψυχαγωγία μας δεν διακρίνεται για την ποιότητα ή την ποικιλία της. Γινόμαστε θύματα των καιρών και με την ψυχολογία της μάζα ακολουθούμε σχεδόν πάντα αυτά που κάνει η πλειοψηφία. Θα θέλαμε όμως να μπορούσαμε να απορρίψουμε πολλά και να κάνουμε κάτι άλλο. Αυτό το άλλο είναι που ψάχνουμε τώρα μαζί.

Εισήγηση της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Αμμοχώστου της Κυπριακής Παιδοβουλήs

Ο άνθρωπος δεν είναι μηχανάκι! Εκτός από βιολογικές ανάγκες έχει και ανάγκες κοινωνικές, συναισθηματικές, πνευματικές...

Για την ικανοποίηση των αναγκών αυτών, οι οποίες διαφέρουν από άνθρωπο σε άνθρωπο, ανάλογα με την ηλικία και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα που έχει ο καθένας, είναι ανάγκη να έχει χρόνο διαθέσιμο για τον εαυτό του, έναν προσωπικό χρόνο, τον οποίο να μπορεί να διαχειρίζεται ελεύθερα, όπως εκείνος επιθυμεί. Ο χρόνος αυτός είναι γνωστός με τον όρο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ!

Αυτός ο χρόνος είναι περισσότερο αναγκαίος σε εμάς τους νέους, δεδομένου ότι είμαστε σε περίοδο ανάπτυξης και είναι σημαντικό να ικανοποιούνται οι βιολογικές, κοινωνικές και συναισθηματικές μας ανάγκες, για να αναπτυχθούμε και να ωριμάσουμε σωστά!

Ιδιαίτερα σήμερα λόγω των πολλαπλών κινδύνων που μας περιτριγυρίζουν, όπως το κάπνισμα, το αλκοόλ και τα ναρκωτικά. αλλά και λόγω του εντατικού ρυθμού απασχόλησής μας στο σχολείο και στα φροντιστήρια, είναι περισσότερο αναγκαία η ύπαρξη και σωστή αξιοποίηση του ελεύθερου μας χρόνου.

Αν κρίνουμε τον ελεύθερο χρόνο του σύγχρονου ανθρώπου και κυρίως της εφηβικής ηλικίας απ' αυτήν την άποψη, θα διαπιστώσουμε ότι δεν είναι και τόσο ελεύθερος ο χρόνος μας όσο λέγεται ή φαίνεται.

«Ο μαθητής στις μέρες μας είναι το πiónι που κατευθύνεται με κλειστά μάτια από τους παράγοντες προς τον δρόμο που τους επιβάλλουν».

Εμείς στο σχολείο περνούμε πολλές ώρες της ημέρας χάνοντας έτσι την ευκαιρία για ολιγόωρη ξεκούραση αφού το σχολείο ξεκινά από νωρίς το πρωί μέχρι αργά το μεσημέρι. Όμως το πρόβλημα δεν βρίσκεται εδώ. Το πρόβλημα ξεκινά από τη στιγμή που εμείς οι μαθητές φεύγουμε από το σχολείο.

Στο σπίτι πρέπει να ετοιμάσουμε τα μαθήματα της επόμενης μέρας καθώς και να μελετήσουμε το μάθημα.

Η υπέρογκη διδακτέα ύλη είναι η αιτία για την οποία η παραπαιδεία είναι ένας ανασταλτικός παράγοντας που απορροφά τον περισσότερο από τον απογευματινό χρόνο των μαθητών. Οι μαθητές αναγκάζονται να καταφεύγουν σε ιδιωτικά ή κρατικά φροντιστήρια για να καλύψουν τα κενά.

Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι με τέτοιο τρόπο διαμορφωμένο που δεν μας αφήνει περιθώρια για σωστή αξιοποίηση του ελεύθερου μας χρόνου ψυχαγωγία, γι' αυτό και τίθεται σε λειτουργία το αρχαίο ρητό «το μη χείρον, βέλτιστον». Δηλαδή, οδηγούμαστε σε μορφές εκτόνωσης και πρόχειρης διασκέδασης και όχι σε ποιοτική ψυχαγωγία.

Πολλοί από εμάς περνούν τον ελεύθερο τους χρόνο μπροστά από μια οθόνη, είτε του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή είτε της τηλεόρασης. Άραγε είναι ο μοναδικός τρόπος που υπάρχει για να αξιοποιήσουμε τον ελεύθερο μας χρόνο;

Υπάρχουν πολλές μορφές ψυχαγωγίας οι οποίες μπορούν να καλλιεργήσουν τον ψυχοπνευματικό μας κόσμο. Ψυχαγωγία είναι ο εξευγενισμός της ψυχής και η διαμόρφωση της ορθής προσωπικότητας (ψυχή + άγω) και είναι απαραίτητη στη ζωή του καθενός. Έτσι γίνεται η ζωή μας πιο ευχάριστη και λιγότερο μονότονη και πληκτική. Εμείς οι νέοι έχουμε την ανάγκη από ψυχαγωγία και ζητούμε από τους μεγαλύτερους την ίδρυση και λειτουργία, διάφορων χώρων που να εξυπηρετούν και να ικανοποιούν τις ανάγκες μας.

Η νέα γενιά έχει ορμή και δύναμη και θέληση για την αυτοδημιουργία της. Τα νιάτα για να μπορούν να έχουν αρμονία με τον εαυτό τους και η απόδοσή τους να είναι πραγματικά δημιουργική, δεν πρέπει να καταπιέζονται από διάφορους εξωγενείς παράγοντες. Αντί αυτών όμως, ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει στο παιδί μια ψυχή περιτυλιγμένη σαν τις μούμιες σε χίλιους

παλλαϊκούς παπύρους, η οποία βρίσκεται σε αντίφαση με τη σύγχρονη σκέψη και ζωή και δημιουργεί ένα σχολείο θεατρνισμού και υποκρισίας.

Και εδώ έγκειται η «μεγαλύτερη τραγωδία» της σημερινής εκπαίδευσής μας. Δυστυχώς, ο τρόπος με τον οποίο το εκπαιδευτικό μας σύστημα λειτουργεί, δεν είναι ο κατάλληλος. Αν εξαιρέσουμε το γεγονός ότι οι μαθητές καταπιέζονται από την υπέρογκη ύλη, όπως καθορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας, παρατηρούμε ότι στα σχολεία υπάρχει έλλειψη ικανού προσωπικού. Για παράδειγμα είναι ανεπίτρεπτο να ζητάς βοήθεια από τον καθηγητή σου και αυτός επανειλημμένα να σε αγνοεί. Φυσικά υπάρχουν και οι εξαιρέσεις. Είναι φανερό ότι ο άνθρωπος αυτός, τις περισσότερες φορές συμπεριφέρεται έτσι, λόγω της πίεσης που υφίσταται από το σύστημα.

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν και οι γονείς, οι οποίοι πιέζουν τα παιδιά ολοένα και περισσότερο. Πώς μπορεί λοιπόν ένας μαθητής, ο οποίος διψά για μάθηση και γνώση, να προχωρήσει με αυτή την κατάσταση; Η ζωή μας πλέον, αρχίζει να γίνεται ανυπόφορη. Για παράδειγμα, δεν είναι δυνατόν ένα παιδί δεκαέξι μόλις χρόνων, να ζει καθημερινά κάτω από την πίεση του σχολείου και της οικογένειας. Σε κάποια στιγμή θα ξεσπάσει. Το γεγονός ότι οι μαθητές, λόγω της υπερβολικής πίεσης των μαθημάτων και της ύλης γενικότερα, αναγκάζονται να καταφεύγουν σε φροντιστήρια, είναι αποτέλεσμα της ανευθυνότητας των μεγάλων. Αποτέλεσμα της όλης αυτής κατάστασης είναι η μη ύπαρξη ελεύθερου χρόνου, αφού εμείς οι μαθητές λόγω της όλης πίεσης, αναγκαζόμαστε να ξημεροβραδιαζόμαστε στο διάβασμα για να πετύχουμε μια θέση στα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Θα επιχειρήσουμε να δώσουμε κάποιες λύσεις γι' αυτό το πρόβλημα της μη ύπαρξης ελεύθερου χρόνου και της κακής του διαχείρισης.

- Εισηγούμαστε να δημιουργηθούν αθλητικά κέντρα, στα οποία να υπάρχουν ειδικές τιμές για τους νέους, έτσι ώστε όλοι να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν.
- Ένα άλλο μέτρο για την ποιοτική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου είναι η δημιουργία κολυμβητηρίων τα οποία να είναι αναβαθμισμένα και πλήρως εξοπλισμένα.
- Επίσης θα μπορούσαν να λειτουργούν στα σχολεία αίθουσες ως καφετέριες ή αναγνωστήρια σε ώρες εκτός σχολείου. Ή ακόμα και ως μπουάτ με μουσική που αρέσει στους νέους ή χώροι στους οποίους θα γίνονται θεατρικές παραστάσεις ή θεατρικά εργαστήρια.
- Σε κάθε πόλη ή χωριό, να ιδρυθούν αίθουσες Bowling ή αίθουσες ειδικά διαμορφωμένες για την παρουσίαση ποιοτικών κινηματογραφικών έργων.
- Να λειτουργούν βιβλιοθήκες εντός ή εκτός των σχολικών κτιρίων, οι οποίες να είναι κατάλληλα εξοπλισμένες, να έχουν πρόσβαση με το διαδίκτυο, και με καταρτισμένο προσωπικό, για την καλύτερη εξυπηρέτησή μας.
- Όλοι οι πιο πάνω χώροι ή μερικοί από αυτούς, θα ήταν καλό να υπάρχουν και εντός του σχολικού χώρου και να αξιοποιούνται όχι μόνο για σχολικούς σκοπούς, αλλά και για δραστηριότητες εκτός σχολείου στις οποίες θα μπορούν να λαμβάνουν μέρος όλοι οι νέοι.
- Στα αθλητικά γήπεδα θα ήταν καλό να υπάρχουν υπεύθυνοι φύλακες, έτσι ώστε να μπορούν οι νέοι να αθλούνται, χωρίς να δημιουργούνται προβλήματα. Αυτό το δικαίωμα, θα πρέπει να ισχύει για όλους τους νέους, και όχι μόνο για αυτούς που προπονούνται με αθλητικές ομάδες στα γήπεδα.

Όλοι οι αρμόδιοι φορείς πρέπει να προβληματιστούν και να λάβουν σύντομα τα απαραίτητα μέτρα, σχεδιάζοντας ή ενεργοποιώντας προγράμματα διάθεσης του ελεύθερου χρόνου, για την ικανοποίηση των ενδιαφερόντων μας αλλά και για την ψυχαγωγία μας.

Παρόλο που από το Μάιο του 2004 είμαστε και επισήμως ενταγμένοι στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια, εντούτοις πρέπει να γίνουν ακόμα πολλά πράγματα στο θέμα σωστής αξιοποίησης του ελεύθερου μας χρόνου αλλά και της ποιοτικής μας ψυχαγωγίας.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ «Γ»: Εφηβική Παραβατικότητα – Αντιμετώπιση από την Πολιτεία και την Οικογένεια

Έκθεση της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λάρνακας της Κυπριακής Παιδοβουλής

Τα τελευταία χρόνια έχουν πυκνώσει οι αναφορές για φαινόμενα εφηβικής παραβατικότητας, τα οποία βρίσκουν έκφραση μέσω ατόμων ή ομάδων στο σχολικό χώρο αλλά και αλλού. Σε κάθε ανάλογη περίπτωση όπου παρουσιάζονται τέτοια φαινόμενα, η κοινωνική αντίδραση παίρνει μορφή έντονης ανησυχίας, για το «πού πάει η νεολαία μας», «έχει χαλάσει η σημερινή νεολαία», γίνεται αναφορά για νεαρούς χούλιγκαν και αλήτες. Σίγουρα όλοι έχουμε ακούσει πως «αυτά τα χάλια είναι λόγω της πολλής ελευθερίας» που έχει σήμερα αυτή η μερίδα της κοινωνίας μας. Οι έφηβοι, η νεολαία μας είναι στο επίκεντρο. Η παραβατικότητα, η οποία αναφέρεται και ως «αντικοινωνική συμπεριφορά» ή «απόκλιση από το κοινωνικό πρότυπο», είναι στην ουσία η συμπεριφορά που παραβιάζει τους κανόνες μα και τις προσδοκίες μίας κοινωνίας όπου ανάλογα με τις εκάστοτε περιστάσεις, απαγορεύεται, περιθωριοποιείται, τιμωρείται, στιγματίζεται ή περιφρονείται.

Κρούσματα παραβατικότητας είναι πολλές φορές και πρωτοσέλιδα στα έντυπα ΜΜΕ αλλά και στα ηλεκτρονικά όπως π.χ. η χρήση και η εμπορία ναρκωτικών, η χρήση βίας ανάμεσα σε νέους ή από νέους έναντι ατόμων άλλης ηλικίας, καταστροφή ξένης περιουσίας, κλοπές και άλλες παρόμοιες συμπεριφορές. Στις σκληρές αναφορές για την αντικοινωνική συμπεριφορά των νέων θα έπρεπε κατά την άποψή μας θέση να είχε η προσπάθεια για δημιουργία ενός κλίματος διαλόγου και, ίσως, εμπιστοσύνης.

Με λύπη διαπιστώσαμε στην έρευνα που κάναμε ότι υπάρχει έλλειψη θεσμοποιημένων μηχανισμών για συνεχή παρακολούθηση του θέματος αυτού. Δυστυχώς δεν μπορέσαμε να εξασφαλίσουμε ολοκληρωμένα στοιχεία που να συνθέτουν την πορεία εξέλιξης του φαινομένου αυτού μέχρι σήμερα. Πληροφορίες πήραμε από άρθρα εφημερίδων των τελευταίων 5-6 χρόνων, από στατιστικά στοιχεία του Γραφείου Ευημερίας, από μελέτη στο θέμα αυτό των Μ. Παπαδόπουλου (εκπαιδευτικού Ψυχολόγου), Ν. Περισιάνη (κοινωνιολόγου) και Π. Προδρόμου (βουλευτή) του 1994 όπως και από έρευνα του ΚΕΝΘΕΑ με τον Οργανισμό Νεολαίας του 1999.

Τώρα, συγκρίνοντας την Κύπρο με τις πλέον ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες, ο τόπος μας είναι πολύ μακριά από το σημείο που βρίσκονται τα ποσοστά των χωρών αυτών. Αυτό δεν πρέπει να μας καθησυχάζει, γιατί μπορεί τα επίπεδα αυτά στον τόπο μας να είναι μεν χαμηλότερα, από την άλλη δε τροποποιούνται σε ένταση και μορφή (το γρατσουνισμα με ένα κλειδί σ' ένα όχημα έγινε απειλή με μαχαίρι στο πρόσωπο άλλου ατόμου).

Οι επιπτώσεις τοποθετούνται σε δύο επίπεδα: Στο πρώτο, όπου τα άτομα σπρώχνονται σε επιλογές παραβατικής συμπεριφοράς και στο δεύτερο, σ' ότι αφορά τις επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο. Θύμα των ίδιων των πράξεων τους οι νέοι οδηγούνται στον στιγματισμό και τη περιθωριοποίηση, στον κοινωνικό αλλά ακόμα και στον φυσικό θάνατό τους. Τώρα σε σχέση με την κοινωνία, να αναφέρουμε ότι δημιουργεί η κατάσταση αυτή αίσθημα ανασφάλειας και εδώ να αναφέρουμε ότι σοβαρότερο ήταν το πρόβλημα αυτό τα προηγούμενα χρόνια. Η παραβατικότητα σε νεαρή ηλικία είναι η απαρχή της εγκληματικότητας τα επόμενα χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, στην έρευνα του ΚΕΝΘΕΑ (1999) φαίνεται ότι 3 στους 10 κρατούμενους καταδικάστηκαν στην εφηβεία και το 22,6% καταδικάστηκαν σε φυλάκιση στην ηλικία των 12-16 χρόνων, παρουσιάζοντας παράλληλα πρόδρομα συμπτώματα όπως καταστροφικότητα, επιθετικότητα, μικροκλοπές, φυγή από το σχολείο ή το σπίτι.

Σίγουρα όλα αυτά από κάπου αρχίζουν. Καλλιεργούνται στους νέους οι αξίες: Δικαιοσύνη, ανθρωπιά, ισότητα, αδελφοσύνη, ελευθερία, αλληλεγγύη. Αρκετά απ' αυτά κάθε άλλο παρά τα βιώνουν στην καθημερινή πραγματικότητα. Όταν μάλιστα στα περισσότερα σπίτια η ρατσιστική αντιμετώπιση, γιατί όχι και η δουλεία, των ξένων εργατών είναι κομμάτι της ζωής. Επίσης ο εξοντωτικός ρυθμός της ζωής που υποχρεώνονται να ζήσουν από τα πρώτα χρόνια της ζωής τους με τα πλούσια προγράμματα δραστηριοτήτων και φροντιστηρίων έτσι ώστε να είναι έτοιμοι να αντεπεξέλθουν στον ανταγωνισμό, αυτά λειτουργούν ως αιτία για νεανική αντίδραση και άρα παραβατικότητα.

Η μη ύπαρξη ελεύθερου χρόνου, δεν δίνει την ευκαιρία στους νέους να ασχοληθούν με υγιή απασχόληση και ψυχαγωγία και άρα περιορίζεται και η συμμετοχή τους στα κοινά. Σημαντικό αρκετά ρόλο σ' όλα αυτά παίζουν και τα ΜΜΕ με τα αρνητικά πρότυπα και τους αρρωστημένους ήρωες που πλασάρουν. Η κοινωνία και οι θεσμοί που την συναποτελούν, ειδικότερα δε η οικογένεια, το σχολείο, τα ΜΜΕ, οι φορείς δηλαδή μέσα από τους οποίους ο νέος κοινωνικοποιείται, δεν λειτουργούν σωστά και αποτελεσματικά. Δεν λειτουργούν πάντα ως τα υγιή πρότυπα.

Εκπαιδευτικό Σύστημα: Πρόσφατα γίναμε όλοι μάρτυρες των πράξεων μαθητών σε σχολεία, που λίγο πολύ θύμιζαν γκαγκστερικές αμερικανικές ταινίες. Μιλώντας και πάλι με βάση τα στοιχεία της έρευνας του 1999 του ΚΕΝΘΕΑ, η σχετική αδυναμία αντιμετώπισης της σχολικής αποτυχίας και η περιθωριοποίηση που συνήθως ακολουθεί είναι η αρχή για τον κοινωνικό αποκλεισμό του νέου.

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: Η χωρίς μέτρο ανεξέλεγκτη παρακολούθηση των τηλεοπτικών προγραμμάτων, η βία κατά ατόμων ή συγκεκριμένων ομάδων ατόμων και η προβολή της αλληλοεξόντωσης προκαλούν ένα είδος εθισμού στον τηλεθεατή οδηγώντας σε παθητική αφομοίωση ιδεών, θέσεων και συμπεριφοράς, μπλοκάροντας την κριτική ικανότητα και κατάγοντας τις όποιες αξίες έτυχε να καλλιεργηθούν στο νεαρό άτομο. Εδώ να αναφέρουμε ότι ούτε οι ενήλικες μένουν άτρωτοι στις επιδράσεις της τηλεόρασης. Δόξα τον Θεό, τα κυπριακά κανάλια κατακλύζονται από αυτού του είδους προγράμματα. Ο Σύνδεσμος «Ψυχική υγεία για όλους» αναφέρει ότι προβάλλονται πάνω από 10.000 σκηνές βίας το χρόνο.

Η βία στα γήπεδα, εκτός των ένθερμων φιλάθλων που την προκαλούν, αρκετές φορές δεν μένει μόνο εκεί. Ίσως θα ήταν καλύτερα αν λέγαμε πως δεν αρχίζει απ' εκεί αφού πρώτοι στους διαπληκτισμούς είναι πολλές φορές οι ίδιοι οι λεγόμενοι «παράγοντες» των αθλητικών σωματείων

Οικογένεια: Και στο σημείο αυτό με βάση την έρευνα του ΚΕΝΘΕΑ, να πούμε πως παιδιά των ασθενέστερων οικονομικών στρωμάτων είναι πιο επιρρεπή στην παραβατικότητα. Η οικογένεια αποτυγχάνει να μεταδώσει αξίες, λόγω της χαλάρωσης των δεσμών μέσα στα άτομα που την αποτελούν και την αποξένωση.

Για την άμβλυνση του Προβλήματος εισηγούμαστε:

1. Ίδρυση μόνιμης επιτροπής παρακολούθησης του φαινομένου. Η απουσία συστηματικής έρευνας γύρω από το θέμα και η μη καταγραφή διαπιστώσεων αλλά και κατάθεσης εισηγήσεων δημιουργεί σοβαρό κενό. Μέλη της επιτροπής να είναι η Βουλή των Αντιπροσώπων με εκπροσώπους της, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αλλά και οργανωμένα σύνολα της νεολαίας και υπηρεσιακοί παράγοντες της κυβέρνησης.
2. Στο εκπαιδευτικό σύστημα επιβάλλεται η λήψη μέτρων που να στοχεύουν στην δημιουργία επαρκέστερων μηχανισμών στήριξης προς τους μαθητές οι οποίοι αντιμετωπίζουν την σχολική αποτυχία.
3. Συνεχείς ενίσχυση κοινωνικών λειτουργιών για στήριξη των γονιών αλλά και των παιδιών. Δημιουργία αλλά και λειτουργία συμβουλευτικών σταθμών αλλά και ομάδων αυτοβοήθειας.
4. Δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Σ' αυτό, πολύτιμοι συνεργάτες είναι πάλι οι οργανώσεις νεολαίας, οι τοπικές αρχές και ο Οργανισμός Νεολαίας.
5. Θεσμοθέτηση πλαισίου κανόνων δεοντολογίας για τα ΜΜΕ.
6. Παροχή στους νέους των γνώσεων για αποστασιοποίηση από την τηλεόραση και ικανότητας διάκρισης ποιοτικών και μη εκπομπών. Ο κώδικας των εκπομπών για την καταλληλότητα η όχι ενός προγράμματος δεν φαίνεται να λειτουργεί σωστά, όταν, ενώ αναφέρουν πως το πρόγραμμα που ακολουθεί είναι π.χ. κατάλληλο για άτομα άνω των 18 χρόνων, εντούτοις αυτό προβάλλεται σε ώρα υψηλής τηλεθέασης από μικρότερες ηλικίες.
7. Αποτελεσματική επανένταξη πρώην κρατουμένων. Αν υπάρξει και αποτελεσματική επαγγελματική κατάρτιση σίγουρα η επανένταξη θα είναι πιο ομαλή, αφού το νεαρό άτομο θα είναι σε θέση να ασχοληθεί με κάτι αμέσως, χωρίς να μένουν κενά διαστήματα.
8. Προγράμματα συναισθηματικής και ψυχολογικής στήριξης νέων με προηγούμενο παραβατικής συμπεριφοράς, προσφέρουν πάρα πολλά.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Σάββατο 13 Νοεμβρίου

09.30 – 10.00 Τελετή Έναρξης

- Καλωσόρισμα από τη Γραμματέα της ΠΣΕΠΕΠ κ. Σκεύη Κουκουμά
- Χαιρετισμός από τον Κοινοτάρχη Πλατρών κ. Χάρη Στόκκο
- Κήρυξη της έναρξης των εργασιών του Συνεδρίου από Την κ. Χλόη Κορομία, Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας εκ μέρους του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Χρίστου Ταλιαδώρου
- Εισαγωγική Ομιλία: Νινέττα Καζαντζή, Γραμματέας Διεθνών Σχέσεων της ΠΣΕΠΕΠ

10.30 – 13.00 Ολομέλεια Α

Αναγνώριση και Διαπίστωση Προβλημάτων

Συντονιστής: Σπύρος Σπύρου, Πρόεδρος Κέντρου Ερευνών για την Παιδική και Εφηβική Ηλικία

- Κύρια Ομιλία: Η διάσταση των προβλημάτων στην Κύπρο σήμερα, Δρ. Βασίλης Χ'Βασίλης
- Παρουσίαση Δεδομένων από:
 - Βάσο Βασιλείου, Εκπρόσωπο της Συμβουλευτικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
 - Στέλιο Στυλιανού, Κοινωνιολόγο
 - Σούλα Παππούτη, εκπρόσωπο του Οργανισμού Νεολαίας αναφορικά με το «Πρόγραμμα-Πρόταση»
- Συζήτηση

15.00 – 17.00 Ολομέλεια Β

Πρόληψη και Καθοδήγηση

Συντονιστής: Χλόη Παναγιώτου, Αντιπρόεδρος ΠΣΕΠΕΠ

- Κύρια Ομιλία: Προγράμματα Πρόληψης στον τομέα της Παιδικής Ευημερίας, Τάκης Κονής, Πρόεδρος ΠΣΕΠΕΠ
- Τοποθετήσεις από Γονείς και Εφήβους
- Συζήτηση

17.30 – 19.00 Ολομέλεια Γ

Θεραπεία: Αναμόρφωση ή Καταστολή;

Συντονιστής: Σάββας Καρατσής, Δικαστής Οικογενειακού Δικαστηρίου

- Κύρια Ομιλία: Πολιτική και Προγράμματα για την αντιμετώπιση προβλημάτων, Ανίτα Κονή, Εκπρόσωπος των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας
- Συζήτηση

Κυριακή 14 Νοεμβρίου

09.00 – 10.30 Ολομέλεια Δ

Συντονιστής: Νινέττα Καζαντζή

- Κύρια Ομιλία: **Οι Πολιτικές και οι Εμπειρίες στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της εφηβείας στην υπόλοιπη Ευρώπη**, Αντώνης Αντωνίου, Συμβουλευτικός Ψυχολόγος, Σύμβουλος Νέων στην Οργάνωση «ΑΡΣΙΣ», Ελλάδα
- Συζήτηση

10.30 – 12.30 Θεματικές Ομάδες

(με συμμετοχή των Παιδοβουλευτών και των Συντονιστών των Κοινοβουλευτικών Ομάδων της Κυπριακής Παιδοβουλήσης)

- A. Η Αναγνώριση του προβλήματος
- B. Η Πρόληψη
- Γ. Η Θεραπεία

12.30 – 14.30 Ολομέλεια Ε

- Αναφορές από τις Θεματικές Ομάδες
- Γενική Συζήτηση και Πορίσματα
- Λήξη

Κατάλογος Συνέδρων

Αρ.	Όνοματεπώνυμο	Επαρχία	Αρ.	Όνοματεπώνυμο	Επαρχία
1.	Γκλόρια Σιακαλλή	Λεμεσός	52.	Ζήνα Μαρκουλίδου	Λευκωσία
2.	Ευάνθης Σιακαλλής	Λεμεσός	53.	Αυγή Μαρκουλίδου	Λευκωσία
3.	Νίκη Μιχαηλίδου	Λεμεσός	54.	Μελίνα Περικλέους	Λευκωσία
4.	Αργυρούλα Αργυρού	Λεμεσός	55.	Σκεύη Κουκουμά	Λάρνακα
5.	Δόνα Ευαγγέλου	Λεμεσός	56.	Αντώνης Κουκουμάς	Λάρνακα
6.	Μαρούλλα Βασιλείου	Λεμεσός	57.	Χρύσω Παλλαρή	Λάρνακα
7.	Σκεύη Ελισσαίου	Λεμεσός	58.	Νεόφυτος Νεοφύτου	Λάρνακα
8.	Νίκος Σιμιλιδής	Λεμεσός	59.	Λίνα Γιάνναρου	Λάρνακα
9.	Καίτη Μιχαηλίδου	Λεμεσός	60.	Κος Γιάνναρος	Λάρνακα
10.	Έλενα Κυριάκου	Λεμεσός	61.	Στέλλα Χρίστου	Λάρνακα
11.	Έφη Ανδρέου	Λεμεσός	62.	Νίτσα Έλληνα	Λάρνακα
12.	Κατερίνα Τούφικ	Λεμεσός	63.	Χλόη Παναγιώτου	Πάφος
13.	Φωτεινή Συμεού	Λεμεσός	64.	Μαρούλα Μηχανικού	Πάφος
14.	Άντρια Συμεού	Λεμεσός	65.	Σταματία Γιαννίκου	Πάφος
15.	Μαρία Ψαρά	Λεμεσός	66.	Κούλα Βρυωνίδου	Πάφος
16.	Νινέττα Καζαντζή	Λεμεσός	67.	ΣΚΕ Γεροσκήπου	Πάφος
17.	Σάββας Καρατσιής	Λεμεσός	68.	ΣΚΕ Γεροσκήπου	Πάφος
18.	Αλεξάνδρα Παπαιβάννου	Λεμεσός	69.	Ελένη Κατσιάμη	Πάφος
19.	Ερμής Μιχαήλ	Λεμεσός	70.	Κος Κατσιάμης	Πάφος
20.	Ανδρέας Λαρδής	Λεμεσός	71.	Δώρα Ζάγκουλου	Πάφος
21.	Ρένος Ευθυμίου	Λεμεσός	72.	Κος Ζάγκουλος	Πάφος
22.	Σοφινός Ρες	Λεμεσός	73.	Μάγδα Παπαλουκά	Αμμόχωστος
23.	Μάριος Μάρκου	Λεμεσός	74.	Σταύρος Παπαλουκάς	Αμμόχωστος
24.	Μιχάλης Γρηγορίου	Λεμεσός	75.	Μιχάλης Μιχαήλ	Αμμόχωστος
25.	Τάκης Κονής	Λευκωσία	76.	Ελένη Ατιπιά-Μιχαήλ	Αμμόχωστος
26.	Αννίτα Κονή	Λευκωσία	77.	Δώρα Παπαλεοντίου	Αμμόχωστος
27.	Μαρία Μιχαηλίδου	Λευκωσία	78.	Παρασκευή Καϊμακάμη	Αμμόχωστος
28.	Ξένια Επαμεινώνδα	Λευκωσία	79.	Άντρη Χαραλάμπους	Αμμόχωστος
29.	Μαρίνα Κούκου	Λευκωσία	80.	Στέλιος Βαρδάκης	Αμμόχωστος
30.	Κώστας Κούκος	Λευκωσία	ΠΑΙΔΟΒΟΥΛΕΥΤΕΣ		
31.	Δέσπω Αχιλλέως	Λευκωσία	1.	Αφροδίτη Ευαγγέλου	Λεμεσός
32.	Νίκη Μαντίδου	Λευκωσία	2.	Μόνικα Ποταμίτου	Λεμεσός
33.	Φρόσω Αποστολίδου	Λευκωσία	3.	Πόπη Ονησιφόρου	Λεμεσός
34.	Κόρη Φρόσως	Λευκωσία	4.	Νικόλ Ποχάνη	Λεμεσός
35.	Μαρία Κυρατζή	Λευκωσία	5.	Καρολίνα Αντωνιάδου	Λεμεσός
36.	Νάσω Θεμιστοκλέους	Λευκωσία	6.	Πάνος Γεωργίου	Λεμεσός
37.	Σπύρος Σπύρου	Λευκωσία	7.	Βίκτωρ Μεκάρη	Λεμεσός
38.	Κα Σπύρου	Λευκωσία	8.	Αλέξανδρος Μεκάρη	Λεμεσός
39.	Παναγιώτης Νικολαΐδης	Λευκωσία	9.	Φάνης Ζερζελίδης	Λεμεσός
40.	Ανδρούλα Χ'Γώγκου	Λευκωσία	10.	Νικόλας Κλαππίης	Λεμεσός
41.	Ευανθία Παπασάββα	Λευκωσία	11.	Δημήτρης Αναστασιάδης	Λεμεσός
42.	Μαρία Τσαρτσάλη	Λευκωσία	12.	Κόνικκος Παναγιώτης	Λεμεσός
43.	Σούλα Παπουτή	Λευκωσία	13.	Στέφανος Ανδρονίκου	Λεμεσός
44.	Μάρω Αντωνίου	Λευκωσία	14.	Γιώργος Νεοκλέους	Λεμεσός
45.	Χριστίνα Κοντού	Λευκωσία	15.	Παναγιώτης Καουρής	Λεμεσός
46.	Νίκη Οδυσσέως	Λευκωσία	16.	Σταματία Νικολάου	Λεμεσός
47.	Γεωργία Αντωνίου	Λευκωσία	17.	Ίαν Μπρουκς	Λεμεσός
48.	Άντρη Αθανασιάδου	Λευκωσία	18.	Μάκης Μιάρης	Λευκωσία
49.	Στέφη Χρυσοστόμου	Λευκωσία	19.	Γιώργος Σπυρής	Λευκωσία
50.	Γιούλη Χαντζάκη	Λευκωσία	20.	Μάριος Παπαγιάννης	Λευκωσία
51.	Μαρία Πήτερ	Λευκωσία	21.	Κυριάκος Κυπριανού	Λευκωσία

22.	Άγγελος Χ' Αντώνης	Λευκωσία
23.	Ραφαήλ Ρωτός	Λευκωσία
24.	Λευκή Λάμπρου	Λευκωσία
25.	Χρυσταλλένη Αδάμου	Λευκωσία
26.	Ιωάννα Κανναουρίδου	Λευκωσία
27.	Γεωργία Σοφοκλέους	Λευκωσία
28.	Έφη Τριανταφυλλίδου	Λευκωσία
29.	Κατερίνα Κονή	Λευκωσία
30.	Δημήτρης Παπαγιάννης	Λευκωσία
31.	Στέφανος Τιμοθέου	Λευκωσία
32.	Πολυάνα Τσαρτσάλη	Λευκωσία
33.	Χριστίνα Καφαρίδου	Λευκωσία
34.	Ανθή Κυριάκου	Λευκωσία
35.	Μαριλένα Ελευθερίου	Λευκωσία
36.	Ελένη Νικολάου	Λευκωσία
37.	Σοφία Κατσαμπά	Λευκωσία
38.	Θέκλα Λοΐζου	Λάρνακα
39.	Ευανθία Γιώρκα	Λάρνακα
40.	Έλενα Κωνσταντίνου	Λάρνακα
41.	Γιώργος Παπαγεωργίου	Λάρνακα
42.	Άλλος	Λάρνακα
43.	Αντρέας Κοντονικόλας	Λάρνακα
44.	Γιώργος Σταύρου	Λάρνακα
45.	Νικόλας Διομήδους	Λάρνακα
46.	Άντρη Πόππου	Λάρνακα
47.	Νικολέττα Αχιλλέως	Πάφος
48.	Ναταλία Αργυρίδου	Πάφος
49.	Έλισα Θεοδώρου	Πάφος
50.	Χριστίνα Χριστοδούλου	Πάφος
51.	Ευάγγελος Φιακάς	Αμμόχωστος
52.	Θεόδουλος Χαραλάμπους	Αμμόχωστος
53.	Θανάσης Αθανασίου	Αμμόχωστος
54.	Άννα Κούρτα	Αμμόχωστος
55.	Κυριακή Χαραλάμπους	Αμμόχωστος
56.	Άννα Μπότσαρη	Αμμόχωστος

Σύνολο Εγγεγραμμένων Συνέδρων: 136